

Ο αγώνας της γυναίκας

Τεύχος 86
Ιανουάριος - Ιούνιος 2009

Προσδοκίες από ένα αναβαθμισμένο Ευρωκοινοβούλιο

Γράμμα του Συνδέσμου για τα
Δικαιώματα της Γυναίκας προς
τις υποψήφιας Ευρωβουλευτίνες

Η εκστρατεία στην Ελλάδα για την
ισάριθμη συμμετοχή γυναικών
στα Ευρωψηφοδέλτια (50/50)

Βραβείο Κοινωνικής Προσφοράς
«Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου»

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Επίτιμη Πρόεδρος: Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Σούλα Παναρέτου

Αντιπρόεδροι: Έλια Κολοκυθά, Λιλή Κουράκου

Γενική Γραμματέας: Τέρψη Λαμπρινοπούλου

Ειδική Γραμματέας: Βάσω Φαρμάκη

Ταμίας: Δώρα Χίλιαδάκη

Μέλη: Κούλα Αναγνωστοπούλου-Κουράκου,
Χαρά Καραγιαννοπούλου, Κούλα Κασιμάτη,
Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη,
Λία Μπαρμπάτη-Βάρτσου,
Καίτη Μποτοπούλου, Ντέτα Πετρόγλου,
Μαρία Στρατηγάκη, Ειρήνη Φερέτη

Ο ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

(Πρωτοεκδόθηκε το 1923)

Ιδιοκτησία – Έκδοση του Συνδέσμου για τα
Δικαιώματα της Γυναίκας

Σκουφά 60 – ΑΘΗΝΑ, 106 80

Τηλ.: 210-36 26 460 – Fax: 210-36 16 236

e-mail: L.Women-rights@otenet.gr

www: leaguewomenrights.gr

ΚΕ.ΤΕ.ΜΕ: Ελένη Κωστέα

Ζωή Ρετάλη

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ

Λιλή Κουράκου

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Σούλα Παναρέτου

Κούλα Κασιμάτη

Έλια Κολοκυθά

Λιλή Κουράκου

Τέρψη Λαμπρινοπούλου

Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη

ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΡΙΕΣ:

Χαρά Καραγιαννοπούλου

Έλια Κολοκυθά

Ιωάννα Μαγγανάρα

Πόλυ Μηλιώρη

Καίτη Μποτοπούλου

Μαρία Στρατηγάκη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ:

Λία Μπαρμπάτη-Βάρτσου

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ:

Λιλή Κουράκου

Τεύχος 86

Ιανουάριος - Ιούνιος 2009

Τιμή τεύχους: ευρώ 8

Ετήσια συνδρομή: ευρώ 15

Για Οργανώσεις, Οργανισμούς,

Τράπεζες και Εξωτερικό ευρώ 20

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προσδοκίες από ένα αναβαθμισμένο Ευρωκοινοβούλιο...	1
Ευρωεκλογές 2009	3
Η Πανευρωπαϊκή εκστρατεία του Ευρωπαϊκού Λόμπυ	4
Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας – 8 Μαρτίου 2009 Βραβείο Γυναικείας Κοινωνικής Προσφοράς	5
Γυναίκες σε υψηλές διοικητικές θέσεις Εμπόδια και αναστολές	17
Καλωσόρισμα του Νέου Χρόνου – Βραβεία σε Δημοσιογράφους	19
Πολιτιστικές εκδηλώσεις του Συνδέσμου	28
Συνάντηση με αντιπροσωπεία Κινέζων γυναικών	28
Υπάρχει γυναικεία ποίηση;	29
Γιώτα Κραβαρίτου	32
Θέματα	
Νομικά	34
Διεθνή	36
Ευρωπαϊκά	38
Σπουδές Φύλου	40
Νέα από παντού	42
Βιβλία	47
Σινεμά	50
English Summaries	54

Στοιχειοθεσία-Σελιδοποίηση-Εκτύπωση: ΑΦΟΙ ΦΡΑΓΚΟΥΔΗ Ο.Ε.

Καλλιτεχνική Επιμέλεια: Κυρατώ Π. Καραγιάννη

Σταδίου 60, Αθήνα

Τηλ.: 210-32.27.323 - Fax: 210-32.24.548

ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΑΠΟ ΕΝΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΜΕΝΟ ΕΥΡΩΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

της Σούλας Παναρέτου

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι ο μόνος θεσμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η σύνθεση του οποίου αποφασίζεται με την ψήφο των ευρωπαίων πολιτών-των 500.000 πολιτών της!

Πρόκειται για μία τεράστια κινητοποίηση στις 27 χώρες της Ένωσης, για ετυμηγορία, που προσδίδει δημοκρατική νομιμοποίηση στο κοινοβούλιο των λαών. Και μόνο γι αυτό το στοιχείο θα άξιζε της ιδιαίτερης προσοχής των ευρωπαίων, ανδρών και γυναικών. Η όσμωση που επιτυγχάνεται μεταξύ των 785 και μετά την 7^η Ιουνίου των 736 μελών του, εκπροσώπων χωρών και πολιτικών κομμάτων, είναι μεγάλης σημασίας, καθώς όλοι και όλες μαθαίνουν να συνεργάζονται προτάσσοντας το γενικό καλό.

Αποτελεί αναμφίβολα θετική εξέλιξη το γεγονός, ότι στην σύνθεση του ευρωκοινοβουλίου [2004-09] το μερίδιο των γυναικών έφθασε το 31, 21 %, με την Ελλάδα να έχει για πρώτη φορά 7 γυναίκες στους 24, δηλ. 29, 17%. Με άλλα λόγια, 245 γυναίκες είχαν την ευκαιρία να συμμετάσχουν στη διαμόρφωση των ευρωπαϊκών αποφάσεων, από τα έδρανα του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου, στην πενταετία που πέρασε.

Το ποσοστό δεν είναι ευκαταφρόνητο, αν σκεφθούμε από που ξεκινήσαμε και τι αγώνα κάναμε σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να πείσουμε ότι η ισότητα των φύλων αποτελεί αδιαμφισβήτητη αξία του ευρωπαϊ-

κού πολιτισμού και πρέπει να βρίσκει την έκφρασή της και στα κέντρα των πολιτικών αποφάσεων. Ωστόσο, δεν αρκεί. Το ποσοστό, παρά τα βήματα, είναι μικρότερο του 1/3, ενώ τόσο το υπόβαθρο του ευρωπαϊκού πολιτισμού όσο και οι προκλήσεις του παρόντος συνηγορούν υπέρ της μέγιστης συμμετοχής. Επί πλέον και οι δυνατότητες του πολιτικού προσωπικού των γυναικών επιτρέπουν να τεθεί ο στόχος της ισάριθμης αντιπροσώπευσης του 50-50.

Αλλά τι αρμοδιότητες έχει σήμερα το ευρωκοινοβούλιο; Μπορεί πράγματι οι αποφάσεις του να επηρεάσουν το θεσμικό οικοδόμημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης; Κατ' αρχήν μπορεί να μην διαθέτει το δικαίωμα της νομοθετικής πρωτοβουλίας για ευρωπαϊκής αρμοδιότητας θέματα, δικαίωμα που ασκεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όμως μπορεί να συναποφασίζει με το Συμβούλιο Υπουργών σε αρκετά θέματα. Επικυρώνει επίσης τον προϋπολογισμό μαζί με το Συμβούλιο Υπουργών, όπου μάλιστα έχει τον τελευταίο λόγο για τις μη υποχρεωτικές δαπάνες, ενώ το Συμβούλιο έχει τον τελευταίο λόγο για τις υποχρεωτικές, ανελαστικές δαπάνες. Και βεβαίως, έχει αρμοδιότητα κοινοβουλευτικού ελέγχου. Το μέρος αυτό της εξουσίας του αποκτά εξαιρετικό ενδιαφέρον, καθώς δίνει την ευκαιρία να αποκτήσει εικόνα για το αν και πώς εφαρμόζεται η ευρωπαϊκή νομοθεσία ανά τις 27 χώρες-μέλη και να διαπιστώνονται κενά, καθυστερήσεις και ολιγωρίες.

Το κοινοβούλιο δέχεται αιτήσεις πολιτών, ατομικές και συλλογικές, για θέματα αρμοδιότητας της Ένωσης. Αυτές υποβάλλονται με μορφή αιτημάτων, παρατηρήσεων και παραπόνων. Εκλέγει, επίσης, το Συνήγορο του/της Πολίτη, που δέχεται και εξετάζει αιτήματα πολιτών.

Μεταξύ των 20 επιτροπών του λειτουργεί και η Επιτροπή των Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων, που συνδέει τα εκατομμύρια των γυναικών και των συλλογικοτήτων τους με τους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Από τα παραπάνω φαίνεται, ότι αντικειμενικά υπάρχει ευρύ πεδίο δραστηριοποίησης και διαμόρφωσης πολιτικής: συν-νομοθετική εξουσία και όχι μόνο διαβούλευση, εξουσία επί του προϋπολογισμού και ελεγκτικός ρόλος. Δεν ευσταθούν, επομένως, οι πρόχειρες κρίσεις, ότι πρόκειται για τον αδύνατο κρίκο του όλου οικοδομήματος των θεσμών και οργάνων της Ένωσης. Και τούτο, διότι το κοινοβούλιο έχει το μοναδικό προνόμιο να διαμεσολαβεί τη βούληση των πολιτών και τη δυνατότητα να αφουγκράζεται τις ανάγκες και προσδοκίες τους.

Έχουμε να κάνουμε με ένα δημοκρατικό θεσμό, που θα γίνει ακόμα πιο δημοκρατικός στο βαθμό που θα ενσωματώνει τη γυναικεία συμμετοχή και θα επωφελείται από αυτήν και στο βαθμό που οι εκλεγμένες γυναίκες θα αξιοποιούν στο μέγιστο τις δυνατότητες του, αγωνιζόμενες παράλληλα για την ολοένα και μεγαλύτερη αναβάθμισή του.

Πράγματι, η πενταετία που ανατέλλει είναι κρίσιμη για το μέλλον της ευρωπαϊκής διαδικασίας ενοποίησης, που οικοδομήθηκε στα ερείπια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και που εγκαθίδρυσε τη συνεργασία εκεί όπου βασιλεύε η έχθρα και η αντιπαλότητα. Όμως οι προσδοκίες που αναπτύχθηκαν για μια ήπειρο ειρήνης, ευημερίας και αλληλεγγύης, για ένα πιλοτικό υπόδειγμα θεσμικής συνεργασίας κρατών και λαών, υπερβαίνουν τα όσα έχουν επιτευχθεί. Οι πολιτικές που εφαρμόστηκαν δεν ήταν πάντοτε προωθητικές του οράματος για τις «ηνωμένες πολιτείες της Ευρώπης» η για το «κοινό ευρωπαϊκό σπίτι». Ιδιαίτερα, τις τελευταίες δεκαετίες, με την εμφύτευση του νεοφιλελευθερισμού στα κοινά ευρωπαϊκά πράγματα, υπονομεύθηκε ο ίδιος ο πυρήνας των αξιών που θεωρούνται ότι είναι αναπόσπαστο μέρος του ευρωπαϊκού πολιτισμικού υποδείγματος. Είδαμε μπροστά στα μάτια μας να ακυρώνονται κατακτήσεις πολιτισμού όχι δεκαετιών, αιώνων, ιδιαίτερα στον τομέα των οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων των πολιτών, είδαμε να απαξιώνεται το κοινωνικό κράτος, που είχε ενσωματώσει τα αιτήματα για την κοινωνική δικαιοσύνη και αλληλεγγύη. Τα εκατομμύρια των ανέργων, των εργαζόμενων με επισφαλή εργασία, των νεόπτωχων, των αστέγων μαρτυρούν για το έλλειμμα κοινωνικής δικαιοσύνης και την ανισότητα των ευκαιριών. Γι αυτό το πρωταρχικό ερώτημα «ποιά Ευρώπη θέλουμε», «ποιά Ευρώπη μας αξίζει» έρχεται και επανέρχεται σε κάθε ευκαιρία, ζητώντας μια πειστική απάντηση....

Και ύστερα ήρθε η κρίση. Χρηματοπιστωτική στην αρχή, κρίση της πραγματικής οικονομίας στη συνέχεια. Κι όμως εμείς, οι φεμινιστικές-γυναικείες οργανώσεις, μέσα από την ίδια μας την πείρα προειδοποιούσαμε για τα αδιέξοδα της

χρηματοπιστωτικής «ανάπτυξης», που είχε αποσπασθεί από τις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας. Δεν συναινούσαμε στο ότι οι κοινωνικές δαπάνες είναι βαρίδια στα πόδια του κράτους, που οφείλει τάχα να έχει ένα ρόλο οικονομικού επιτελείου και μόνο. Επιμένουμε, ότι οι δαπάνες για τον κοινωνικό τομέα είναι κοινωνικές επενδύσεις. Συγχρόνως ασκούσαμε έντονη κριτική στον ιμπεριαλισμό της λεγόμενης «αγοράς», της γενικής δηλ. εμπορευματοποίησης, ως κορυφαίας ψευδο-αξίας που διέπει τα ανθρώπινα. Καλούσαμε σε αποκατάσταση της διασαλευμένης ισορροπίας στην κοινωνία και επικαλούμασταν σειρά ντοκουμέντων του ΟΗΕ, όπως λόγου χάρη το Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και το Σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα του 1966, τα οποία αναγορεύουν την πολιτεία-τη διαχρονική κυβέρνηση-ως εγγυήτρια των δικαιωμάτων. Είχαμε διείδξει, ότι το πρόταγμα της «αγοράς» και η παραίτηση από την πολιτική οδηγεί σε επικίνδυνους ατραπούς και πολλαπλασιάζει και μεγενθύνει τις ανισότητες. Για ένα κίνημα που ενδιαφέρεται για την κατάργηση της ανισότητας λόγω φύλου, πως να μην προκαλεί ανησυχία η διαμορφούμενη κατάσταση της έκρηξης των κοινωνικών ανισοτήτων;

Η κρίση με τις καταστροφικές της συνέπειες ήρθε να αποκαταστήσει αυτήν την τερατώδη δυσμορφία που είχε διαμορφωθεί στην κοινωνία, όπου η λεγόμενη «ενιαία σκέψη» θεωρούνταν νομοτέλεια. Σήμερα τα πράγματα είναι καλύτερα, από ποιά άποψη; Όχι, ασφαλώς, ότι η κρίση ξεπεράσθηκε, ότι οι πληγές έχουν επουλωθεί. Ισάιστα, είμαστε στη δίνη των επακόλουθων της κρίσης και χρειάζεται μεγάλη προσοχή για να μην επωμιστούν τις δυσμενείς συνέπειες οι χαμένοι και της προηγούμενης περιόδου, της χρυσής εποχής των golden boys. Όμως σε επίπεδο επιχειρημάτων και παραδειγμάτων είμαστε σε θέση να αντικρούσουμε τις υπερβολές για τη θεοποίηση του χρήματος και του πωλείν και αγοράζειν. Μπορούμε από καλύτερες θέσεις και με κοινωνικές συμμαχίες περισσότερες να αντιπαλέψουμε την **ιδιωτικοποίηση των κερδών και την κοινωνική ισοποίηση των ζημιών**.

Να γιατί η νέα θητεία των ευρωβουλευτών, ανδρών και γυναικών, μπορεί να γίνει πιο παραγωγική και πιο φιλική στις πάγιες θέσεις που το κίνημά μας υποστηρίζει για την Ευρώπη και όλο τον κόσμο: ειρήνη, έμφυλη δημοκρατία, βιώσιμη ανάπτυξη, κοινωνική αλληλεγγύη, ισότητα των φύλων.

Ιδιαίτερα, οι γυναίκες πολιτικοί οφείλουν να διαμορφώσουν μία στάση που θα τη λέγαμε «δέσμευση τιμής» και που συνίσταται στο ότι σε κάθε μέτρο πολιτικής που αποφασίζουν η εφαρμόζουν θα διασφαλίζεται η λεγόμενη «δικαιοσύνη του φύλου». Με άλλα λόγια, καμμία πολιτική δεν πρέπει να θέτει το γυναικείο φύλο σε δυσμενέστερη θέση και να διαιωνίζει την υποδεέστερη κοινωνικά θέση του.

Μία σχετικά ασφαλής μέθοδος στην πολιτική πορεία των εκλεγμένων στα όργανα γυναικών, για να μην αποσπώνται από το έδαφος της πραγματικότητας, είναι η καλή συνεργασία με τους φορείς του φεμινιστικού κινήματος που δρουν τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό έδαφος. Η συνεργασία αυτή οφείλει να γίνει ουσιαστικότερη και σε αυτό καλούνται να συμβάλουν και οι δύο πλευρές.

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 2009

Ο ΣΔΓ απέστειλε προς τις γυναίκες υποψήφιες για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όλων των κομμάτων, την παρακάτω επιστολή, με την οποία θέτει υπ' όψη τους τα αιτήματά του για την αναβάθμιση της θέσης της γυναίκας.

Αγαπητή κυρία.....,

Σας συγχαίρουμε για την υποψηφιότητά σας στις εκλογές της 7^{ης} Ιουνίου για το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο και σας ευχόμαστε καλή επιτυχία!

Όπως ίσως γνωρίζετε, ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας αγωνίστηκε κυριολεκτικά από την ίδρυσή του το 1920 και σε όλη τη διαδρομή του για το δικαίωμα των γυναικών στο εκλέγειν και εκλέγεσθαι. Τελευταία πρωτοβουλία του υπήρξε ο συντονισμός του αγώνα των φεμινιστικών-γυναικείων οργανώσεων για νομική κατοχύρωση των ποσοστώσεων αναφορικά με τις εθνικές εκλογές, που είχε ως αποτέλεσμα το νόμο για το ελάχιστο όριο του 1/3 των υποψηφιοτήτων από κάθε φύλο σε επίπεδο επικράτειας. Για τις ευρωεκλογές -2009 υποστηρίξαμε την ίση συμμετοχή γυναικών-ανδρών στις ευρωλίστες (50-50) και την εναλλασσόμενη σειρά γυναίκα-άνδρας η ακόμα άνδρας-γυναίκα στο ψηφοδέλτιο, εναρμονιζόμενες με την πανευρωπαϊκή καμπάνια του Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών.

Υποστηρίζουμε την ίση συμμετοχή γυναικών-ανδρών στα ψηφοδέλτια και στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο έχοντας την πεποίθηση, ότι δεν πρόκειται απλά για μια αριθμητική εξίσωση, αλλά για ζήτημα που αφορά την εμβάθυνση της δημοκρατίας και την κοινωνική δικαιοσύνη, την αξιοποίηση των ταλέντων και δεξιοτήτων του μισού και άνω πληθυσμού και, βεβαίως, την υπεράσπιση των ιδιαίτερων γυναικείων ζητημάτων και την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας.

Η επίτευξη της ισότητας στην πράξη χρειάζεται τις συντονισμένες προσπάθειες τόσο των εκλεγμένων στα όργανα και τους θεσμούς γυναικών, όσο και των φεμινιστικών -γυναικείων οργανώσεων.

Γι' αυτό θα επιθυμούσαμε να λάβετε υπόψη σας ορισμένα αιτήματά μας, που προκύπτουν από την πολύχρονη πείρα και που είναι προϋποθέσεις εκ των ων ουκ άνευ για την προώθηση της ισότητας στην ζωή, ούτως ώστε, από όποια θέση και αν βρεθείτε, να συμβάλετε στον κοινό στόχο της αναβάθμισης της θέσης της γυναίκας στην κοινωνία.

Το πρώτο και πρώτιστο είναι η **ένταξη της αρχής της ισότητας των φύλων στο σύνολο των πολιτικών** (mainstreaming), είτε αυτές αφορούν νομοθετικά η διοικητικά η πρακτικά μέτρα. Τούτο σημαίνει, ότι κανένα μέτρο πολιτικής δεν πρέπει να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο φύλο η να το τοποθετεί σε υποδεέστερη θέση. Αυτή πρέπει να είναι μία **δέσμευση τιμής** για όλες τις γυναίκες πολιτικούς, όποιος και αν είναι ο τομέας ευθύνης τους.

Το δεύτερο έχει να κάνει με την **υπεράσπιση των κοινωνικών λειτουργιών** του κράτους και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, λειτουργίες απαραίτητες για την προστασία της οικογένειας, την ανάγκη της οποίας υποδεικνύουν σειρά διεθνών συμβάσεων και το Σύνταγμα της χώρας μας. Χωρίς τις δομές και διευκολύνσεις του κοινωνικού τομέα είναι δύσκολο να εφαρμοσθεί η αρχή της εναρμόνισης οικογενειακών-επαγγελματικών και κοινωνικών υποχρεώσεων που αφορούν και τους δύο γονείς. Επιστούμε την προσοχή στην ανάπτυξη αυτού του τομέα λόγω και της οικονομικής κρίσης, που η αντιμετώπισή της απαιτεί πρυτάνευση πνεύματος κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης. Οι κοινωνικές δαπάνες είναι κοινωνικές επενδύσεις!

Και το τρίτο αίτημα-παρακλήση είναι η δημιουργία σταθερής αμφίδρομης **σχέσης συνεργασίας** ανάμεσα σε σας και τις ομολόγους σας και τις φεμινιστικές-γυναικείες οργανώσεις. Αυτό το κανάλι επαγρύπνησης και συνεργασίας κρίνεται απαραίτητο σε καιρούς χαλεπούς, προκειμένου να υπάρχει αλληλενημέρωση, αλληλοενδυνάμωση και, με το συντονισμό, επιτυχής αντιμετώπιση κάποιων ανυπόφορων κοινωνικών πληγών, όπως είναι η βία εις βάρος των γυναικών, που αποτελεί βαρεία παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους.

Σε κάθε περίπτωση, ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας θα είναι πρόθυμος να συνεργαστεί για την επιτυχία του στρατηγικού μας στόχου, της ισότητας των φύλων.

Θα μας ήταν χρήσιμο, αν είχαμε την άποψή σας, το σχόλιό σας, επ' αυτών.

Φιλικά,

Για το το Δ.Σ. του Σ.Δ.Γ.

Η Πρόεδρος

Η Γενική Γραμματέας

Σούλα Παναρέτου

Τέρψη Λαμπρινοπούλου

Η ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΛΟΜΠΥ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ-2009 ΚΑΙ Η ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

της Σούλας Παναρέτου

Ως γνωστόν, το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών [ΕΛΓ], μια ομπρέλλα φεμινιστικών-γυναικείων οργανώσεων ανά την Ευρώπη, που υπερβαίνουν ήδη τις 4000, ανέλαβε εκστρατεία για την ισόρροπη συμμετοχή των γυναικών και ανδρών στο ευρωκοινοβούλιο. Πρότεινε να υποστηριχθεί η ισάριθμη εκπροσώπηση, 50-50, και η μέθοδος της εναλλαγής στα ψηφοδέλτια των συνδυασμών [zipper system].

Στην Ελλάδα την προώθηση της καμπάνιας ανέλαβε το άτυπο συντονιστικό των εγχώριων οργανώσεων του Λόμπυ, καθώς και ο Πολιτικός Σύνδεσμος Γυναικών, που έχει ως αντικείμενο του την ίση συμμετοχή των φύλων στα κέντρα των αποφάσεων. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας υποστήριξε τις σχετικές πρωτοβουλίες και εκδηλώσεις.

Το Λόμπυ οργάνωσε την παρουσίαση της καμπάνιας 50-50 και του σχετικού σποτ στις 29 Απριλίου, στην αίθουσα της ΧΕΝ.

Ο Πολιτικός Σύνδεσμος Γυναικών οργάνωσε δύο εκδηλώσεις: ένα στρογγυλό τραπέζι, στις 16 Μαρτίου, στην αίθουσα του ευρωκοινοβουλίου, στο οποίο είχαν κληθεί να μετάσχουν οι μέχρι σήμερα εκλεγείσες ευρωβουλευτίνας και οι γυναίκες επίτροποι, εκπρόσωπος της κυβέρνησης, της Βουλής, η Γενική Γραμματέας Ισότητας, ο διευθυντής του Γραφείου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ελλάδα, εκπρόσωποι των κομμάτων και των φεμινιστικών-γυναικείων οργανώσεων. Το τραπέζι συντόνισε η δημοσιογράφος κ. Μαρία Χούκλη. Τα πρακτικά αυτής της συνάντησης τυπώθηκαν σε τομίδιο, με τη χορηγία της ΓΓΙ.

Μία δεύτερη εκδήλωση έγινε στις 13 Μαΐου, σε αίθουσα κεντρικού ξενοδοχείου, όταν ήδη είχε

αναγγελθεί η σύνθεση αρκετών ψηφοδελτίων, όχι όμως όλων. Στην εκδήλωση μίλησε η Πρόεδρος του Συνδέσμου κ. Εφη Μπέκου, το μέλος του ΔΣ του Λόμπυ κ. Σίτσα Σφανδού, εκπρόσωποι του ελληνικού κοινοβουλίου, υποψήφιας ευρωβουλευτίνας από τον ΣΥΡΙΖΑ και ΛΑΟΣ. Τη συζήτηση συντόνισε η δημοσιογράφος κ. Μαίρη Πίνη. Παρέστησαν εκπρόσωποι οργανώσεων.

Από την μέχρι εκείνη τη στιγμή εικόνα εκτιμήθηκε, ότι η εκστρατεία που αναλήφθηκε έδωσε καρπούς, καθώς οι συνδυασμοί που είχαν ήδη ανακοινώσει τη σύνθεση των ψηφοδελτίων τους και συμμετοχή γυναικών είχαν και σε εκλόγιμες θέσεις τις είχαν τοποθετήσει. Ο ΣΥΡΙΖΑ, μάλιστα, εφάρμοσε πλήρως τις υποδείξεις του Λόμπυ τοποθετώντας 50% γυναίκες και με τη μέθοδο της εναλλαγής, άνδρας-γυναίκα, άνδρας-γυναίκα. Το κόμμα του ΛΑΟΣ τοποθέτησε επικεφαλής γυναίκα, ενώ οι Οικολόγοι-Πράσινοι παραχώρησαν τη δεύτερη θέση σε γυναίκα και αξίζει να σημειωθεί, ότι οι τελευταίοι υπόσχονται να μοιράσουν την πενταετή θητεία στα δύο. Το ΚΚΕ δεν έχει αυτή τη φορά τοποθετήσει γυναίκα στις τέσσερις πρώτες θέσεις, ενώ το σύνολο των γυναικών υποψηφίων είναι μόλις πέντε.

Σημ: Είχαν ολοκληρωθεί οι εκδηλώσεις, όταν η ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ ανακοίνωσαν τα ψηφοδέλτιά τους, την Κυριακή 17-5-09. Η ΝΔ συμπεριέλαβε εννέα γυναίκες, αλλά μόλις δύο στην πρώτη και δεύτερη θέση. Οι άλλες συνωστίζονται κάτω από την δέκατη θέση. Το ΠΑΣΟΚ τοποθέτησε γυναίκα στη δεύτερη, τέταρτη, έκτη, έβδομη, θέση και τήρησε το 50%, αφού συμπεριέλαβε συνολικά ένδεκα γυναίκες. Κάτι γίνεται!

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ – 8 ΜΑΡΤΙΟΥ 2009

Βραβείο Γυναικείας Κοινωνικής Προσφοράς

Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου

Η Παγκόσμια Ημέρα Γυναίκας τιμάται κάθε χρόνο από το Σύνδεσμο. Είναι μια μέρα σημαντική, που μας δίνει την ευκαιρία να αναλογιστούμε τι πετύχαμε, πόσος δρόμος μας μένει ακόμη να διανύσουμε για την πλήρη και ουσιαστική ισότητα ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες. Τη μέρα αυτή το μήνυμά μας φτάνει σε περισσότερους ανθρώπους και δυναμώνει η αποφασιστικότητά μας για αγώνα.

Η βράβευση της Γυναικείας Κοινωνικής Προσφοράς ήταν μια σκέψη της Αλίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, Προέδρου τότε και σήμερα Επιτίμου Προέδρου του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (ΣΔΓ). Σύμφωνα μ' αυτήν, η κοινωνική προσφορά της γυναίκας είναι μεγάλη, όμως γίνεται εθελοντικά και διακριτικά, έτσι που κανείς δεν μαθαίνει γι' αυτήν.

Συνδυάζοντας τα δύο, την Ημέρα της Γυναίκας και την ανάδειξη της Γυναικείας Κοινωνικής Προσφοράς, ερχόμαστε κάθε χρόνο σε επαφή τόσο με τα γυναικεία θέματα όσο και με καυτά κοινωνικά προβλήματα και γνωρίζουμε τη δράση σπουδαίων γυναικών στον κοινωνικό στίβο.

Φέτος ο ΣΔΓ βράβευσε το «Σωματείο Φίλων του Γενικού Ογκολογικού Νοσοκομείου Κηφισιάς Αγ. Ανάργυροι», ένα Σωματείο με καθαρά εθελοντική αλλά αξιόλογη δράση γυναικών στην υλική και ηθική ανακούφιση των συνανθρώπων μας που νοσηλεύονται στο Νοσοκομείο αυτό, αλλά και ευρύτερης κοινωνικής προσφοράς τόσο στον τομέα της προληπτικής διάγνωσης του καρκίνου του μαστού όσο και της φιλοξενίας ασθενών και συγγενών που έρχονται από άλλες περιοχές της χώρας για θεραπεία.

Στη φετινή εκδήλωση του ΣΔΓ, που έγινε στις 5 Μαρτίου στην Αίθουσα της ΕΣΗΕΑ, οι ομιλητές, ανέδειξαν όλες τις πλευρές και των δύο στόχων της εκδήλωσης. Η **Πρόεδρος του ΣΔΓ Σούλα Παναρέτου** ανέτρεξε στην ιστορία της καθιέρωσης της Ημέρας της Γυναίκας και ανέδειξε το νόημα της επετείου και τα προβλήματα των γυναικών στη δύσκολη εποχή μας, ενώ η **Επίτιμη Πρόεδρος Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου** μίλησε για την κατάσταση και τα προβλήματα των γυναικών σήμερα στον κόσμο και στη χώρα μας, και υπερασπίστηκε το φεμινισμό που δεν φταίει για ότι συμβαίνει μέσα στις οικογένειες, στη χώρα και στην υφήλιο. Δύο αξιόλογες ομιλίες, που βάζουν τα πράγματα στη θέση τους σχετικά με τη διεκδικούμενη ουσιαστική ισότητα στις μέρες μας. Τις δημοσιεύσουμε γιατί δίνουν ανάγλυφο το νόημα της ημέρας.

Η κοινωνική προσφορά αναλύθηκε από μια σειρά ομιλητών που ανέδειξαν τόσο την ευρύτερη σημασία του εθελοντισμού όσο και τη δράση του βραβευόμενου Σωματείου. Μετά από σύντομο χαιρετισμό του **Προέδρου του Νοσοκομείου κ. Χρήστου Ράπη**, ο **Καθηγητής Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου κ. Θεόδωρος Σακελλαρόπουλος** ανέπτυξε το θέμα του εθελοντισμού ως μια μορφή κοινωνικής παρέμβασης, η **Πρόεδρος του βραβευόμενου Σωματείου κ. Μαίρη Γρηγοροπούλου** μίλησε για την ιστορία και τη δράση των «Φίλων του Νοσοκομείου Αγ. Ανάργυροι», ο **Δ/ντής της Ιατρικής Υπηρεσίας του Νοσοκομείου κ. Γρηγόρης Πανάγος** για την ιστορική διαδρομή και τη σημερινή κατάσταση του Νοσοκομείου, ενώ ο κ. **Βασίλης Μπούνταλης**, **Δ/ντής της Κοινωνικής Υπηρεσίας** του ίδιου Νοσοκομείου για τη λειτουργία της κοινωνικής υπηρεσίας.

Οι ενδιαφέρουσες αυτές ομιλίες παρατίθενται εδώ με τη σειρά που εκφωνήθηκαν.

Οι ομιλητές της εκδήλωσης: Από αριστερά, Μαίρη Γρηγοροπούλου, Θεόδωρος Σακελλαρόπουλος, Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, Σούλα Παναρέτου, Γεράσιμος Πανάγος, Βασίλης Μπούνταλης

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

ΣΟΫΛΛΑ ΠΑΝΑΡΉΤΟΥ, Πρόεδρος του ΣΔΓ

Είμαστε σήμερα εδώ για να τιμήσουμε την Ημέρα της Γυναίκας. Και είμαστε ευτυχείς που εφέτος θα τιμήσουμε την Ημέρα με τις φίλες και τους φίλους του Γενικού Ογκολογικού Νοσοκομείου «Οι Άγιοι Ανάργυροι».

Θα πω λίγα λόγια προλογικά για τη σημασία της 8^{ης} Μαρτίου, από τα οποία προκύπτει, ότι στο Σύνδεσμο έχουμε βρει τον άριστο τρόπο για να αναδεικνύουμε το περιεχόμενο αυτής της Ημέρας.

Ήταν το 1975 όταν τα ΗΕ άρχισαν να «γιορτάζουν» την 8^η Μαρτίου ως Διεθνή Ημέρα της Γυναίκας. Δύο χρόνια αργότερα, το Δεκέμβρη του 1977, η ΓΣ του ΟΗΕ αποφάσισε, ότι τα κράτη μέλη θα αφιέρωναν μία ημέρα το χρόνο στα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών, όποια και αν ήταν αυτή. Για τον ΟΗΕ αυτή η ημέρα είναι η 8^η Μαρτίου από το 1975.

Ενδιαφέρον είναι και το σκεπτικό με το οποίο ο διεθνής οργανισμός συνόδευσε την απόφαση του. Δύο λόγους ανέφερε: η διασφάλιση της ειρήνης και της κοινωνικής προόδου, η πλήρης απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών προϋποθέτει, απαιτεί, την ενεργή συμμετοχή, την ισότητα και ανάπτυξη των γυναικών. Ο δεύτερος λόγος έχει να κάνει με την αναγνώριση της σημασίας της προσφοράς των γυναικών στην εδραίωση της ειρήνης και ασφάλειας στον κόσμο.

Πράγματι, η θέση και ο ρόλος των γυναικών στην κοινωνία είναι ένα μεγάλο κοινωνικό πρόβλημα, που συνδέεται με την ειρήνη, τη δημοκρατία, την ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Δεν είναι τυχαίο που η επίτευξη της ισότητας των φύλων συγκαταλέγεται στους οκτώ στόχους της χιλιετίας. Η επίλυση του γυναικείου ζητήματος είναι το κλειδί για τα περαιτέρω βήματα κοινωνικής πρόοδου. Και είναι πολύ σημαντικό, που η διεθνής κοινότητα έχει κατανοήσει τη νευραλγική σημασία της ισότητας στην επίλυση των σύνθετων προβλημάτων και ανισοτήτων του κόσμου τούτου. Και δεν πρόκειται μόνο για διακήρυξη αρχών, πρόκειται για ένταξη της ισότητας στο πολιτικό σχέδιο του 21^{ου} αιώνα!

Μετά από όλα αυτά, μοιάζουν τόσο φθηνά και αγοραία όσα με αφορμή την 8^η Μαρτίου διαδραματίζονται τα τελευταία χρόνια. Δηλαδή ο εκφυλισμός της Ημέρας της Γυναίκας και το πλασάρισμά της ως μία άλλη ημέρα του Αγίου Βαλεντίνου ή Γιορτής της Μπάμπως, ως αφορμή καταναλωτικού οργίου, ξεσαλώματος στα μπαρ και ξενυχτάδικα, ευχών, γλυκών και λουλουδιών. Αν είναι έτσι, τότε έχει πλήρως στρεβλωθεί το περιεχόμενο της. Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, πρέπει να απαντάμε και σε έωλες θεωρίες, που ξανασερβίρονται επί των ημερών μας, ότι ο φεμινισμός πλήττει την οικογένεια[sic].Με

αφορμή την 8^η Μαρτίου οφείλουμε να κάνουμε τον απολογισμό της δράσης μας και να σχεδιάζουμε τα επόμενα βήματα για την προώθηση της ισότητας. Αυτό πρέπει να το κάνουν όλοι όσοι εμπλέκονται με τις προσπάθειες επίλυσης του θέματος, από τον ΟΗΕ και τις κυβερνήσεις μέχρι τις φεμινιστικές οργανώσεις, όπως ο Σύνδεσμός μας. Αυτό και κάνουμε, περιφρουρώντας το συμβολισμό της Ημέρας, προσέχοντας να μην ρίξουμε «τα άγια τοις κυσί».

Εφέτος η 8^η Μαρτίου έχει θέμα-σύνθημα: Γυναίκες και άνδρες ενωμένοι για τον τερματισμό της βίας εις βάρος των γυναικών. Ο Σύνδεσμος το θέμα της βίας το έχει σε διαρκή προτεραιότητα στη δράση του. Κατ' αρχήν το Νομικό Συμβουλευτικό Τμήμα υπό την ευθύνη της κ. Έλιας Κολοκυθά και την συνεργασία της κ. Ειρήνης Φερέτη εξακολουθεί να δέχεται και να συμβουλεύει γυναίκες που έχουν υποστεί κακοποίηση από τον σύζυγο και σύντροφο, κυρίως. Μετά δε την ψήφιση του νόμου 3500/2006 για την ενδοοικογενειακή βία έχουμε συμμετάσχει σε αρκετές συζητήσεις παρουσίασης του νόμου, ιδιαίτερα σε Δήμους. Δίνουμε σημασία στο ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η οποία και εκ του νόμου πλέον έχει την δυνατότητα δημιουργίας δομών για συμβουλευτική και περίθαλψη των θυμάτων της βίας. Και θα εμμένουμε σε αυτήν την γραμμή, διότι μόνο μέσα από το δίκτυο των ΟΤΑ είναι δυνατόν να αποκεντρωθούν αυτές οι δομές και να αγκαλιάσουν το σύνολο της χώρας.

Το θέμα της ίσης συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα των πολιτικών αποφάσεων γίνεται επίκαιρο ξανά, καθώς στις 7 Ιουνίου τρ. έ. θα διενεργηθούν στη χώρα μας εκλογές για το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο. Ο Σύνδεσμος εργάστηκε σκληρά προκειμένου να καθιερωθούν ποσοστώσεις στις δημοτικές και νομαρχιακές, καθώς και στις εθνικές εκλογές κατά το 1/3 τουλάχιστον. Δικαιούται, συνεπώς, να ομιλεί για την εκπροσώπηση των γυναικών στα όργανα, που παρά τις εργώδεις προσπάθειες εξακολουθεί γενικά να είναι μικρή και κάτω του ενός τρίτου, δηλ. κάτω από την κρίσιμη μάζα.

Καλύτερα είναι τα πράγματα στη σύνθεση της ελληνικής αντιπροσωπείας στο ευρωκοινοβούλιο [6 στους 24, δηλ.25%] ύστερα από μεγάλες και επίμονες κινητοποιήσεις των ελληνικών φεμινιστικών-γυναικείων οργανώσεων. Και επειδή στις ευρωεκλογές ισχύει η λίστα, την οποία προτείνει ο πρόεδρος και το ηγετικό επιτελείο του κάθε κόμματος, είναι μία ευκαιρία για να δοκιμασθεί η πολιτική βούληση της ηγεσίας και κατά πόσο αυτή κατανοεί τον στόχο της ισότητας των φύλων ως ένα στόχο προτεραιότητας στον αιώνα μας.

Είναι γεγονός, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση -27 διανύει μία δύσκολη περίοδο. Η κρίση εκμηδενίζει την ανάπτυξη, που θα κυμανθεί σε χαμηλότατα επίπεδα, η ανεργία εμφανίζει ανιούσα φορά και οι μορφές επισφαλών εργασιών, το λεγόμενο πρεκαριάτο, επεκτείνονται συνεχώς. Οι νέοι ευρωβουλευτές-ίνες θα κληθούν να υπερασπίσουν τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα των εργαζομένων, ιδιαίτερα το δικαίωμα στην εργασία. Γνωρίζουμε εκ πείρας, ότι σε τέτοιες εποχές τα δικαιώματα των γυναικών πλήττονται περισσότερο, καθώς αυτές απωθούνται στο περιθώριο. Γι αυτό υπογραμμίζουμε τη σημασία της πολιτικής και αγωνιστικής επάρκειας των γυναικών - και ανδρών - που θα εκλεγούν. Καμμία γυναίκα δεν πρέπει να επιτρέψει επιδείνωση της θέσης των γυναικών ως φύλο, είτε μέσα από κάποια νομοθετική πρωτοβουλία ή από υιοθέτηση μέτρων πολιτικής. Χρειαζόμαστε την συνηγορία της, αν όχι την αγωνιστική της διάθεση, υπέρ της ισότητας. Απόδειξη αυτής της θετικής στάσης είναι πάντοτε η γόνιμη συνεργασία με τις φεμινιστικές - γυναικείες οργανώσεις, δίκτυα, ομίλους των γυναικών, επιτροπές των συνδικαλιστικών οργανώσεων, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, άλλων φορέων.

Τις τελευταίες δεκαετίες επικρατούσε και στην ΕΕ το ιδεολόγημα, ότι οι κοινωνικές δαπάνες είναι βαρίδια στα πόδια του κράτους, ότι υπονομεύουν τον ανταγωνισμό. Η δική μας αντίληψη είναι ότι οι κοινωνικές δαπάνες είναι κοινωνικές επενδύσεις. Προειδοποιούσαμε για τα αδιέξοδα της θεοποίησης των αγορών, τις χρηματιστηριακές φούσκες, την περιφρόνηση των πραγματικών αναγκών της κοινωνίας. Σήμερα, αυτά τα αδιέξοδα φαίνονται πλέον δια γυμνού οφθαλμού. Ότι πρέπει να προταχθούν οι άξονες: ειρηνική επίλυση των διαφορών, βιώσιμη ανά-

πτυξη, κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη, αυτό γίνεται ευρύτητα αντιληπτό. Άρα προς αυτές τις απαιτήσεις πρέπει να αντιστοιχηθεί και η πολιτική αντιπροσώπευση, η ποιότητα του πολιτικού προσωπικού. Η αρχή της αλληλεγγύης δεν είναι πλέον μία έννοια ηθικής και μόνο, είναι όρος για τη συνέχιση της ζωής στον πλανήτη. Δεν υπάρχει περιθώριο για την εφαρμογή εκείνου του ρητού που λέει «ο άνθρωπος για τον άνθρωπο λύκος». Η συνεργασία για το κοινό όφελος είναι μονόδρομος.

Άρα η κλίμακα των αξιών πρέπει επειγόντως να αλλάξει. Το χρήμα και ο εξουσιασμός, κατά τα λόγια της Αλίκης, πρέπει να αντικατασταθούν από τον ανθρωπισμό, τη φιλαλληλία, τον αλτρουϊσμό, την αλληλοβοήθεια. Το μέτρον των αξιών οφείλει να είναι η απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από όλους και όλες.

Να γιατί στη δική μας αντίληψη η προσφορά στο κοινό καλό εκτιμάται τόσο πολύ. Να γιατί το βραβείο Αλίκη Γιωτοπούλου -Μαραγκοπούλου έχει ως περιεχόμενο την κοινωνική προσφορά. Δεν πρόκειται για μια επιδερμική κίνηση, ενταγμένη στο πλαίσιο της κοσμικής φιλανθρωπίας, προς το θεαθήναι και μόνον. Πρόκειται για κάτι το πολύ βαθύτερο, απόσταγμα βαθιάς διεργασίας, φεμινιστικής ενατένισης των πραγμάτων του κόσμου τούτου. Δει δη ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Να λοιπόν γιατί ο Σύνδεσμος είναι σε θέση να εκτιμήσει πλήρως τις δραστηριότητες των Φίλων του Ογκολογικού Νοσοκομείου «Οι Άγιοι Ανάργυροι». Γιατί είναι έκφραση αυτής της στάσης που περιγράψαμε πιο πάνω. Σας ευχαριστούμε, που έχετε αυτή την ευγενή δραστηριότητα, όταν η αλληλοβοήθεια και η αλληλεγγύη δυστυχώς εξακολουθούν να παραμένουν αγαθά εν ανεπαρκεία...

ΑΛΙΚΗ ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ, Επίτιμη Πρόεδρος ΣΔΓ

Κυρίες και κύριοι, μιλώ εκτός προγράμματος. Κι' αυτό γιατί τον τελευταίο καιρό ακούω πολλές κρίσεις για το ότι ο φεμινισμός έβλαψε, η βία που υπάρχει σε όλο τον κόσμο και η μεγάλη κρίση οφείλεται στο φεμινισμό, και άλλα τέτοια πράγματα τελείως αστήρικτα, τα οποία όμως δεν θεωρώ ότι είναι περιττό να θίξουμε.

Κυρίες και κύριοι, η παγκόσμια κρίση οφείλεται στους κυβερνώντες τον κόσμο, οι οποίοι είναι και οι τιμονιέρηδες της οικονομίας του κόσμου. Από κει άρχισε το μεγάλο κακό. Εάν η γενική ατμόσφαιρα του κόσμου είναι τέτοια που χρησιμοποιεί όλες τις καινούριες κατακτήσεις της επιστήμης και της τεχνολογίας για αύξηση του πλουτισμού εις βάρος κάθε αξίας, και τοποθετεί τον άνθρωπο πιο κάτω από το χρήμα, με τέτοια μέσα που έχει σήμερα στη διάθεσή της η ανθρωπίνη κοινωνία, καταλαβαίνετε τι μπορεί να δημιουργηθεί; Χωρίς σεβασμό στην ανθρωπίνη αξία, χωρίς αρχές, με το αδυσώπητο κυνήγι του χρήματος, με εντελώς εγωκεντρικές διαθέσεις, και επί πλέον χωρίς κανένα χαλινό, που θα φτάσουμε; Και φταίνε οι

γυναίκες, εάν αυτά τα μοντέλα της κοινωνίας έχουν εισέλθει και σε όλες τις οικογένειες; Τι είναι οι οικογένειες; Η οικογένεια είναι κύτταρο της κοινωνίας. Μπορεί να μείνει ανεπηρέαστο από τα κρατούντα σε μια κοινωνία; Άλλοτε ρωτούσαμε αν μπορεί να μείνει ανεπηρέαστη η οικογένεια από τα κρατούντα σε μια χώρα. Τώρα δεν μπορεί να μείνει ανεπηρέαστη από τα κρατούντα στον κόσμο. Διότι η επαφή είναι τόσο στενή, τόσο μεγάλη, τόσο επιβλητική από άποψη ισχύος, οικονομικής ή άλλης, ώστε δεν υπάρχουν πλέον διαφορές στον τρόπο ζωής μεταξύ π.χ. Ελλάδος και Γαλλίας, ή ακόμη μεταξύ ιδεωδών δικών μας και των αμερικανικών. Τα μοντέλα τους, την επιτυχία, όπως θεωρούν αυτοί το μεγάλο πλούτο και την κυριαρχία στον κόσμο δια του χρήματος, την έχουν οικειοποιηθεί, την έχουν αφομοιώσει και οι άλλες χώρες, και από τη γενική και οικονομική ατμόσφαιρα και οι οικογένειες.

Αλλά ποιος κυβερνά τον κόσμο; Ποιος τα έφτασε εκεί τα πράγματα; Οι γυναίκες; Όχι βέβαια. Ας είμαστε λογι-

κοί. Ας είμαστε στοιχειωδώς αντικειμενικοί. Οι κυβερνήτες του κόσμου, αυτοί που έθεσαν αυτές τις αρχές και τις καθιέρωσαν και τις επέβαλαν είναι με ελάχιστες εξαιρέσεις όλοι άνδρες. Και η οικονομία, οι μεγάλες τράπεζες, οι μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες κάνανε τόσο παρακεκινδυνευμένες συναλλαγές ώστε να πλουτίζουν αστραπιαία και σε αστρονομικούς αριθμούς και σήμερα κατέρρευσαν, γυναίκες είχαν επί κεφαλής; Γιατί δεν σκεφτόμαστε καλά; Γιατί ρίχνουμε όλο το φταιξιμο στη γυναίκα: Η γυναίκα σήμερα, κατά τις απαιτήσεις της κοινωνίας, πρέπει να είναι γίγαντας, υπεράνθρωπος. Να κάνει επάγγελμα, που πρέπει να το κάνει, να προσέχει τα παιδιά, να έχει τη φροντίδα και να κάνει τη νοσοκόμα ύστερα για όλους τους ηλικιωμένους και τους αρρώστους της οικογένειας. Θα μου πείτε γιατί να εργάζεται; Απλούστατα. Και η γυναίκα έχει δικαίωμα να αξιοποιήσει τις ικανότητές της και να σταθεί στα πόδια της. Οι γυναίκες των προηγούμενων γενεών που δεν εργαζόντουσαν δεν ήταν πιο ευτυχισμένες. Πιο δυστυχείς ήτανε. Ήταν υποχρεωμένες να ανέχονται το οτιδήποτε μέσα στην οικογένεια, την οποιαδήποτε περιφρονητική συμπεριφορά επειδή δεν μπορούσαν να σταθούν στα δικά της πόδια. Όποιος δεν έχει οικονομική ανεξαρτησία δεν μπορεί να έχει ανεξαρτησία κανενός είδους.

Όταν ο ΟΗΕ συμπλήρωσε τα 50 χρόνια του, έκανε, όπως και άλλοι οργανισμοί, κάποιον αναλογισμό, ποια ήταν η μεγαλύτερη προσφορά του αυτά τα 50 χρόνια; Ξέρετε τι απάντηση δόθηκε και έγινε δεκτή από όλο τον κόσμο; Το ότι καταργήθηκε η θέση της γυναίκας ως δεύτερης κατηγορίας ανθρώπου και το ότι, δεύτερο, καταργήθηκε η αποικιοκρατία. Όλος ο πληθυσμός των αποικιών και όλες οι γυναίκες του κόσμου, περισσότερο από το μισό πληθυσμό της γης, αρκετά δισεκατομμύρια δηλαδή άνθρωποι, δεν λέω πως έγιναν ευτυχισμένοι, έγιναν όμως λιγότερο δυστυχείς. Δεν έχει εξαφανιστεί ακόμη η ανισότητα σε πολλούς τομείς της ζωής, και σε μερικές χώρες καθόλου. Στην Ινδία η ζωή των γυναικών είναι τραγική. Τις παντρεύουν χωρίς να θέλουν, ο πατέρας πληρώνει για να δώσει την κόρη του σε γάμο, και εάν την κακοποιούν στο σπίτι του γαμπρού ο πατέρας δεν δικαιούται να την πάρει πίσω στο σπίτι του. Εάν δεν εξοφληθεί πλήρως η προίκα καίνε τη γυναίκα ζωντανή και λένε ότι έπιασε κατά λάθος το σαρί της φωτιά. Γιατί; Για να πάρει ο άνδρας άλλη γυναίκα και νέα προίκα. Αυτά σας τα λέω υπεύθυνα ως εγκληματολόγος και ως εκπρόσωπος του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στον ΟΗΕ. Γίνονται αγώνες γι' αυτό. Δεν μπορούμε ούτε αυτό να καταργήσουμε. Και σε πολλές χώρες του κόσμου η γυναίκα ζούσε ανάλογες καταστάσεις. Λίγες ήταν οι εκτελέσεις γυναικών σε διάφορα μέρη της Ελλάδας επειδή είχαν σχέσεις πριν παντρευτούν, από τα μέλη της δικής τους οικογένειας, για την τιμή του πατέρα ή του αδερφού; Λίγες ήταν οι περιπτώσεις που η γυναίκα ήτανε περιφρονημένη μέσα στο σπίτι, της έβγαине η ψυχή στη δουλειά, και εν τούτοις ο άνδρας την είχε για σκουπίδι, και δεν μπορούσε να φύγει επειδή δεν εκέρδιζε αρκετά;

Τώρα όλοι είναι αγανακτισμένοι για το διαζύγιο. Το διαζύγιο είναι και καλό και κακό. Βεβαίως θα ευχότανε κανείς να είναι λιγότερα τα διαζύγια, ενώ οι γυναίκες και οι άνδρες μπορούνε να χωρίσουνε. Είναι περισσότερα από όσα πρέπει. Αλλά είναι εκατό φορές καλύτερο που σήμερα υπάρχει διαζύγιο και εφαρμόζεται και από τις γυναίκες. Νίκη είναι αυτή των γυναικών, που μπορούνε και αυτό να το κάνουνε. Να μη γίνεται κατάχρηση. Είναι η χρήση της σεξουαλικής ελευθερίας που τώρα απέκτησαν και τα δύο φύλα και δεν γίνεται ακόμη καλή. Ελπίζω ότι θα στρώσει. Αλλά είναι εκατό φορές καλύτερα, παρά να βλέπουν τα παιδιά τους γονείς να δέρνονται, να υβρίζονται, να φέρεται ο ένας περιφρονητικά στον άλλο, κλπ. Σε μερικές χώρες μάλιστα όπως η Ιταλία μετά από ένα γάμο, λύσις υπήρχε μόνο με θάνατο, φυσικό ή ανθρωποκτονία. Μεγάλη νίκη ότι κατέκτησαν το διαζύγιο εις βάρος των αντιδράσεων του Βατικανού. Να είμαστε υπέρ της μειώσεως των διαζυγίων, να μάθουν οι άνθρωποι να είναι πιο ανεκτικοί ο ένας απέναντι του άλλου, να σέβονται περισσότερο τις ιδιαιτερότητες που έχει ο καθ' ένας, αλλά η ζωή είναι που τους εμποδίζει να φερθούνε σωστά. Και η ζωή τους εμποδίζει από τον τρόπο που τη διαρρύθμισαν οι κυβερνώντες τον κόσμο. Γιατί όταν το αφόρητο τρέξιμο για το χρήμα και περισσότερες κατακτήσεις και επιδείξεις έχει κάνει τους ανθρώπους να δουλεύουν σαν τρελοί, ιδίως οι άνδρες, για ν' αποκτήσουν χρήμα, όταν βλέπουμε ότι δεν υπάρχει κανένας χαλινός και η διαφθορά έχει μπει πλέον ως κανόνας στη ζωή, ιδίως των κυβερνώντων τον κόσμο, τι περιμένετε; Περιμένετε ότι μέσα στην οικογένεια θα υπάρχει η ατμόσφαιρα της γαλήνης, της ψυχραιμίας στις σχέσεις των ανθρώπων μεταξύ τους; Αυτοί δρουν σπασμωδικά, αντιδρούν με εκρήξεις. Δεν έχουν καιρό ούτε να σκεφθούν, ούτε να είναι ψύχραιμοι, ούτε να φερθούν όπως πρέπει.

Και οι γυναίκες; Η ατυχής μητέρα σήμερα είναι υποχρεωμένη να πιέζει το παιδί της, με τα άθλια σχολεία που υπάρχουν. Το παιδί δουλεύει στο σχολείο κατά τρόπο ανούσιο που δεν του προσφέρει καμία πραγματική και ουσιαστική μόρφωση, απλώς το προετοιμάζει για κάτι μηχανικές και παπαγαλιστικές εξετάσεις, για να πάρει ένα χαρτί. Και όταν πάρει αυτό το χαρτί, απαιτούνται παραπάνω χαρτιά για να μπορέσει να βρει δουλειά, γιατί υπάρχει και το φόβητρο της ανεργίας. Και γίνεται αυτή η καταπίεση του παιδιού που ζει μια παιδική ηλικία δυστυχιμένη, της μητέρας που αναγκάζεται να γίνεται ο μοχλός της καταπίεσής του για να του δώσει διέξοδο στη ζωή, και ύστερα λέμε πως φταίει μόνο η γυναίκα. Η γυναίκα υποφέρει όσο και το παιδί μέσα στην οικογένεια. Και ο άνδρας υποφέρει. Και προσπαθούνε όλοι μαζί να αποκτήσουνε και δεύτερο αυτοκίνητο και πλεούμενο και ένα σωρό άλλα αγαθά. Γιατί; Για τον ανταγωνισμό που υπάρχει στην κυριαρχία μέσα στην κοινωνία. Αυτό είναι το μοντέλο ζωής που αποκτήσαμε. Δεν φταίνε οι γυναίκες μόνο. Οι γυναίκες το βρίσκουνε και το εφαρμόζουνε. Οι γυναίκες όμως πρέπει πρώτες να αντιδράσουμε. Εγώ είμαι μεταξύ των θαυμαστριών του φεμινισμού και των πρωταγωνιστριών. Και είμαι και υπέρ της διόρθωσης των

σημερινών κοινωνικών δεδομένων, πρώτα από τους κυβερνώντες. Τους οποίους πρέπει να καθίσουμε στο σκαμνί να απολογηθούνε. γιατί κάμανε μια τέτοια κοινωνία και σήμερα ζητάνε και το λόγο από εμάς, που δεν μετείχαμε στην οργάνωση της κοινωνίας όπως είναι σήμερα.;

Θεώρησα καθήκον μου να τα πω αυτά, επειδή ζούμε μια εποχή μεγάλης κρίσης. Θαυμάζανε την Αμερική για τον πλούτο της και για τα τεχνολογικά της επιτεύγματα. Τι έγινε; Απλώς με τα τεχνολογικά κατορθώματα τώρα το έγκλημα υπάρχει δυνατότης να είναι διεθνές και να έχει παρακλάδια μια μεγάλη οργάνωση, ας πούμε εμπορίου ναρκωτικών ή παιδιών ή οργάνων του σώματος κλπ. σε πολλές χώρες, πράγμα που πριν ήταν αδύνατον. Κάθε πρόοδος επιστημονική και τεχνολογική έχει δύο όψεις. Από τον τρόπο με τον οποίο θα τη χρησιμοποιήσεις θα βγει σε καλό για τον κόσμο ή σε κακό. Με ένα σκαρπέλο, με ένα μαχαιράκι, ο Μικελάντζελο εσκάλισε το Μωϋσή, το αριστούργημα του κόσμου. Και ένας άλλος απλώς εσκότωσε τη γυναίκα του ή ένα άλλο άνθρωπο, με ένα όμοιο όργανο. Το ίδιο ισχύει και με τα καινούρια μέσα εξοντώσεως. Σήμερα υπάρχει φόβος για την πυρηνική ενέργεια, υπάρχει φόβος για τη χρήση πολλών μεγάλων κατακτήσεων. Αλλά μας λείπουν τα ιδεώδη, οι αξίες που θα διευθύνουν τα χέρια μας για τη σωστή χρήση. Οι γυναίκες να συμβάλλουμε μαζί με τους άνδρες να αλλάξει η νοοτροπία του κόσμου, να μπουνε μερικές αρχές. Τι αρχές; Να μπει ο άνθρωπος πρώτη αξία. Πάνω από το χρήμα. Όχι το χρήμα πάνω από τον άνθρωπο. Να σεβαστούμε τον άνθρωπο, και να σεβαστούμε και τα παιδιά μας ως μελλοντικούς ανθρώπους οι οποίοι πρέπει να ζήσουν μια ζωή όχι σαν μαριονέτες που κυνηγάνε μια δουλειά και γίνονται όργανα του οποιουδήποτε θέλει να τους εκμεταλλευθεί για την επιβολή της δικής του κυριαρχίας με διάφορες μορφές βίας στον κόσμο.

Για να πούμε την αλήθεια, έχουμε κατακτήσει πολλά στα χαρτιά. Και από δικαιώματα του ανθρώπου, και από δικαιώματα της γυναίκας. Σήμερα όλα βρίσκονται σε μεγάλη κρίση. Η πρώτη, η κυριότερη και η βασικότερη

αιτία είναι που δεν σεβόμαστε τον άνθρωπο ως πρώτη αξία. Αυτό το κάνουν τα δικαιώματα του ανθρώπου. Αυτό πρέπει να γίνει η νέα παγκόσμια ιδεολογία. Σε αυτό αποσκοπούν τα δικαιώματα του ανθρώπου. Στο σεβασμό του ανθρώπου, της αξίας του, της αξιοπρέπειάς του και της ζωής του. Τα δικαιώματα του ανθρώπου να τα ενστερνιστούμε όλοι. Να τα διδαχθούμε, όχι απλώς με άρθρα συμβάσεων και νόμων. Με τρόπο ζωής. Από τις μικρές τάξεις του σχολείου, πώς φέρονται οι δάσκαλοι στα παιδιά και τα παιδιά μεταξύ τους, και σιγά σιγά σε όλη τη ζωή. Και ο άνδρας στη γυναίκα του, και η γυναίκα στον άνδρα της, και οι δύο μαζί στα παιδιά τους, τα οποία πρέπει να βάλουμε πάνω από τον εαυτό τους και οι δύο, και να θυσιάσουν και αρκετές ευκολίες δικές τους ή ευμάρειες ή επιδείξεις ή απολαύσεις, χάριν των παιδιών τους. Αυτά είναι υπεύθυνοι και οι δύο να τα κάνουνε. Και ο άνδρας πρέπει να ακούει τη γυναίκα, και η γυναίκα τον άνδρα, και να σταματήσουν και οι δυο αυτό το κυνήγι, το οποίο όχι μόνο ήτανε μια ψεύτικη επιτυχία που από μια στιγμή στην άλλη κατέρρευσε, αλλά έφερε και τον κόσμο σε δυστυχία πραγματική.

Κατορθώσαμε, και ελπίζαμε ότι κατορθώσαμε πολλά. Και στα χαρτιά και στις θεωρίες. Στην πράξη αποτύχαμε. Η κοινωνία σήμερα περνάει πολύ μεγάλη κρίση σε όλους τους τομείς. Ανεξαιρέτως σε όλους. Δεν έχουμε παρά να αλλάξουμε τακτική. Πρέπει να αλλάξουμε τακτική και να κάνουμε το σεβασμό του ανθρώπου από τον άνθρωπο, του άνδρα από τη γυναίκα και αντίστροφα, και των δύο μαζί απέναντι των παιδιών, πρώτο καθήκον μας. Αλλά και μέσα στην κοινωνία, του εργοδότη απέναντι στον εργαζόμενο κλπ., αν δεν προωθήσουμε τα κοινωνικά δικαιώματα για τους αδυνάτους της κοινωνίας αυτής, χαμένα πάνε όλα, και τα λεφτά τους ακόμη. Η ευτυχία τους είναι ένα τίποτα. Τους ξέρουμε αυτούς τους κυνηγούς των χρημάτων, είναι τραγικές οικογένειες. Μόνο τους Ωνάσηδες να θυμηθείτε και θα καταλάβετε. Πρέπει η κοινωνία να αποκτήσει ιδεώδη και να σεβαστεί τον άνθρωπο, αυτός είναι ο μόνος δρόμος για να βγούμε από την κρίση.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΑΠΤΗΣ, Διοικητής Γενικού Ογκολογικού Νοσοκομείου «Αγ. Ανάργυροι»

Από τη θέση του Διοικητού του Νοσοκομείου «Αγ. Ανάργυροι» θέλω να σας συγχαρώ, το ΣΔΓ για την όμορφη πρωτοβουλία του να τιμήσει το Σύλλογο Φίλων του Γενικού Ογκολογικού Νοσοκομείου Κηφισιάς «Οι Αγ. Ανάργυροι», για την πολυετή συμμετοχή του στα δρώμενα του Νοσοκομείου, και τη διοίκηση της ΕΣΗΕΑ για τη φιλοξενία της ωραίας αυτής συνάντησης. Συγκεκριμένα θέλω να σας αναφέρω την πρωτοβουλία του Σωματείου για τη φροντίδα προληπτικής διάγνωσης του καρκίνου του μαστού, που εδρεύει επί της Τίρυνθος 2 στα Κάτω Πατήσια, σε κτήριο ιδιοκτησίας του Νοσοκομείου

Ο Πρόεδρος του Νοσοκομείου «Αγ. Ανάργυροι» κ. Χρήστος Ράπτης απευθύνει χαιρετισμό

μας. Επιπροσθέτως σημαντική είναι η υλική και ηθική υποστήριξη χρόνια τώρα των ασθενών του Νοσοκομείου μας. Είναι δίκαιος ο έπαινος και πρωτοβουλίες και δράσεις όπως αυτές του Συλλόγου Φίλων του Νοσοκομείου, είναι χρέος μας να προβάλλονται και να επαινούνται, γιατί αποβλέπουν στο να απαλύνεται ο ανθρώπινος πόνος.

Στις δράσεις του Συλλόγου κορυφαία θέση σήμερα κατέχει η προσπάθεια για την κατασκευή στους χώρους του Νοσοκομείου μας ενός Ξενώνας που θα βρίσκουν φιλοξενία και ανακούφιση οι συγγενείς των ασθενών, οι περισσότεροι των οποίων προέρχονται από την Ελληνική επαρχία και από τις οικονομικά ασθενέστερες οικονομικές ομάδες.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ, Καθηγητής Κοινωνικής Πολιτικής, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Στις αρχές του 21^{ου} αιώνα γινόμαστε μάρτυρες πραγματικά μεγάλων ανακατατάξεων στους 3 μεγάλους τομείς, στα τρία μεγάλα πεδία, στα οποία συνηθίζουμε να κάνουμε τις αναλύσεις μας εμείς οι επιστήμονες επιστημονικά, οι πολιτικοί πολιτικά, αλλά και ο απλός ο κόσμος με την κοινή σοφία και λογική που διαθέτει.

Αυτή η αλλαγή των πεδίων αφορά την οικονομία, το κράτος, την κοινωνία. Είχαμε συνηθίσει μέχρι σήμερα, κυρίως μέχρι το 1989, να θεωρούμε την ανάλυση των κοινωνικών και πολιτικών δρωμένων ως μία αντιπαράθεση κράτους και αγοράς. Είχαμε από τη μια την αγορά, τη φιλελεύθερη αγορά, τον καπιταλισμό. Είχαμε από την άλλη μεριά το κράτος, τα κρατικά συστήματα του πρώην υπαρκτού σοσιαλισμού, τον κρατισμό, την κρατική παρέμβαση. Τον κρατισμό με την αρνητική έννοια, την κρατική παρέμβαση με τη θετική έννοια, τα συστήματα του προνοιακού καπιταλισμού στη Δυτική Ευρώπη. Από το 89 και μετά είχαμε την κατάρρευση όλου αυτού του μοντέλου μιας κρατικής οικονομίας, μιας κρατικής κοινωνίας.

Το 89 δεν ήταν μόνο η αφετηρία και το κάλπασμα της νέας ιδεολογίας και πρακτικής του νεοφιλελευθερισμού, που οδήγησε στην πρόσφατη κρίση, ήταν ταυτόχρονα και η βαθμιαία, η σταδιακή γέννηση φύτρων, θεσμών, δομών, αυτό που αποκαλούμε σήμερα όλοι, της κοινωνίας των πολιτών. Μια μορφή αυτής της κοινωνίας πολιτών, της κοινωνίας δηλαδή, είναι ο εθελοντισμός. Μια άλλη μορφή της δράσης της κοινωνίας, δηλαδή της ανάταξης της κοινωνίας και της επανάστασής της έναντι της αγοράς και του κράτους, είναι ακριβώς και τα διάφορα κοινωνικά κινήματα, μεταξύ των οποίων και ο φεμινισμός.

Βλέπουμε λοιπόν μετά το 1989 να εμφανίζονται αυτές οι δύο τάσεις. Από τη μια, μία αναζωογόνηση του φιλελευθερισμού, της οικονομίας της αγοράς, αυτή η υπεραισιοδοξία ότι όλα θα τα λύσουν οι αγορές, όλα θα τα λύσει το χρήμα, το κυνήγι του κέρδους. Και από την άλλη διάφορες μορφές κοινωνικών κινήματων, διάφορες μορφές κοινωνικών κυττάρων, τις οποίες βλέπουμε στις μέρες μας να αναπτύσσονται παραπέρα. Η πρόσφατη κρίση ξαναθέτει αυτά τα ζητήματα με ιδιαίτερη οξύτητα. Ξαναθέτει το θέμα της αγοράς. Είναι η αγορά σε θέση να οδηγήσει σε συνολική ευημερία έτσι όπως ευαγγελίζονταν μέχρι σήμερα οι θεωρητικοί της; Είναι σε θέση το

κράτος, μέσω της κρατικής παρέμβασης επίσης να οδηγήσει στην ευτυχία και στην ευημερία, όπως επίσης ένα μεγάλο ιδεολογικό ρεύμα υποστήριζε και αποφάσιζε; Η κοινωνία παρεμβαίνει με καινούρια στοιχεία, με καινούριες δράσεις, με καινούριες δομές, οι οποίες αλλάζουν το τοπίο, το ανασυνθέτουν, τροποποιούν αυτό το τοπίο των δυο μεγάλων συντελεστών, των δυο μεγάλων παραγόντων του κοινωνικού γίγνεσθαι, δηλαδή της οικονομίας και του κράτους. Έχουμε πλέον την κοινωνία.

Να σταθούμε λίγο στο θέμα της κοινωνίας και του εθελοντισμού. Ο εθελοντισμός ως μια μορφή κοινωνικής παρέμβασης, σύμφωνα με την Επιτροπή των Κοινωνικών Υποθέσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης όταν δημοσίευσε το Χάρτη για την εθελοντική εργασία, αναφέρεται σε εκείνα τα έργα και τους ρόλους που αναλαμβάνονται και εκτελούνται από τους πολίτες με την ελεύθερη βούλησή τους, δίχως οικονομικό αντίκρισμα και για κάποιο κοινωφελή σκοπό. Τι προσφέρει ο εθελοντισμός; Ο εθελοντισμός προσφέρει και διαδίδει διαρκή αγαθά στον πολιτισμό, στο περιβάλλον, στην κοινωνική μέριμνα. Είναι ένας χώρος που αναπτύσσει τους ανθρώπινους πόρους και συνθέτει κοινωνικό κεφάλαιο. Δηλαδή είναι μια ηθελωμένη παροχή υπηρεσιών για κάποιο κοινωφελή σκοπό. Συχνά θεωρείται ότι ο εθελοντισμός δεν συνεπάγεται υλικά ανταλλάγματα. Αρκετές φορές όμως η αμοιβή πραγματοποιείται με έμμεσο τρόπο.

Τα πεδία του εθελοντισμού είναι γνωστά. Είναι η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, υπηρεσιών υγείας, είναι οι οργανωμένες δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, είναι η δραστηριοποίηση ομάδων πολιτών για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, ο αθλητισμός, η παροχή εκπαίδευσης σε άτομα ή ομάδες.

Ο εθελοντισμός είναι μια εσωτερική ανάγκη για ανιδιοτελή προσφορά στο σύνολο με στόχο το κοινό όφελος. Προϋποθέτει συνειδητή κατάθεση προσωπικού χρόνου και όχι αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου. Αποτελεί συνειδητή και αυτόβουλη πράξη. Είναι μια μορφή συμμετοχής και έμπρακτης κοινωνικής αλληλεγγύης από πολίτες με ένα υψηλό επίπεδο συνείδησης. Και επίσης προσφέρει μια ικανοποίηση στους ίδιους τους εθελοντές. Τέλος δημιουργεί όρους για μια βαθμιαία επίλυση διαφόρων κοινωνικών ζητημάτων.

Υπάρχει ο επίσημος εθελοντισμός, αλλά υπάρχουν και τα ανεπίσημα δίκτυα. Ο ανεπίσημος αφορά την προ-

σφορά υπηρεσιών περισσότερο σε προσωπικό επίπεδο, βοηθώντας για παράδειγμα ηλικιωμένους και ασθενείς. Ιδιαίτερη απήχηση έχει στις μέρες μας ένας εθελοντισμός που απευθύνεται στους νέους. Αυτός ο εθελοντισμός σχετίζεται με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις για θέματα όπως είναι κυρίως η οικολογία, ο αθλητισμός, η βοήθεια κοινωνικών ομάδων που αντιμετωπίζουν διάφορες δυσκολίες.

Ο σημερινός εθελοντισμός είναι μια νέα μορφή εθελοντισμού, ένας νέος εθελοντισμός. Μέσα από τον εθελοντισμό αναπτύσσεται ο κοινωνικός διάλογος και η συμμετοχή του πολίτη στα κοινά. Αναπτύσσεται επίσης το αίσθημα της ατομικής και κοινωνικής ευθύνης. Ο εθελοντισμός συνιστά κατά δεύτερο λόγο μια νέα μορφή κοινωνικής αλληλεγγύης πιο ενεργητικής, πιο αποτελεσματικής από τις παραδοσιακές μορφές φιλανθρωπίας.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό είναι η ανάπτυξη ενός δημιουργικού, αποτελεσματικού και κοινωνικού κράτους, μέσα από τον εθελοντισμό και τις οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών, των ΜΚΟ. Με τον εθελοντισμό αυξάνεται η ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχει το κράτος, αφού πολλές από τις εργασίες που αναλαμβάνουν οι άνθρωποι

εθελοντικά, όπως π.χ. η παροχή συμβουλών ή η φροντίδα παιδιών ή η προστασία δασών, είναι πολύτιμα βοηθήματα υπηρεσιών που μπορεί να παρέχει ο κρατικός μηχανισμός. Είναι μια προέκταση των υπηρεσιών που παρέχει ο κρατικός μηχανισμός. Υπάρχει μια συζήτηση η οποία έχει γίνει στο επιστημονικό πεδίο για το κατά πόσο αυτές οι μη κυβερνητικές οργανώσεις τρίτης γενιάς όπως λέγονται αναλαμβάνουν πραγματικά να παίξουν ένα ρόλο που προηγουμένως έπαιζε το κράτος.

Άλλο χαρακτηριστικό του νέου εθελοντισμού είναι ότι στον τομέα της οικονομίας ειδικά μπορεί να αναπτυχθεί ένα μεγάλο φάσμα ειδικοτήτων και νέων θέσεων απασχόλησης σε μια εποχή όπου η ανεργία αυξάνεται.

Επίσης, ότι μέσα από την ανάπτυξη των οργανώσεων αλληλεγγύης μπορούν να αξιοποιηθούν πρωτοβουλίες, δεξιότητες και ικανότητες των πολιτών και να αναπτυχθεί ένας νέος κοινωνικός πολιτισμός συνεργασίας.

Για να δούμε τη σημασία του εθελοντισμού, θα σας αναφέρω μερικά σκόρπια στοιχεία γενικά για τη σημασία του εθελοντισμού και των εθελοντικών οργανώσεων σε διάφορες χώρες. Είναι αρκετά αισιόδοξα. Θα σας πω

σκόρπια ορισμένα στοιχεία από μερικές έρευνες οι οποίες έχουν γίνει. Στις αγγλοσαξονικές χώρες, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στις Ηνωμένες Πολιτείες, στην Αυστραλία, υπολογίζεται ότι μέσα από τις εθελοντικές οργανώσεις, το πεδίο δηλαδή του εθελοντισμού, προσφέρει από 8% έως 14% του ΑΕΠ. Ειδικά στο Ηνωμένο Βασίλειο αναφέρεται ότι 23 εκατομμύρια άνθρωποι προσφέρουν εθελοντική εργασία κάθε χρόνο αποτελώντας ένα εργατικό δυναμικό ισοδύναμο με 180.000 θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης. Για το Βέλγιο αναφέρεται ότι 5 ώρες την εβδομάδα σε εθελοντικές δραστηριότητες που αφιερώνουν οι Βέλγοι χωρίς αμοιβή είναι ένα ισοδύναμο περίπου 200.000 θέσεων εργασίας. Στη Γαλλία το 2002 αναφέρεται επίσης ότι ο εθελοντισμός ήταν ισοδύναμος με 716.000 θέσεις εργασίας. Τέλος 23 εκατομμύρια

πολίτες συμμετέχουν σε διάφορα είδη εθελοντικών εργασιών στη Γερμανία.

Για την Ελλάδα αναφέρεται το παράδειγμα των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, όπου η ετήσια συμμετοχή σε εθελοντικές εργασίες υπερέβη κάθε προηγούμενο σε όλες τις Ο λ υ μ π ι ά δ ε ς . 160.000 αιτήσεις έγιναν, εκ των οποίων πολλές ήταν και από Έλληνες του εξωτερικού.

Θα ήθελα να

αναφερθώ στις σχέσεις εθελοντισμού και κράτους. Ζούμε μια νέα εποχή όπου η κοινωνία μας θα είναι ένα μίγμα. Ένα μίγμα μεταξύ όλων αυτών των προεκτάσεων και των δομών που προέρχονται από την οικονομία της αγοράς. Ο ρόλος του κράτους, της κρατικής παρέμβασης, τώρα με την κρίση αυξάνει, και θα συνεχίσει να αυξάνει κατά τη γνώμη μου. Επίσης αυξάνει ο ρόλος της κοινωνίας και της κοινωνίας πολιτών. Ζούμε πράγματι ένα νέο κοινωνικό μίγμα. Ειδικά στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής που μας ενδιαφέρει και περισσότερο, μιλάμε για ένα προνοιακό πλουραλισμό, για ένα μίγμα κοινωνικής πολιτικής με φορείς και θεσμούς από το κράτος, τον ιδιωτικό τομέα, την κοινωνία πολιτών.

Εδώ στην Ελλάδα έχουμε ένα μεγάλο κενό, ένα μεγάλο έλλειμμα όσον αφορά τη ρύθμιση, το θεσμικό πλαίσιο που αφορά τον εθελοντισμό και γενικότερα τις ΜΚΟ και την κοινωνία πολιτών. Δεν υπάρχει απλώς. Και αυτό που υπάρχει δυσκολεύει τα πράγματα περισσότερο παρά τα διευκολύνει. Αυτό λοιπόν είναι μια επισήμανση την οποία όλες οι μη κυβερνητικές οργανώσεις θέτουν και επαναθέτουν και συνεχώς βομβαρδίζουν τις εκάστοτε εξουσίες

Μέλη των «Φίλων του Νοσοκομείου Αγ. Ανάργυροι» με μέλη του Δ.Σ. του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας

και τα υπουργεία για την ανάγκη να φτιαχτεί ένα τέτοιο νομικό πλαίσιο καθαρό, διαφανές, που να ευνοεί την εθελοντική εργασία, ακριβώς για το λόγο ότι έχει όλα αυτά τα πλεονεκτήματα. Ταυτόχρονα δεν υπάρχει και ένα φορολογικό πλαίσιο. Οι ΜΚΟ αντιμετωπίζουν τρομακτικά προβλήματα. Ο ρόλος των τραπεζών, ο ρόλος του πιστωτικού συστήματος εδώ θα έπρεπε να είναι πάρα πολύ ουσιαστικός. Και εδώ υπάρχουν πάρα πολύ μεγάλες καθυστερήσεις. Μία ΜΚΟ αντιμετωπίζεται από το πιστωτικό σύστημα με τους ίδιους όρους που αντιμετωπίζεται μια ιδιωτική επιχείρηση. Αυτό είναι πολύ σοβαρό εμπόδιο, ιδίως όταν υλοποιεί προγράμματα, όταν καθυστερούν τα χρήματα. Σημαίνει ότι πρέπει να έχει εμπράγματα εγγυήσεις να δώσει στις τράπεζες για να μπορέσει να πάρει μια προκαταβολή. Και βεβαίως πρέπει να τονιστεί ότι υπάρχει μια, και στο μέλλον πιστεύω θα αυξάνει, έμφυτη δυσπιστία των πολιτών σε αυτό τον εθελοντικό τομέα, στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών απέναντι στις κρατικές πρωτοβουλίες. Και αυτή η σχέση θα πρέπει να βελτιωθεί. Το κράτος θα πρέπει να γίνει περισσότερο φιλικό προς αυτές τις οργανώσεις, προς αυτούς τους ανεξάρτητους, ελεύθερους θεσμούς.

Δυστυχώς η έννοια της συμμετοχής και του κοινωνικού διαλόγου στην Ελλάδα βρίσκεται ακόμα στις αρχές της. Σε άλλες χώρες οι έννοιες αυτές είναι πολύ προωθημένες. Στις Σκανδιναβικές χώρες η οικογενειακή πολιτική, η πολιτική για τα φύλα, αλλά και το ίδιο το θέμα της συμμετοχής είναι πάρα πολύ κρίσιμα θέματα. Συμμετοχή στα τεκταινόμενα, συμμετοχή στις διάφορες πολιτικές, είναι εκ των ων ουκ άνευ για την προώθηση του έργου των ΜΚΟ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι στη Φινλανδία ασφαλιστικό νομοσχέδιο καταρτίζεται από τους κοινωνικούς εταίρους, δηλ. τα συνδικάτα και τους

εργαζόμενους, και στο τέλος καλείται το Υπουργείο απλώς για τις νομοτεχνικές παρασκευές. Άλλο παράδειγμα συμμετοχής είναι η κατάρτιση προϋπολογισμού στον Καναδά, όπου εφαρμόζουν διαδικασίες συμμετοχικού προϋπολογισμού.

Οργανώσεις που πλήττονται από κοινωνικό αποκλεισμό, ευπαθείς ομάδες, συζητούν τα κονδύλια τα οποία πρέπει να δοθούν σε αυτό τον τομέα την τρέχουσα περίοδο με το αρμόδιο υπουργείο. Εκεί βεβαίως υπάρχει και η ευθύνη των κοινωνικών οργανώσεων ή των νοσοκομείων να αποδείξουν γιατί χρειάζονται αυτά τα χρήματα. Να δώσουν μια λογοδοσία στο κοινό. Αλλά και από την άλλη να κάτσουν οι διάφοροι μανδάρινοι των υπουργείων και να ακούσουν τι ανάγκες υπάρχουν. Λοιπόν αυτά τα πράγματα μπορεί να τα προωθήσει η κοινωνία πολιτών, μπορούν να τα προωθήσουν οι ΜΚΟ. Πραγματικά αυτοί οι πυρήνες δίπλα σε αυτούς τους κοινωνικούς θεσμούς δεν συμβάλλουν μόνο στο καθ' εαυτό έργο, είναι και πρέσβεις, είναι και αγγελιοφόροι προς τους θεσμούς, προς τα υπουργεία, προς την κρατική διοίκηση, του έργου που κάνουν αυτοί οι οργανισμοί.

Θα έλεγα λοιπόν ότι αυτός ο νέος εθελοντισμός έχει πάρα πολλά προοδευτικά χαρακτηριστικά. Μπορεί να συνδυαστεί πάρα πολύ καλά και με την οικονομία της αγοράς, όχι βέβαια αυτή την οικονομία της αγοράς - καζίνο την οποία ξέρουμε, αυτή που οδήγησε στην κρίση. Να συνδυαστεί με ένα κράτος επιτελικό, με μια κυβέρνηση που λειτουργεί με διαφάνεια και αποτελεσματικότητα. Θα είναι το φυτίλι, θα είναι το ερέθισμα η κοινωνία πολιτών και οι οργανώσεις της, που πρέπει να βρίσκονται εκεί, να κινητοποιούνται και να σπρώχνουν κράτος και φορείς της επιχειρηματικής δραστηριότητας για να επιτελούν το έργο τους.

ΜΑΙΡΗ ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ, Πρόεδρος Συλλόγου «Φίλων του Γενικού Ογκολογικού Νοσοκομείου οι Αγ. Ανάργυροι»

Εκ μέρους του Δ.Σ. του Συλλόγου Φίλων του Ογκολογικού Νοσοκομείου «ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ», θα ήθελα από την καρδιά μου να ευχαριστήσω τον Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, που επέλεξε εφέτος να απονεμίσει το **Βραβείο Γυναικείας Κοινωνικής Προσφοράς «Αλίκη Γιωτοπούλου- Μαραγκοπούλου»** στον Σύλλογό μας.

Ιδιαίτερα ευχαριστούμε την επίτιμο Πρόεδρο του Δ.Σ. του Συνδέσμου την κα Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, Ομότιμο Καθηγήτρια Εγκληματολογίας, τ. Πρύτανη Παντείου Πανεπιστημίου, την Πρόεδρο του Συνδέσμου Σούλα Παναρέτου, Φιλολόγο, όλα τα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου, όλα τα Ιδρυτικά Μέλη του Συλλόγου μας, για την προσφορά τους και στήριξή τους, που βρίσκονται ανάμεσά μας, τον Διοικητή του Νοσοκομείου «ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ» κ. Χρήστο Ράπτη, για την στήριξή του, τους Γιατρούς του Νοσοκο-

μείου, την Κοινωνική Υπηρεσία, όλους όσους μας στηρίζουν και όσους παρευρίσκονται απόψε κοντά μας.

Για όσους δεν γνωρίζουν το έργο του Συλλόγου θα ήθελα να αναφερθώ συνοπτικά, ότι ο Σύλλογός μας ιδρύθηκε το 1976, από μία ομάδα γυναικών, που είχαν ως βασική τους επιδίωξη την εθελοντική προσφορά και στήριξη των οικονομικά αδυνάτων ασθενών του Ξενώνα «ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ». Και με επικεφαλής την κα Νίτσου συγκρότησαν τον Φιλανθρωπικό Σύλλογο «ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ». Η πρώτη εκλεγμένη πρόεδρος του Συλλόγου ήταν η αείμνηστη Μάρω Λυσσαίου.

Η Μάρω Λυσσαίου έδωσε την ψυχή της, όλη της την αγάπη, την ευαισθησία της, με προσωπική εργασία, με αυταπάρνηση, και με μεγάλο ψυχικό σθένος συμπαραστάθηκε στους αρρώστους του τότε Ξενώνα, γιατί πραγματικά πίστευε σε αυτό που υπηρετούσε, τον εθελοντισμό.

Θα αναφέρω επίσης την κα Ζάβου, την κα Μεταξά, την κα Κουρή που ήταν από τα Ιδρυτικά Μέλη του Συλλόγου, και όλες πραγματικές εθελόντριες.

Μετά την Μάρω Λυσσαίου, ανέλαβε την προεδρία η Βέτα Σπύρου, η οποία συνέχισε στα χνάρια της Μάρως, με όρεξη, με ενθουσιασμό, με πραγματική αγάπη να στηρίζει επί πολλά χρόνια τους αρρώστους και αναβαθμίζοντας το έργο του Συλλόγου, έβαλε την δική της σφραγίδα.

Στην προεδρεία της έγιναν πολλά έργα γιατί οι ελλείψεις ήταν πάρα πολλές και η υποδομή ανεπαρκής.

Μετά την Βέτα Σπύρου, το 1998, αναλάβαμε Εμείς με το νέο Διοικητικό Συμβούλιο. Ένα χρόνο μετά ήρθε ο μεγάλος σεισμός, ο οποίος δημιούργησε πολλά και δύσκολα προβλήματα.

Όλες μας πιστεύουμε ακράδαντα στη δύναμη του ατόμου και στην ικανότητά του να διαμορφώνει το περιβάλλον μέσα στο οποίο ζει και δρα. Έτσι, Σύλλογος Φίλων του Ογκολογικού Νοσοκομείου «ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ», τον οποίο έχω την τιμή να εκπροσωπώ, μένοντας σταθερός στο πνεύμα της κοινωνικής αλληλεγγύης, του κοινωνωφελούς και κοινωνικού έργου, συνεχίζει να συνεισφέρει ενεργά στην ηθική και οικονομική υποστήριξη των ασθενών του Νοσοκομείου.

Δεύτερη επίσης ουσιαστική δραστηριότητα του Συλλόγου στην μάχη κατά του καρκίνου είναι η ανάπτυξη και υλοποίηση του προγράμματος προσυμπτωματικού πληθυσμιακού ελέγχου για την έγκαιρη διάγνωση του καρκίνου του μαστού, το οποίο λειτουργεί με μεγάλη επιτυχία από το 2003 μέχρι και σήμερα στο Κέντρο Πρόληψης του Καρκίνου του Μαστού, που βρίσκεται στα Άνω Πατήσια (Τίρυνθος αρ. 2) με την επιστημονική ευθύνη του Νοσοκομείου «ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ».

Ο Σύλλογος επεκτείνοντας τις δραστηριότητές του μετά την απόφαση ανέγερσης του νέου Ογκολογικού Νοσοκομείου, (το οποίο σήμερα λειτουργεί) και κρίνοντας απολύτως αναγκαία την λειτουργία Ξενώνα για την στήριξη απόρων ασθενών και των συνοδών τους, βρίσκεται στο τελικό στάδιο των διαδικασιών για την ανέγερσή του, στις εγκαταστάσεις του νέου Ογκολογικού Νοσοκομείου.

Ο Ξενώνας θα φιλοξενεί 35 – 40 οικονομικά αδυνάτους ασθενείς και τους συνοδούς τους από την Περιφέρεια που δεν έχουν την δυνατότητα να μείνουν σε ξενο-

δοχείο κατά την διάρκεια των θεραπειών τους. Αντίστοιχο Ξενώνας λειτουργούν σε πολλά αντικαρκινικά Νοσοκομεία του Εξωτερικού.

Η δαπάνη υλοποίησης ενός τόσο σημαντικού έργου, βαρύνει αποκλειστικά το Σύλλογο και με την ευκαιρία θα ήθελα να ευχαριστήσω για μια ακόμη φορά όλους εσάς που μας στηρίζετε, ώστε να κάνουμε το όραμά μας πράξη.

Γιατί σε μια εποχή, όπου οι επιλογές των περισσοτέρων από εμάς υπαγορεύονται από την ανάγκη και την

υποχρέωση, ο εθελοντισμός αποτελεί διεξοδό. Μέσα από τον εθελοντισμό τα άτομα μπορούν να υψώσουν την φωνή τους και να εκφράσουν την βούλησή τους ελεύθερα και δυναμικά. Για μας ο εθελοντισμός αποτελεί όχι μόνο διεξοδό, αλλά και την κατ' εσοχή έκφραση της ατομικής ελευθερίας και της προσωπικής αξιοπρέπειας. Οι υπηρεσίες εθελοντισμού δεν είναι υποχρέωση. Είναι ελευθερία. Είναι δυνατότητα δημιουργίας.

Ο εθελοντισμός είναι στάση ζωής. Είναι εσωτερική ανάγκη για μια ανιδιοτελή προσφορά προς τους άλλους, και σε μια εποχή γρήγορων ρυθμών, ατομικής ανόδου και κατα-

λυτικής αυτάρκειας, ο εθελοντισμός υπάρχει δυστυχώς μερικές φορές στη θέση μισθωμένων κοινωνικών υπηρεσιών, εμπνέει, δίνει όραμα και προσφέρει.

Στις μέρες μας δεν αναγνωρίζεται μόνον ως πράξη φιλανθρωπίας και αλληλεγγύης, μας συνέβαινε σε κοινωνίες του παρελθόντος, αλλά και ως θεσμική δραστηριότητα που παράγει και διαδίδει αγαθά στον πολιτισμό, στο περιβάλλον και στην κοινωνική μέριμνα.

Η διαφορά ανάμεσα στον εθελοντισμό και στην κλασική έννοια μας φιλανθρωπίας, είναι ότι ο εθελοντής αντιμετωπίζει τα άτομα που έχουν δυσκολίες και προσφέρει σε αυτά, **όχι με οίκτο αλλά ισότητα**.

Ο εθελοντισμός διαμορφώνει στην πράξη την κοινωνία και την πολιτεία του αύριο. Οι εθελοντές με την ενεργό συμμετοχή μας οικοδομούν μία κοινωνία πιο δίκαιη και πιο ανθρώπινη, μια κοινωνία που θα βασίζεται μας αξίες μας συλλογικότητας, μας κοινωνικής αλληλεγγύης και μας ανιδιοτελούς προσφοράς.

Είναι η ευκαιρία που έχει ο καθένας να προσφέρει στο κοινό, είναι η ευκαιρία για έναν καλύτερο κόσμο. Ο εθελοντισμός είναι το όχημα για ένα νέο ηθικά πληρέστερο πολιτισμό. Έναν πολιτισμό που θα προσδώσει νέο

Η Επίτιμη Πρόεδρος του ΣΔΓ κ. Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου και η Πρόεδρος κ. Σούλα Παναρέτου συγχαίρουν την Πρόεδρο των «Φίλων του Νοσοκομείου Αγ. Ανάργυροι» κ. Μαίρη Γρηγοροπούλου

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΠΑΝΑΓΟΣ, Δ/ντής της Ιατρικής Υπηρεσίας του Νοσοκομείου «Οι Άγιοι Ανάργυροι»

Θα προσπαθήσω να σας δώσω μια εικόνα του τι είναι το Νοσοκομείο κατ' αρχήν, γιατί μιλάμε σε σχέση με το Νοσοκομείο και ίσως να υπάρχουνε στην αίθουσα άνθρωποι οι οποίοι έχουνε μικρή ή λίγη αντίληψη για τι πράγμα μιλάμε.

Το Νοσοκομείο ιδρύθηκε κατ' αρχήν το 1969, με το Βασιλικό Διάταγμα 588 «περί συστάσεως κοινωφελούς Ιδρύματος» κλπ. με σκοπό την παροχή περίθαλψης σε απόρους καρκινοπαθείς, και λειτούργησε αρχικά σαν νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Από την πρώτη 10ετία μετά την ίδρυσή του και χωρίς αλλαγή του τίτλου ή αλλαγή του καταστατικού του είχε μετεξελιχθεί σε ογκολογικό νοσοκομείο στην πραγματικότητα, διατηρώντας παράλληλα και τη δραστηριότητα του ξενώνα των απόρων καρκινοπαθών, με ανεπτυγμένες 3 παθολογικές κλινικές Χειρουργική Κλινική, Γυναικολογική, Ορθοπαιδική, και εργαστήρια ακτινοθεραπείας, ακτινοδιαγνωστικής, μικροβιολογικής κλπ. Από τον Οκτώβριο του 1985 και με την έναρξη της λειτουργίας του ΕΣΥ, εντάχθηκε στο ΕΣΥ σαν Ογκολογικό Νοσοκομείο και έγινε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Έκτοτε και μέχρι το Σεπτέμβριο του 1999 λειτουργούσε στις ιδιόκτητες εγκαταστάσεις του στην περιοχή του Καλυφτάκη της Νέας Κηφισιάς στεγαζόμενο στα δύο κτήριά του συνολικού εμβαδού 10.000 τ.μ. και αποτελούμενο από τρεις κύριους ιατρικούς τομείς, με δυναμικότητα 168 κλινών ανεπτυγμένων, που μοιραζόντουσαν κατά _ στον παθολογικό τομέα και _ στο χειρουργικό τομέα, και είχε φυσικά και τον εργαστηριακό τομέα και κάποια τμήματα διατομεακά πρωτόγνωρα για την εποχή εκείνη όπως η κατ' οίκον νοσηλεία, η οποία με μηδενικά έσοδα παρείχε και εξακολουθεί να παρέχει ανυπολόγιστης αξίας υπηρεσίες στους αρρώστους οι οποίοι μπορούν από το σπίτι τους να συνεχίζουν την περίθαλψη και παρακολούθηση σε σχέση με την αρρώστια τους. Όπως επίσης αναγνωρίστηκε πάρα πολύ νωρίς, από τότε, η ανάγκη να αναπτυχθεί ένα ερευνητικό εργαστήριο που δεν θα ήταν ενταγμένο σε κάποιο τμήμα αλλά στο οποίο θα μπορούσαν να αναπτύξουν κάποια έρευνα όλοι.

Με την Υπουργική Απόφαση 21123 συστάθηκε ο Οργανισμός του Νοσοκομείου που μετονομάστηκε το 1986 σε «Γενικό Ογκολογικό Νοσοκομείο Κηφισιάς Άγιοι Ανάργυροι» δίχως να μεταβάλλεται όμως ο σκοπός της λειτουργίας του που είναι η παροχή στο πλαίσιο της ιατρικής του υπηρεσίας πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας περίθαλψης ισότιμα για κάθε πολίτη, ανεξάρτητα από την οικονομική και επαγγελματική του κατάσταση, σύμφωνα με τους κανόνες του Εθνικού Συστήματος Υγείας και ειδικότερα η πρόληψη, διάγνωση και θεραπεία των νεοπλασιών και των συναφών με αυτές παθήσεων, όπως ακριβώς διατυπώνεται στο άρθρο 3 του Οργανισμού. Η ανάπτυξη του Νοσοκομείου έγινε στη συνέχεια σταδιακά στην επόμενη 10ετία, και πήρε την τελική μορφή με την οποία υπάρχει και σήμερα η ανάπτυξη του οργανισμού του.

Μετά το σεισμό της 7^{ης} Σεπτεμβρίου και τις καταστροφικές του συνέπειες, οι υπηρεσίες και τα τμήματα του Νοσοκομείου διασπάρθηκαν προσωρινά, από το φθινόπωρο του 99 και μέχρι και την ανοικοδόμηση του Νοσοκομείου. Το προσωρινό αυτό κράτησε βέβαια 9 χρόνια.

Ο κύριος κορμός του Νοσοκομείου αποτελούμενος από τον παθολογικό τομέα και τον εργαστηριακό τομέα φιλοξενήθηκε από τον Ιανουάριο του 2000 μέχρι και τον Ιούλιο του 2008 στη ελεύθερη πτέρυγα του ΕΙΑ συνολικού εμβαδού 1500 τ.μ. όπου είχαν αναπτυχθεί και λειτούργησαν σε όλη τη διάρκεια της μετεγκατάστασης 56 νοσηλευτικές κλινές σε επτά 8κλινους θαλάμους.

Στο σημείο αυτό και για να δώσουμε ανάγλυφα τον κοινωνικό χαρακτήρα του Νοσοκομείου να αναλύσουμε λίγο την εξέλιξη του αριθμού των εισαγωγών στο Νοσοκομείο με το χρόνο, από τη αρχή της 10ετίας του 90. Στη 10ετία του 90 οι ετήσιες εισαγωγές στα τρία παθολογικά ογκολογικά τμήματα που είχαν ανεπτυγμένα 100 κρεβάτια προ του σεισμού εμφανίζουν μια ανοδική πορεία από τις 4.500 το 1990 σε 8.000 το 1998. Το 2000 οι εισαγωγές ήταν 6.800 το 2001 9.200 και το 2002 έφτασαν το μέγιστο που έχουνε φτάσει ποτέ τις 10.200. Έκτοτε κυμάνθηκαν μεταξύ 9.000 και 10.000 ετησίως και μέχρι και το 2008 στα 56 αυτά κρεβάτια που ήταν σε επτά 8κλινους θαλάμους με 5 κοινές τουαλέτες για όλους τους αρρώστους. Θέλω να πω ότι παρά τις δυσμενείς για να μην πω απαράδεκτες αυτές συνθήκες, η προσέλευση των αρρώστων ήταν αθρόα γιατί ήταν το κλίμα που επικρατούσε διαφορετικό από ότι σε άλλα νοσοκομεία αντίστοιχης κατεύθυνσης.

Με την ολοκλήρωση της ανοικοδόμησης του Νοσοκομείου και την παράδοσή του στο Διοικητικό Συμβούλιο παύει η ισχύς των προσωρινών διατάξεων που διέπουν τη μετεγκατάσταση και επιβάλλεται η παλιννόστηση όλων των υπηρεσιών και τμημάτων σε εύλογο χρονικό διάστημα για την αποκατάσταση στην προ του σεισμού λειτουργία του. Η παραλαβή άρχισε τον Απρίλιο του 2008 και τον Ιούνιο παραλάβαμε 84 κρεβάτια στο 2^ο όροφο και τα βασικά εργαστήρια και τα εξωτερικά ιατρεία και η μεταφορά του κορμού που φιλοξενείτο στο ΕΙΑ ξεκίνησε τη Δευτέρα 28 Ιουλίου και την Τρίτη 12 Αυγούστου είχε ολοκληρωθεί η μεταφορά των τμημάτων του ΕΙΑ, είχε αποκατασταθεί η λειτουργία του Φαρμακείου και των τριών κλινικών τμημάτων, του Αιματολογικού και του Βιοχημικού Εργαστηρίου στους χώρους τους καινούριους, ενώ το Μικροβιολογικό Εργαστήριο, η Αιμοδοσία, το Ακτινοδιαγνωστικό και ο Αξωνικός Τομογράφος αποκατέστησαν τη λειτουργία τους σταδιακά μέχρι και την Τετάρτη 27 Αυγούστου. Στη συνέχεια επέστρεψαν και εγκαταστάθηκαν το κυταρολογικό εργαστήριο και ακόμη ένα εργαστήριο το Φθινόπωρο, και άρχισαν να λειτουργούν αφού παρέλαβαν τον καινούριο εξοπλισμό πριν τα Χριστούγεννα, ενώ η επόμενη προτεραιότητα είναι να μπει σε λειτουργία και το Ακτινοθεραπευτικό τμήμα το οποίο έχει

παραληφθεί και εκκρεμεί η έκδοση της άδειας λειτουργίας από την Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας η οποία αναμένεται μέχρι την εκπνοή του μηνός ελπίζω. Στον ίδιο χρονικό ορίζοντα θα επιστρέψει και η Αιματολογική Κλινική ενώ ο Χειρουργικός τομέας και η Μονάδα Εντατικής Θεραπείας και κάποια διάσπαρτα ακόμα κομμάτια ελπίζεται ότι θα επιστρέψουν και θα λειτουργήσουν περίπου το Πάσχα γιατί υπάρχουν κάποια θέματα με την ανάπτυξη των εξοπλισμών. Σ' αυτό το διάστημα έχουν εγκατασταθεί και οι Παθολογικές Κλινικές της Νοσηλευτικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών με το Γαστρεντερολογικό Εργαστήριο και την Ψυχιατρική Κλινική, οι οποίες λειτουργούνε λόγω του ότι δεν είναι στελεχωμένες ικανοποιητικά, μόνο σε επίπεδο εξωτερικών ιατρών.

Η πορεία του Νοσοκομείου στο χρόνο και η εξέλιξη του συνοδεύονται από τη σχεδόν παράλληλη παρουσία και εξέλιξη του Συλλόγου των Φίλων του Νοσοκομείου. Ο ιδρυτικός σκοπός του Νοσοκομείου και η καταστατική του λειτουργία δεν μπορούν να υπηρετηθούν όταν το πραγματικό αντικείμενό του δεν περιβάλλεται από τη θέρμη της προσωπικής προσφοράς. Η παρουσία του Συλλόγου ήταν καταλυτική ιδιαίτερα στις δύσκολες περιόδους της ζωής του Νοσοκομείου, κατ' εξοχήν την περίοδο του σεισμού και τη μετά το σεισμό περίοδο. Η προσφορά του δεν περιορίστηκε μόνο στο επίπεδο της διεκπεραιωτικής φιλανθρωπίας. Άκουγε πάντα το σφυγμό της εποχής και της κοινωνίας και μας έβγαλε μπροστά στην πρωτοπορία της τρέχουσας κοινωνικής ανάγκης για πρόληψη και πρώιμη διάγνωση του καρκίνου. Με απόλυτο

πάντα σεβασμό και σε αγαστή συνεργασία τόσο με τη Διοίκηση του Νοσοκομείου όσο και με το επιστημονικό προσωπικό. Το πρότυπο κέντρο για την πρώιμη διάγνωση του καρκίνου του μαστού λειτουργεί πλέον πέραν της 5ετίας και σε συνεργασία με τις επί μέρους τοπικές αυτοδιοικήσεις προσφέρει αφ' ενός μεν επιστημονικά σωστή ενημέρωση, συνολικά για τον καρκίνο, στις τοπικές κοινωνίες, καθώς και τη δυνατότητα πρώιμης και έγκαιρης διάγνωσης του καρκίνου του μαστού στον αγροτικό πληθυσμό των πέριξ της Αττικής νομών καθώς και των πληθυσμών υποβαθμισμένων περιοχών της Αττικής. Η προσφορά της δράσης αυτής, ειδικά συγκρινόμενη με άλλες παρόμοιες κινήσεις που έχουν γίνει στον ελλαδικό χώρο για την πρώιμη διάγνωση του καρκίνου του μαστού, είναι πράγματι ανεκτίμητη, εφ' όσον σ' αυτό το μικρό χρονικό διάστημα έχουν εξεταστεί πλέον των 13.000 γυναικών για πρώτη φορά, και το ποσοστό των ετήσιων επανελέγχων, άλλα προγράμματα δεν κάνουν ετήσιους επανελέγχους στις γυναίκες, ξεπερνά το 70%. Καθώς και όταν οι καρκίνοι του μαστού που έχουνε διαγνωσθεί και έχουν ανιχνευθεί είναι πλέον του 70% σε πολύ πρώιμο στάδιο, ενώ μόνο ένα ποσοστό μικρότερο του 3% είναι σε προχωρημένο στάδιο. Πράγματα πρωτόγνωρα για τέτοια προγράμματα παγκόσμια και όχι μόνο στον ελλαδικό χώρο.

Η προσφορά του Συλλόγου στο Νοσοκομείο είναι πράγματι μεγάλη και ανεκτίμητη και ελπίζουμε να συνεχιστεί και σας ευχαριστούμε γι' αυτό.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΠΟΥΝΤΑΛΗΣ, Δ/ντής της Κοινωνικής Υπηρεσίας του Νοσοκομείου

Αυτά που θα σας πω έχουν τέσσερις στόχους. Πρώτον να γνωρίσετε τον καρκίνο, να πάψετε να τον φοβάστε, να ξέρετε ότι είναι κάτι το οποίο πια νικιέται. Δεύτερο, να εμπιστευέστε τους Έλληνες γιατρούς, είναι πάρα πολύ καλοί, και ειδικά των ειδικών νοσοκομείων όπως είναι τα ογκολογικά νοσοκομεία, γιατί πραγματικά αυτοί οι άνθρωποι βλέπουν καθημερινά πάρα πολλές περιπτώσεις και είναι σε θέση με τη γνώση και την εμπειρία να δώσουν σημαντικές λύσεις στη διάγνωση και στη θεραπεία. Τρίτον να γνωρίσετε εμάς τους κοινωνικούς λειτουργούς που είμαστε οι άνθρωποι όπου θα εκφορτίσετε την πίσσή σας είτε αφορά εσάς τους ίδιους είτε κάποιους συγγενείς σας. Και τέταρτον, να δώσουμε μία τιμή σε αυτό το σπουδαίο Σύλλογο Φίλων που θα τιμηθεί και σήμερα από το Σύνδεσμο εδώ.

Ξεκινώντας θα αναφερθώ σε ένα Προεδρικό Διάταγμα για να καταλάβετε τι είναι κοινωνικός λειτουργός. Με βάση το Προεδρικό Διάταγμα 891 του 1978 «Κοινωνικός Λειτουργός στον τομέα της υγείας είναι αυτός που συμβάλλει στην πρόληψη ή την αντιμετώπιση συναισθηματικών ή κοινωνικοοικονομικών προβλη-

μάτων δημιουργούμενων συνεπεία καταστάσεων κλωνισμού σωματικής ή ψυχικής υγείας ατόμων ή οφειλομένων στην προσωπικότητα αυτών ή σε ετέρας δυσμενείς καταστάσεις του περιβάλλοντός των, άτινα καθιστούν δυσχερές το διαγνωστικό έργο ή στην εφαρμογή μέτρων θεραπείας». Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι ο Κοινωνικός Λειτουργός είναι μεν μια δευτερογενής υπηρεσία, διότι σε ένα Νοσοκομείο σίγουρα όποιος μπει θα μπει για να λάβει τη φροντίδα του γιατρού και του νοσηλευτικού προσωπικού, και αυτή είναι η πρωτογενής υπηρεσία. Υπάρχουν υπηρεσίες, όπως εμείς, οι ψυχολόγοι, οι ψυχίατροι, οι οποίοι βοηθάνε τον ασθενή αλλά και την οικογένειά του να βγάλει αυτή τη φόρτιση που έχει, γιατί ακόμη και σε media αποφεύγεται να ονομάσουν την ασθένεια και να πουν καρκίνος, την ακούμε επάρατο νόσο, έξω από δω κλπ. Επομένως ο κοινωνικός λειτουργός υπάρχει και θα υπάρχει καθ' όλη τη διάρκεια της νόσου κάθε ασθενή και της οικογένειάς του, δηλ. από τη φάση της διάγνωσης, της θεραπείας, της αποθεραπείας, ή αν έχουμε μεταστάσεις, στη διάρκεια της κατάληξης, αυτού που λέμε τελι-

κού σταδίου.

Κύριος στόχος μας είναι η συμβουλευτική, υποστηρικτική εργασία, δηλαδή να βοηθήσουμε τον ασθενή όταν ακούσει στη φάση της διάγνωσης ότι πάσχει από ένα τύπο καρκίνου, να κρατηθεί στα πόδια του, διότι στο μυαλό του θα τρέχουν πολλά πράγματα, διότι όλοι είναι οικογενειάρχες, τρέχουν δάνειά, τρέχουν υποχρεώσεις, δουλεύει, άλλοι είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, προκύπτουν πάρα πολλά προβλήματα, που βέβαια, επειδή προέχει η υγεία, ο ρόλος ο δικός μας είναι να βοηθήσουμε αυτόν τον άνθρωπο να τα ιεραρχήσει, να τα βάλει σε μια σειρά, να τα βάλει και λίγο στην άκρη αν χρειαστεί, και να κοιτάξει πρώτα την υγεία. Αυτό είναι το κύριο μέλημά μας στη φάση της διάγνωσης.

Στη φάση της θεραπείας είναι όλα τα προβλήματα που προκύπτουν από τη θεραπεία, γιατί τα φάρμακα είναι πολύ δυνατά. Πάλι εκεί είμαστε να βοηθήσουμε, να υποστηρίξουμε, να εκτονώσουμε. Και βέβαια στη φάση της αποθεραπείας που θα χαρούμε όταν ο ασθενής θα φύγει και θα του αναγγείλει ο γιατρός ότι πια είναι καλά και ότι πρέπει ανά κάποια διαστήματα να ελέγχεται. Αν όμως έχουμε το δυστυχές να μπαίνουμε στη φάση του τελικού σταδίου, τότε πια έχουμε μια άλλη λειτουργία, η οποία είναι πιο επώδυνη, πιο δύσκολη, και για μας τους ίδιους, όπως είναι να προετοιμάσουμε τον ασθενή να αποχαιρετίσει το περιβάλλον του.

Εκτός όμως από το συναισθηματικό που αφορά βέβαια τον ασθενή, έχουμε και την ίδια την οικογένεια, και υπάρχουν και κάποια πρακτικά προβλήματα. Ο καρκίνος δεν κάνει διακρίσεις, και επομένως έχουμε πολλά προβλήματα κυρίως με αλλοδαπούς που έχουν έρθει σαν οικονομικοί μετανάστες, με πρόσφυγες από εμπόλεμες περιοχές. Σε αυτές τις περιπτώσεις υπάρχουν προβλήματα ασφαλιστικά, οικονομικά, εδώ η παρουσία του Συλλόγου είναι μέγιστη, μας βοηθά να καλύψουμε σοβαρά προβλήματα όπως είναι κάποιες εξετάσεις, νοσήλια κλπ. Ακόμη και για Έλληνες πολίτες, επειδή πολλοί είναι ελεύ-

θεροι επαγγελματίες που αναγκάζονται να σταματήσουν τη δουλειά τους, τους κυνηγά το ΤΕΒΕ, πάλι ο Σύλλογος υπάρχει και βοηθά και σε τέτοιες περιπτώσεις για ανάγκες που υπάρχουν. Είναι επίσης το θέμα του τελικού σταδίου που ίσως πρέπει οι ασθενείς να πάνε σε κάποιες κλινικές και πρέπει να αναζητήσουμε κλινικές ανάλογα με τα ταμεία κλπ. Γενικά η παρουσία του Συλλόγου είναι πάρα πολύ σημαντική στα πρακτικά προβλήματα που ανακύπτουν.

Ο Σύλλογος μας στηρίζει σχεδόν συνέχεια πέρα από γιορτές που μας βοηθά οικονομικά, μας βοηθά σε τακτά χρονικά διαστήματα κάθε που θα προκύψει κάποιο πρόβλημα για μια εξέταση ή για μια μετακίνηση, ακόμη και για χημειοθεραπείες που δεν μπορούν τα ταμεία να καλύψουν και που τα φάρμακα κοστίζουν από 1000 έως και 5000 ευρώ κλπ.

Εδώ τώρα θα κάνω και μια ειδική παρένθεση σχετικά με το Σύλλογο. Ήδη από το 1976 που ιδρύθηκε ο Σύλλογος είχε μια φοβερή διορατικότητα να δημιουργήσει ένα εθελοντικό σώμα που ξεχώριζε από τη μέχρι τότε εθελοντική δράση. Ο Σύλλογος ξέφυγε από το τετρημένο του εθελοντισμού. Δεν έκανε φιλανθρωπία. Όχι ότι αυτό είναι κακό, αλλά για την εποχή ήταν πολύ προχωρημένο. Αποφάσισε να βρει πόρους και να αγωνιστεί για να καλύψει κενά που υπάρχουν, είτε στο προνοιακό σύστημα, που υπάρχουν βέβαια, ή και να βοηθήσει και το Νοσοκομείο που τότε ανερχόταν, την εποχή που έγινε το ΕΣΥ, να καλύψει σοβαρά κενά όπως π.χ. ο αξονικός τομογράφος που υπάρχει μέχρι σήμερα, ό ένας από τους δύο.

Πραγματικά είναι πολύ καινοτόμος αυτή η δραστηριότητα που κάνει ο Σύλλογος και πολύ προχωρημένη για την εποχή. Αυτό που σήμερα φαίνεται απλό, για την εποχή του ήταν πολύ προχωρημένο, και χαίρομαι που εξακολουθεί να είναι κοντά μας και να μας στηρίζει. Ευχαριστούμε πάρα πολύ που μας βοηθάτε και εύχομαι να είστε πάντα κοντά μας.

Άποψη του Ακροατηρίου

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΕ ΥΨΗΛΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΜΠΟΔΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΟΛΕΣ

της Κούβας Αναγνωστοπούλου-Κουράκου

Τις τελευταίες δεκαετίες έχει αυξηθεί σημαντικά η συμμετοχή των γυναικών στο εργατικό δυναμικό της χώρας μας. Αποτελούν το 40% περίπου του συνολικού εργατικού δυναμικού. Σημαντικότερο όμως είναι ότι βελτιώνεται συνεχώς το μορφωτικό επίπεδο των Ελληνίδων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης και της τριτοβάθμιας. Υπολογίζεται ότι σήμερα οι φοιτήτριες υπερβαίνουν το ήμισυ του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού. Επίσης έχει αυξηθεί ο αριθμός των γυναικών που έχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών.

Εάν όμως εξετάσουμε τις θέσεις στις οποίες εργάζονται οι Ελληνίδες θα διαπιστώσουμε ότι στο μεγαλύτερο μέρος κατέχουν χαμηλές θέσεις στην ιεραρχία. Βεβαίως έχει γίνει σημαντική πρόοδος τα τελευταία χρόνια προς την κατεύθυνση του ανοίγματος των υψηλών διοικητικών θέσεων στις γυναίκες. Χωρίς να παραγνωρίζουμε τα σχετικά επιτεύγματα πρέπει να τονίσουμε ότι απαιτείται να διανυθεί μεγάλος δρόμος ακόμη για να φθάσουμε σε ένα ικανοποιητικό αποτέλεσμα.

Η κατάσταση είναι καλύτερη στις Δημόσιες υπηρεσίες ενώ στις ιδιωτικές επιχειρήσεις η κατάσταση είναι απογοητευτική. Το φαινόμενο αυτό δυστυχώς συναντάται και σε χώρες εκτός Ελλάδος, σε κάπως μικρότερη κλίμακα. Είναι χαρακτηριστική η αναφερόμενη σε ευρωπαϊκές έρευνες φράση ότι οι γυναίκες στην Ευρώπη έχουν δουλειά, αλλά δεν έχουν καριέρα. Αντίθετα, στις ΗΠΑ και τον Καναδά δίνονται περισσότερες ευκαιρίες στις γυναίκες να ανέβουν στις υψηλές θέσεις της ιεραρχίας.

Τα αίτια αυτού του φαινομένου αποδίδονται από τους ερευνητές - σε γενικές γραμμές - σε δύο κατηγορίες εμποδίων: Σε εμπόδια εξωτερικά που συναντούν οι γυναίκες στο χώρο της εργασίας τους και σε εμπόδια που οι ίδιες οι γυναίκες βάζουν στην εργασιακή τους εξέλιξη. Με αυτή τη δεύτερη κατηγορία εμποδίων θα ασχοληθούμε στο παρόν άρθρο.

Ένα χαρακτηριστικό των ατόμων που επιδιώκουν ανώτερες διοικητικές θέσεις είναι η φιλοδοξία, η οποία συνδυάζεται με διάθεση αυτοπροβολής και με αυξημένη αυτοπεποίθηση. Μερικοί αναλυτές ισχυρίζονται ότι αυτά τα χαρακτηριστικά δεν συναντώνται συχνά στις γυναίκες και εκεί οφείλεται η ανεπαρκής εκπροσώπησή τους σε ανώτερες διοικητικές θέσεις. Τονίζουν ότι η ικανότητα των γυναικών να γίνουν υψηλά διοικητικά στελέχη δεν αμφισβητείται πλέον. Αμφισβητείται όμως η επιθυμία τους να αναλάβουν ηγετικές θέσεις.

Νεώτερες όμως και πιο επισταμένες έρευνες τείνουν

να αποδείξουν ότι τα ανωτέρω χαρακτηριστικά δεν είναι εγγενή της γυναικείας ιδιοσυγκρασίας αλλά οφείλονται σε εξωγενείς παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά της γυναίκας. Η παρατηρούμενη έλλειψη αυτοπεποίθησης πολλές φορές είναι διστακτικότητα αυτοπροβολής διότι τα κοινωνικά στερεότυπα δεν αποδέχονται την επιτυχημένη επαγγελματικά γυναίκα στον ίδιο βαθμό που αποδέχονται τον επιτυχημένο άνδρα. Παρατηρείται συχνά ένα είδος απόρριψης αυτής της γυναίκας όχι μόνον από τους άνδρες αλλά και από τις άλλες γυναίκες. Είναι γνωστά τα σχόλια εναντίον των γυναικών με καριέρα που ξεκινούν από το ότι στερούνται θηλυκότητας και καταλήγουν στο ότι δεν μπορούν να κάνουν ευτυχισμένους γάμους και οικογένειες.

Τα κοινωνικά στερεότυπα εις βάρος των γυναικών, σε σχέση με τις εργασιακές δεξιότητες, είναι τόσο ισχυρά, ώστε ο ίδιος οι γυναίκες αντί να προσπαθούν να τα καταπολεμήσουν καταλήγουν να τα ενστερνισθούν και οι ίδιες. Ερευνητές έχουν παρατηρήσει ότι σε συνεντεύξεις για την απασχόληση οι ερωτώμενες γυναίκες απαντούν σχεδόν πάντοτε ότι δίνουν προτεραιότητα στην οικογένεια παρά στην καριέρα τους. Όμως, κατά τους ίδιους ερευνητές, η απάντηση αυτή δεν είναι πάντοτε πειστική αν συνδυασθεί με άλλες απαντήσεις που έδωσαν οι ίδιες σε άλλα σχετικά ερωτήματα. Δίδεται η εντύπωση ότι διατάζουν να δώσουν την απάντηση που επιθυμούν, ότι δηλαδή τους ενδιαφέρει και η οικογένεια και η καριέρα εξ ίσου, διότι αυτό ξεφεύγει από τα κοινωνικά στερεότυπα που τοποθετούν τη γυναίκα κυρίως ή και αποκλειστικά στο ρόλο της συζύγου, μητέρας και οικοκυράς. Τα στερεότυπα είναι συνειδητά ή υποσυνειδητά και δημιουργούν ψυχολογικές διαμάχες με συναισθήματα ενοχής και αίσθηση αδιεξόδου.

Η τήρηση ισορροπίας μεταξύ οικογενειακών και επαγγελματικών υποχρεώσεων δημιουργεί άγχος σε πολλές ικανές γυναίκες. Και το χειρότερο είναι ότι αρκετές από αυτές νοιώθουν ενοχές ότι παραμελούν είτε την οικογένεια είτε τη δουλειά τους.

Ασφαλώς η εργαζόμενη γυναίκα και ιδιαίτερα εκείνη που επιθυμεί να εξελιχθεί στη διοικητική πυραμίδα, επωμίζεται πολλαπλούς ρόλους. Και τα κοινωνικά στερεότυπα θεωρούν ότι οι ρόλοι της εργασίας και της οικογένειας βρίσκονται σε σύγκρουση. Η άποψη αυτή εκφράζεται με τη θεωρία των πεπερασμένων πόρων, η οποία πρεσβεύει ότι τα άτομα έχουν περιορισμένους προσωπικούς πόρους τους οποίους μπορούν να ξοδέψουν στους δια-

φόρους ρόλους που ασκούν. Οι πόροι που ξοδεύονται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του ενός ρόλου δεν είναι διαθέσιμοι για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων κάποιου άλλου ρόλου.

Υπάρχει όμως και η άλλη άποψη ότι οι πολλαπλοί ρόλοι μπορούν να αποδειχθούν επωφελείς για το άτομο, διότι μεταξύ τους αναπτύσσονται συνέργειες. Η άποψη αυτή εκφράζεται με τη θεωρία του εμπλουτισμού των πόρων, η οποία υποστηρίζει ότι υπάρχουν θετικά αποτελέσματα από την εμπλοκή ενός ατόμου σε πολλαπλούς ρόλους.

Σύμφωνα με την ανωτέρω θεωρία δεν είναι απαραίτητο να υπάρχει σύγκρουση μεταξύ των διαφορετικών ρόλων που αναλαμβάνει ένα άτομο. Αντιθέτως έχει παρατηρηθεί ότι οι πολλαπλοί ρόλοι προσφέρουν στο άτομο περισσότερη ενέργεια, και ο ένας ρόλος μπορεί να παράγει πόρους για τους άλλους. Η εμπλοκή σε πολλούς ρόλους αυξάνει τη δραστηριότητα και την ενεργητικότητα του ατόμου, του δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μια πιο ολοκληρωμένη ζωή και συντελεί στην εσωτερική του ικανοποίηση και την ψυχική του ισορροπία.

Η έρευνα που έγινε μεταξύ υψηλών διοικητικών στελεχών επιχειρήσεων κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι διαφορετικοί ρόλοι των γυναικών μάντζερ εμπλουτίζουν ο ένας τον άλλο. Το σημαντικότερο δε είναι ότι ο εμπλουτισμός αυτός δεν γίνεται αντιληπτός μόνο από τις ίδιες τις γυναίκες αλλά και από τους συναδέλφους τους. Συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων εκφράστηκε η άποψη ότι γυναίκες με εμπλοκή σε πολλαπλούς ρόλους είναι πιο αποτελεσματικές στα καθήκοντα της εργασιακής τους θέσης, καθόσον το οικογενειακό περιβάλλον μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη ενδοστρατηγικών ικανοτήτων. Αντίστοιχα, δεξιότητες που αποκτώνται στον εργασιακό χώρο μπορούν να αξιοποιηθούν μέσα στην οικογένεια.

Η ενασχόληση των γυναικών με πολλαπλούς ρόλους προάγει και την ψυχοσωματική τους υγεία και ισορροπία, διότι τους δίνεται η δυνατότητα να αναδείξουν τις ικανότητές τους, να κερδίσουν την αναγνώριση της αξίας τους και να ζουν μια ζωή εξωστρεφή με ποικιλία απασχολήσεων.

Κάθε γυναίκα πρέπει να συνειδητοποιήσει ότι έχει δικαίωμα όχι μόνον να εργασθεί, αλλά και να καταξιωθεί επαγγελματικά φθάνοντας στα ανώτατα κλιμάκια της ιεραρχίας. Οι ίδιες οι γυναίκες πρέπει να καταπολεμήσουν τα αρνητικά κοινωνικά στερεότυπα και όχι να αφήνουν να επηρεάζονται από αυτά. Υπάρχουν προικισμένες γυναίκες που ξεκινούν την επαγγελματική τους ζωή με αισθήματα ανασφάλειας και ενοχής, διότι, δήθεν, παραμελούν σημαντικότερες υποχρεώσεις τους λόγω

του περιορισμένου χρόνου που τους αφήνει η εργασία τους. Αυτές οι γυναίκες που θα μπορούσαν να διαπρέψουν επαγγελματικά, στην πρώτη δυσκολία που τους παρουσιάζεται, είτε στην οικογενειακή τους ζωή, είτε στο επάγγελμα εγκαταλείπουν τη δουλειά τους. Ο υπερτονισμός των υποχρεώσεων που έχουν οι γυναίκες έναντι των οικείων τους (παιδιά, σύζυγος, γονείς) αποτελεί μία παγίδα που λειτουργεί ανασταλτικά στην προσπάθειά της να καταξιωθεί επαγγελματικά. Όμως, υποχρεώσεις έναντι των άλλων έχουν και τα δύο φύλα. Γιατί να γίνεται αυτός ο μονομερής υπερτονισμός των υποχρεώσεων της γυναίκας;

Αναφέραμε προηγουμένως ότι η επιτυχημένη επαγγελματικά γυναίκα συχνά αντιμετωπίζεται εχθρικά από τις ίδιες τις γυναίκες, οι οποίες είτε δεν έχουν κανένα επάγγελμα είτε δεν επιθυμούν να καταλάβουν κάποια υψηλή θέση για να μη διαθέτουν πολύ χρόνο στη δουλειά τους. Βεβαίως όλες οι επιλογές των ανθρώπων στη ζωή πρέπει να γίνονται σεβαστές. Όμως η προβολή και ο τονισμός των κοινωνικών στερεοτύπων (γυναίκα = σύζυγος, μητέρα, νοικοκυρά) από κάποιες κοινωνικές ομάδες πρέπει να ερευνάνται με προσοχή ως προς τα κίνητρα από τα οποία πηγάζει και σε κάθε περίπτωση δεν πρέπει να δημιουργεί προβληματισμούς και ενοχές για τη γυναίκα που έχει αποφασίσει να διακριθεί στο επάγγελμά της.

Καμιά γυναίκα δεν πρέπει να επηρεάζεται από τις αστήρικτες θέσεις ότι για να καταξιωθεί επαγγελματικά θα εγκαταλείψει την οικογένεια και τα παιδιά της. Εγκατάλειψη δεν είναι να χρησιμοποιείς τις υπηρεσίες ενός παιδικού σταθμού ή ενός τρίτου αμειβόμενου προσώπου για να ασχοληθείς με τη δουλειά σου. Εγκατάλειψη παιδιών μπορεί να υπάρξει από άλλους λόγους και αιτίες, είτε εργάζεται η μητέρα είτε όχι. Άλλωστε έχει παρατηρηθεί και το φαινόμενο να είναι η μητέρα, ως φυσική παρουσία, κοντά στα παιδιά της, αλλά να μην ασχολείται στην ουσία με αυτά. Η προσφορά στα παιδιά και γενικότερα στους άλλους είναι ποιοτική και όχι ποσοτική. Μια ικανοποιημένη γυναίκα στο επάγγελμά της και στη ζωή της είναι καλύτερη μητέρα και προσφέρει περισσότερα στην οικογένειά της. Οι γυναίκες πρέπει να απαγκιστρωθούν από τα αισθήματα ενοχής που τους δημιουργεί το περιβάλλον με τα κοινωνικά στερεότυπα.

Η συνειδητοποίηση του δικαιώματος που έχουν ως ισότιμοι πολίτες να επιλέξουν την επαγγελματική τους ζωή, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να προσπαθήσουν και να επιτύχουν την καταξίωσή τους στο χώρο της εργασίας τους και την κατάκτηση των υψηλών βαθμίδων της ιεραρχίας.

ΚΑΛΩΣΟΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΧΡΟΝΟΥ 2009

ΒΡΑΒΕΙΑ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥΣ

Καλωσορίσαμε και φέτος τη νέα χρονιά με μια όμορφη εκδήλωση, και με χαρά βρεθήκαμε ανάμεσα στα μέλη και τις φίλες και τους φίλους του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (ΣΔΓ). Η ανταλλαγή ευχών ήταν όπως πάντα στην ημερήσια διάταξη, και όπως πάντα, ο νους και η ψυχή μας ήταν στα δικαιώματα των γυναικών και στην ισότητα, αφού όπως το έχουμε καθιερώσει η εκδήλωση αυτή είναι συνδυασμένη με την απονομή βραβείων σε δημοσιογράφους που κατά τον καλύτερο και συστηματικότερο τρόπο κάλυψαν τα θέματα της ισότητας των φύλων στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο κατά το προηγούμενο έτος.

Φέτος η εκδήλωση έγινε στις 2 Φεβρουαρίου 2009 στο Ξενοδοχείο «King George», και συγκέντρωσε και πάλι πολλές φίλες του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (ΣΔΓ), εκπροσώπους γυναικείων οργανώσεων, διακεκριμένες γυναίκες από το χώρο των γραμμάτων και της τέχνης, δημοσιογράφους και εκπροσώπους της πολιτικής. Την Κυβέρνηση εκπροσώπησε η Γενική Γραμματέας Ισότητας (ΓΓΙ) κ. Ευγενία Τσουμάνη, η οποία και απένεμε τα βραβεία στους δημοσιογράφους.

Το πρόγραμμα άνοιξε η Πρόεδρος του ΣΔΓ κ. Σούλα Παναρέτου με μια σύντομη αλλά μεστή σε επισημάνσεις και μηνύματα ομιλία της με θέμα: «Αγωνιζόμαστε για την ουσιαστική ισότητα σε συνθήκες οικονομικής κρίσης». Μετά την κ. Παναρέτου είχαμε την ευκαιρία να ακούσουμε από την Επίτιμη Πρόεδρο του ΣΔΓ κ. Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου μια επισκόπηση των όσων, σημαντικών για την ουσιαστική ισότητα, επιτεύχθηκαν, μέσα στο χρόνο που πέρασε, αλλά και των όσων δεν έγινε δυνατόν να επιτευχθούν, παρά τις μεγάλες προσπάθειες. Σημαντικές επισημάνσεις έκανε και η ΓΓΙ κ. Ευγενία Τσουμάνη, που στο χαιρετισμό της αναφέρθηκε στις προόδους που έχουν γίνει στον τομέα της ισότητας τα τελευταία χρόνια.

Η απονομή των βραβείων σε δημοσιογράφους συγκέντρωσε το ενδιαφέρον όλων, καθώς φέτος βραβεύθηκαν δύο εξαιρετικοί εκπρόσωποι του δημοσιογραφικού χώρου: Για μεν τα έντυπα μέσα ξεχωρίσαμε φέτος, μέσα από την πληθώρα δημοσιευμάτων του ημερήσιου και περιοδικού τύπου που συγκεντρώνει και ταξινομεί το Κέντρο Τεκμηρίωσης και Μελετών (ΚΕΤΕΜΕ) του ΣΔΓ, τα άρθρα της **Μαρίας Δεληθανάση** στην «**ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**», γραμμένα με κοινωνική ευαισθησία, αγάπη για τον άνθρωπο και πραγματικό ενδιαφέρον για την ισότητα. Έτσι η Επιτροπή κρίσης για τα βραβεία την επέλεξε για το Βραβείο «ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ».

Το Βραβείο «ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ» αφορά την υποστήριξη της ισότητας από τον ηλεκτρονικό τύπο. Εδώ, όπως είναι γνωστό, κάθε χρόνο δυσκολευόμαστε να απονεύσουμε βραβείο γιατί η ισότητα ελάχιστη υποστήριξη βρίσκει και ελάχιστης προσοχής τυγχάνει από τα κλασικά δημοφιλή εμπορικά κανάλια. Φέτος όμως πετύχαμε «στο φτερό» κυριολεκτικά, στο πρώτο του δηλαδή ξεκίνημα στον ηλεκτρονικό χώρο, το νέο ηλεκτρονικό μέσο,

Χειροκροτήματα για τους βραβευθέντες δημοσιογράφους. Από αριστερά, ο συγγραφέας κ. Θεόδωρος Καρζής, η Επ. Πρόεδρος του ΣΔΓ κ. Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, η ΓΓΙ κ. Ευγενία Τσουμάνη, η Πρόεδρος του ΣΔΓ κ. Σούλα Παναρέτου και οι Αντιπρόεδροι κ. Έλια Κολοκυθά και κ. Λιλή Κυράκου

το διαδικτυακό κανάλι «SX WebTV» και ανακαλύψαμε ότι από την αρχή του ήδη το νέο αυτό ηλεκτρονικό μέσο καθιέρωσε στήλη γυναικείων θεμάτων. Έτσι ο **Στέλιος Κούλογλου**, δημιουργός του νέου αυτού μέσου, γνωστός για την ποιότητα, την κοινωνική οπτική και την τόλμη της δουλειάς του, ήταν με χαρά μας η φετινή επιλογή μας.

Η εκδήλωσή μας φέτος είχε και μια άλλη εξαιρετικά ευχάριστη νότα: «Μουσική για λίγο», όπως ανήγγελε το πρόγραμμα, από το Μουσικό Σύνολο «ΚΕΛΣΟΣ», μια σπάνια μουσική απόλαυση από ένα από τα γνωστότερα μουσικά σχήματα παλιάς μουσικής στην Ελλάδα, με κύριο ρεπερτόριο έργων από την Ευρώπη του 15^{ου} και 17^{ου} αιώνα, δηλαδή αναγέννηση και μπαρόκ.

Η εκδήλωση έκλεισε με την κοπή της πίτας. Το φλουρί φέτος κέρδισε η φίλη του ΣΔΓ κ. Χάρη Μπρισίμη.

Παρουσιάζουμε εδώ αποσπάσματα των ομιλιών, καθώς και τα βιογραφικά και τις προσφωνήσεις των βραβευθέντων δημοσιογράφων, λόγω του εξαιρετικού ενδιαφέροντος που παρουσιάζουν.

ΟΜΙΛΙΕΣ

Αγωνιζόμενες για την ουσιαστική ισότητα σε συνθήκες οικονομικής κρίσης

ΣΟΥΛΑ ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ, Πρόεδρος ΣΔΓ

Η χρηματοπιστωτική κρίση περνάει τώρα και στην πραγματική οικονομία. Ομολογήθηκε τις προάλλες από την Commission ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση εισέρχεται σε φάση ύφεσης. Δεν θα παραμείνει αλώβητη και η χώρα μας, όπου η ανάπτυξη στο 2009 υπολογίζεται σε 0,2 και η ανεργία θα αυξηθεί. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ-Δελτίο Οκτωβρίου 2008 -οι άνεργοι-ες φθάνουν τις 367.000, και τα νέα δεδομένα θα ξεπεράσουν τις 500.000, αφού κάθε μονάδα του ΑΕΠ αντιστοιχεί σε 50.000 περίπου θέσεις εργασίας. Κι αυτό χώρια από τη λανθάνουσα ανεργία, που υπολογίζεται σε 70.000-80.000 άτομα, ήτοι 3,5 % του εργατικού δυναμικού. Πρόκειται για μακροχρόνια άνεργους-ες, που έχουν πλέον περάσει στην ανεργία και δεν προσμετρώνται στις στατιστικές.

Όμως εκτός της ανεργίας αναμένεται και αύξηση των ευέλικτων και επισφαλών μορφών εργασίας. Σύμφωνα με στοιχεία του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ στη ζώνη της επισφάλειας βρίσκονται σήμερα περί το 1.000.000 πολίτες, δηλ. το 20% του εργατικού δυναμικού. Οι εργαζόμενοι –ες αυτοί-ές στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα είναι ανάμεσα στην προσωρινή απασχόληση, στη μαύρη εργασία, στην ευελιξία και την ψευδο-απασχόληση.

Είναι η στρατιά των φτωχών εργαζομένων. Τελευταία εμφανίστηκε και στην Ελλάδα ο ειδικός όρος: πρεκαριάτο (όσοι-ες εργάζονται σε επισφαλείς θέσεις εργασίας).

Η επίθεση με καυστικό οξύ εναντίον της Κωνσταντίνας Κούνεβα, την οποία καταδικάσαμε με ψήφισμα της Γενικής μας Συνέλευσης στις 8-1-09, τράβηξε τις κουρτίνες και πρόβαλε μία ιδιαίτερη μορφή επισφάλειας, αυτή της εργολαβίας και του δανεισμού η ενοικίασης εργαζομένων. Εργολαβία υπάρχει, όταν μία εταιρεία αναλαμβάνει μέρος ή το σύνολο του έργου μιας άλλης εταιρείας. Π.χ. καθαριότητα, φύλαξη, λειτουργία λογιστηρίου κλπ. Ενοικίαση εργαζομένων έχουμε, όταν μία εταιρεία δανείζει -προσωρινά - εργαζόμενους της σε άλλη και αμείβεται για αυτό.

Αυτή η μορφή απασχόλησης αναπτύσσεται ραγδαία, έχει δε νομιμοποιηθεί με νόμο [2956/2001], που καθορίζει το καθεστώς των Εταιρειών Προσωρινής Απασχόλησης [ΕΠΑ]. Οι ΕΠΑ προσλαμβάνουν με μισθούς 400 η 500 ευρώ άνεργες και άνεργους τους οποίους ενοικιάζουν σε τρίτους. Υπολογίζονται πάνω από 50.000 όσοι-ες εργάζονται με καθεστώς υπενοικίασης. Ο αριθμός αναμένεται να διπλασιασθεί το 2009, συνεπικουρού-

σης της οικονομικής κρίσης. Εξ αυτών 20.000 εργάζονται στην καθαριότητα, κυρίως γυναίκες και μετανάστες. Οι ενοικιαζόμενοι-ες, ενώ αμείβονται με μισθούς ελάχιστους από την ΕΠΑ, υπακούουν στις εντολές της χρήστριας εταιρείας, σε αυτήν που εργάζονται, που έχει το διευθυντικό δικαίωμα. Με αυτήν την πρακτική, καταργείται η συλλογική διαπραγματεύση, δεν υπάρχει πρόσληψη και άρα δεν αναγνωρίζεται το δίκαιο της καταγγελίας της σύμβασης. Η εργοδοσία γλυτώνει από πολλούς πονοκεφάλους, ενώ στη χώρα σχηματίζεται πλέον το πρεκαριάτο.

Το θέμα δεν αφορά μόνο τον ιδιωτικό τομέα. Αφορά και οργανισμούς και υπηρεσίες του Δημοσίου, το οποίο συνάπτει συμβόλαια με τις εργολαβικές, δουλεμπορικής πρακτικής αυτές εταιρείες που συρρικνώνουν τα εργασιακά δικαιώματα μέχρις εσχάτων. Τί κάνει η Οικομέτ, η εταιρεία που έχει αναλάβει την καθαριότητα του ΗΣΑΠ; Κάνει χρήση της εγκυκλίου του Υπουργείου Απασχόλησης 182/1985, δυνάμει της οποίας οι εργαζόμενοι-ες με λιγότερες από 30 ώρες την εβδομάδα δεν δικαιούνται ασφάλισης με βαρέα ένσημα. Επίσης δεν αποζημιώνουν τις υπερωρίες, την εργασία τις Κυριακές, τις αργίες και τις νύχτες .

Στους ΟΤΑ πάλι υπάρχουν εργαζόμενοι-ες που εργάζονται με μερική απασχόληση (με σύμβαση αορίστου χρόνου), δυνάμει του ΠΔ 164/2004, δηλ με 15-20 ώρες την εβδομάδα και 450-550 ευρώ το μήνα. Οι ώρες αυτές δεν αρκούν. Γι' αυτό είτε αναγκάζονται να κάνουν υπερωρίες ή προσλαμβάνονται άλλοι-ες με επισφαλείς συμβάσεις [σύμβαση έργου, ορισμένου χρόνου, ωρομίσθιοι, stage]. Με δεδομένο ότι οι ανάγκες που καλύπτουν είναι συνεχείς και σημαντικές και καθίστανται διαρκώς πιο αναγκαίες σε συνθήκες κρίσης της κοινωνικής πολιτικής, το αίτημα που διατυπώνεται είναι για μετατροπή όλων αυτών των συμβάσεων σε αορίστου χρόνου πλήρη απασχόληση.

Ένα άλλο σοβαρό ζήτημα έχει να κάνει με το μεταναστευτικό και ιδίως τη μετανάστρια. Η μείωση των θέσεων εργασίας, ιδιαίτερα σε τομείς όπως ο τουρισμός και η οικοδομή, όπου συγκεντρώνονται οι μετανάστες, θα επηρεάσει την ελληνική κοινωνία, αφού πλέον το 9% του πληθυσμού [περί τις 900.000] αποτελούν οι μετανάστες και οι μετανάστριες στην Ελλάδα..

Στο φως αυτών των εξελίξεων, αναδεικνύεται η σημασία των ελεγκτικών μηχανισμών. Και πρώτα από όλα του ΣΕΠΕ, του Σώματος των Επιθεωρητών-τριών, Εργασίας. Δυστυχώς, όπως φαίνεται, οι ελλείψεις εδώ είναι τραγικές, αφού ελάχιστες προσλήψεις έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια και η Τεχνική Υγειονομική Επιθεώρηση και η Κοινωνική Επιθεώρηση εμφανίζουν μείωση ελέγχων, κυρώσεων και περιπτώσεων επιβολής προστίμων. Η κα-

λή και αποτελεσματική λειτουργία του ΣΕΠΕ είναι προϋπόθεση για να παίξει το ρόλο του και ο Συνήγορος του Πολίτη, που κατά τον νόμο 3488/2006 πρέπει να παρακολουθεί την εφαρμογή της αρχής της ισότητας στην εργασία του ιδιωτικού τομέα μαζί με το ΣΕΠΕ, ενώ μόνος του πρέπει να παρακολουθεί την εφαρμογή της ισότητας στο δημόσιο τομέα.

Αλλά και άλλοι φορείς μπορούν να παίξουν το ρόλο του παρατηρητή αναφορικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας. Και πρώτα από όλα τα συνδικάτα και οι γραμματείες γυναικών στα δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια όργανα του συνδικαλιστικού κινήματος. Δυστυχώς και εδώ έχουμε εγγενείς δυσχέρειες. Δειγματοληπτική είναι η παρουσία των γυναικών στα όργανα και μικρή η συμμετοχή τους ως μελών στα συνδικάτα, τα οποία αναγορεύονται σε κρίσιμο παράγοντα στις συνθήκες τις σημερινές.

Τώρα ετοιμάζεται στο Υπουργείο Απασχόλησης η μεταφορά της οδηγίας 2006/54, που κωδικοποιεί 4 οδηγίες, μεταξύ αυτών και την 2002/73 [δηλ. το Ν.3488/2006]. Μαζί με τις γυναικείες οργανώσεις υπογράψαμε ψήφισμα προς το Υπουργείο με το οποίο διατυπώνουμε την κριτική μας στο κείμενο που έχει ετοιμαστεί, σύμφωνα με την εμπειριστατωμένη ανάλυση της κ. Σοφίας Σπηλιωτοπούλου. Στο Ν/Σ έχουμε είτε εσφαλμένη μεταφορά των διατάξεων της ίδιας της κωδικοποιητικής οδηγίας ή και οπισθοδρόμηση σε σχέση με τον νόμο 3488/2006.

Με δεδομένο ότι η ανεργία και η επισφάλεια θα πλήξει περί τους

1.500.000 πολίτες, Έλληνες-ίδες και μετανάστες-στρίες, θα υπάρξει μία συνολικότερη πίεση για συρρίκνωση των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Σε τέτοιες συνθήκες ενδέχεται να επανέλθουν συντηρητικές θεωρίες που θα εκθειάζουν την γαλήνη της οικογενειακής εστίας έναντι της θαλασσοταραχής του δημόσιου βίου, πρακτικές που θα δίνουν προτίμηση στον άνδρα - κουβαλητή. Ενδέχεται να πουν τα κέντρα εξουσίας, αρκετά αποκτήσατε οι γυναίκες, κάντε μία θυσία, κάνετε λίγο, προσωρινά έστω, πίσω. Δεν πρέπει να υποχωρήσουμε. Άλλωστε, η ύφεση δεν θα αντιμετωπισθεί με λιτότητα μονόπλευρη και μονομερή, με αφαίρεση δικαιωμάτων, με μείωση των πόρων του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων. Το αντίθετο. Και μάλιστα προκαλεί εντύπωση η ευκολία με την οποία σχεδιάζονται προμήθειες υπερεξοπλισμών ύψους 5,6 δις ευρώ. Πόθεν έσχον; Χρειάζονται, λοιπόν, αναπτυξιακές προσπάθειες και οι γυναίκες θα πρέπει να υπολογίζονται και ως φορείς της ανάπτυξης και ως αποδέκτριες αναλογικά των καρπών του συλλογικού μόχθου και του οφέλους της ανάπτυξης.

Το μήνυμα είναι: δεν υποστέλλουμε τη σημαία του αγώνα για την ουσιαστική ισότητα.

Αυτό το μήνυμα πρέπει να διαποτίσει και την καμπάνια μας για τις ευρωεκλογές του Ιουνίου. Να υποστηρίξουμε την ίση συμμετοχή των γυναικών στις λίστες για το ευρωκοινοβούλιο -υπάρχει ήδη σε εξέλιξη η καμπάνια 50-50- και μαζί να προβάλλουμε αιτήματα για ευρωπαϊκές πολιτικές φιλικές προς το φύλο.

ΑΛΙΚΗ ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ, Επίτιμη Πρόεδρος ΣΔΓ

Η κ. Μαραγκοπούλου άρχισε την ομιλία της με ευχές προς όλες και όλους για μια καλή και παραγωγική χρονιά. Στη συνέχεια αναφέρθηκε στην πολύ δύσκολη εποχή που περνά ολόκληρη η ανθρωπότητα, στα αίτια της κρίσης και στις συνέπειές της. Εποχή δύσκολη και για την Ελλάδα,

χωρίς όμως η Ελλάδα να βρίσκεται στη χειρότερη κατάσταση, ούτε οικονομικά ούτε από καμιά άλλη άποψη. Ειδικά από την άποψη των δικαιωμάτων του ανθρώπου, η Ελλάδα έχει κυρώσει όλες τις διεθνείς συμβάσεις (Σύμβαση για την Εξάλειψη των Διακρίσεων εις βάρος των Γυναικών,

Σύμβαση προστασίας του παιδιού και άλλες), όταν ακόμη και οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν τις έχουν κυρώσει.

Το κύριο μέρος της ομιλίας ήταν αφιερωμένο στις πρόσφατες εξελίξεις, ειδικά στον τομέα των κατακτήσεων των γυναικών. «Από τότε που εισήχθη στο Σύνταγμά μας η και-

νούργια διάταξη, αυτή του άρθρου 116, η οποία εισήγαγε την ουσιαστική ισότητα με εφαρμογή ποσοτώσεων μέχρις ότου φτάσουμε σε ουσιαστική ισότητα, επηκολούθησε, πράγμα πολύ σημαντικό για την περαιτέρω εξέλιξη, νομοθεσία σε εφαρμογή των διατάξεων αυτών, η οποία νομοθεσία έκανε πολύ σοβαρά βήματα. Μέχρι σήμερα έχουμε 4 νόμους οι οποίοι έχουν κάνει βήματα προς την εφαρμογή στην πράξη της ποσόστωσης για την ουσιαστική ισότητα των γυναικών μέσα στην κοινωνία, μέσα στη δημόσια ζωή και στην ιδιωτική ζωή. Σήμερα θα σας μιλήσω μόνο για τις ποσοτώσεις.

Με τις ποσοτώσεις πρώτα από όλα έγινε ο νόμος ο οποίος όρισε ότι κατά το 1/3 τουλάχιστον έπρεπε να αντιπροσωπεύεται το κάθε φύλο σε όλα τα υπηρεσιακά συμβούλια και σε όλα τα συμβούλια των Υπουργείων, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου κλπ. Λυπούμαι να σας πω ότι αυτό δεν εφαρμόζεται στην πράξη. Πρέπει να κάνουμε κάτι, και επιτακτικά πρέπει. Έχουμε διαμαρτυρηθεί επανειλημμένως, όχι δικαστικά, αλλά δεν επιτύχαμε. Από το 2001 που έγινε η ρύθμιση μέχρι σήμερα, δεν εφαρμόζεται όπως πρέπει.

Ο δεύτερος νόμος αφορούσε τη συμμετοχή γυναικών υποψηφίων κατά το 1/3 τουλάχιστον στις δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές. Ο νόμος αυτός εφαρμόστηκε με τσιγκουνιά και με πνεύμα να μειώσει όσο μπορούσε τον αριθμό των γυναικών στα ψηφοδέλτια. Αντί να βάλουν στα ψηφοδέλτια γυναίκες ίσες σε αριθμό με το 1/3 του αριθμού των υποψηφίων, έκαναν μια δια νόμου τροποποίηση, η οποία κατά τη γνώμη μου είναι αντισυνταγματική, και είπαν ότι οι γυναίκες υποψήφιες θα είναι ίσες με το 1/3 όσων θα εκλεγούν. Αυτοί που εκλέγονται είναι πάντα λιγότεροι από αυτούς που είναι υποψήφιοι. Και ο νόμος έλεγε επί του

αριθμού των υποψηφίων. Στερήσανε έτσι από τις γυναίκες αρκετές θέσεις υποψηφίων. Αναγκαστήκαμε να πάμε στο Συμβούλιο Επικρατείας. Ευτυχώς αυτό που λέω η γνώμη μου, είναι και γνώμη του Συμβουλίου Επικρατείας. Τελικά το ΣτΕ ερμήνευσε ότι τα μέτρα που ελήφθησαν, και ο νόμος ακόμη, μετά από την αρχική κατάκτηση που είχαμε για το 1/3, σε συνδυασμό με τη συνταγματική διάταξη για το δικαίωμα των γυναικών για ποσοτώσεις για να αποκτήσουν ουσιαστική ισότητα, καθιστά αντισυνταγματικό τον περιορισμό του αριθ-

Ο συγγραφέας και φίλος του ΣΔΓ κ. Θεόδωρος Καρζιζής, μέλος της Επιτροπής κρίσης για το Βραβείο «ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ» σε στιγμιότυπο με την κ. Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου

μού των γυναικών υποψηφίων. Εκεί κατέληξε το θέμα. Είχαμε δίκιο, αλλά έπρεπε να πάμε στο Συμβούλιο Επικρατείας.

Ο τρίτος νόμος τον οποίο επιτύχαμε είναι η ποσόστωση στις βουλευτικές εκλογές. Ήταν πρόσφατη επιτυχία αυτή όπως ξέρετε, και ακόμη δεν έχει εφαρμοστεί. Όμως και εδώ έκαμαν μια άλλη τσιγκουνιά. Εμείς ζητούσαμε να είναι τουλάχιστον το 1/3 των γυναικών σε όλα τα ψηφοδέλτια, ενώ η Βουλή το μετέτρεψε στο 1/3 των γυναικών που θα εκλεγούν σε ολόκληρη την Επικράτεια. Σε ολόκληρη την Επικράτεια, Και πού ξέρουμε πόσες θα εκλεγούν

σε ολόκληρη την Επικράτεια ώστε να βάλουμε στα ψηφοδέλτια τον ανάλογο αριθμό; Εγώ θεωρώ ότι ο νόμος δεν είναι εφαρμόσιμος. Θα μας δημιουργήσει μεγάλες δυσκολίες. Το είπα στην αρμόδια εξουσία, στον Υπουργό, με τον οποίο συμφωνήσαμε, ότι αν δούμε ότι στις πρώτες εκλογές, γιατί αυτή η διάταξη θα εφαρμοστεί από τις πρώτες εκλογές που θα γίνουν στην Ελλάδα, εάν δούμε ότι δεν περπατάει, θα το αλλάξουμε, θα γυρίσουμε σε αυτό που είχαμε προτείνει από την αρχή.

Και τώρα έχουμε και μία τέταρτη επιτυχία, πάλι με τις ποσοτώσεις, η οποία αφορά τις επιτροπές έρευνας και τεχνολογίας που είναι σε διάφορους ερευνητικούς οργανισμούς, στα πανεπιστήμια, πολυτεχνεία, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Κέντρο Ερευνών κλπ. Αυτό έγινε πρόσφατα, και κατά το νόμο, θα αρχίσει να εφαρμόζεται από το 2010. Εδώ θα επιστήσω την προσοχή στις επιστημότισσες που είναι σε όλα αυτά τα ιδρύματα, να παρακολουθούν στενά το ζήτημα για να μην αρχίσουν και σ' αυτό τις εκπτώσεις. Είναι πολύ σοβαρό, διότι τώρα αποκλείονται συνήθως από αυτές τις επιτροπές οι γυναίκες επιστημότισσες, τακτικές καθηγήτριες του Πολυτε-

χνεί-ου, του Πανεπιστημίου, της ανωτάτης βαθμίδας, και δεν γίνονται δεκτές. Το πράγμα έχει τεράστια σημασία διότι υπάρχουν και επιδόματα, επιχορηγήσεις σοβαρότατες από την ΕΕ, από τις οποίες επωφελούνται, και όχι κατά τον καλύτερο τρόπο συνήθως, οι άνδρες. Έχω την πεποίθηση ότι οι γυναίκες θα βρεθούν και πιο ευσυνείδητες όταν προσφέρονται τόσα λεφτά. Ελπίζω δηλαδή. Θα το δούμε. Εάν δεν είναι, εγώ θα το καταγγείλω πάντως και αυτό. Γιατί εγώ δεν κάνω ρουσφέτι ούτε για τις γυναίκες, αλλιώς δεν θα προχωρήσουμε.

Τώρα θέλω να σας μιλήσω και για ένα άλλο σοβαρότατο ζήτημα. Πέρυ-

σι έγινε μία απόπειρα να τροποποιηθεί το οικογενειακό δίκαιο και δη η διάταξη η οποία αφορά το επώνυμο της γυναίκας. Διότι υπήρξε μια πρόταση στη Βουλή η οποία έλεγε ότι πρέπει να τροποποιηθεί ο νόμος ο οποίος λέει ότι η γυναίκα διατηρεί το επώνυμό της από την αρχή ως το τέλος της ζωής της. Ο νόμος αυτός όριζε ότι η γυναίκα δεν αλλάζει το επώνυμό της αναλόγως με την οικογενειακή της κατάσταση. Διότι δεν είναι δυνατόν να γεννιέται με ένα επώνυμο, να το αλλάζει όταν παντρεύεται, να το ξαναλλάζει όταν χωρίζει, να το ξαναλλάζει όταν ξαναπαντρεύεται, σωστός χαμαιλέοντας. Το είχαμε καταφέρει αυτό, και είχε το Οικογενειακό μας Δίκαιο μια πολύ προοδευτική διάταξη που όριζε ότι σε όλη τη ζωή είμαι ένας άνθρωπος, συνεχώς ο ίδιος, έχω και πρόσωπο ίδιο, το πρόσωπό μου στην κοινωνία είναι το επώνυμό μου. Και σήμερα μάλιστα με τις πολλές συναλλαγές, στις οποίες η γυναίκα κατ' ανάγκη είναι μπλεγμένη ως εργαζόμενη σε όλους τους τομείς, τίθεται θέμα διαπίστωσης ταυτότητας. Τέλος πάντων τους ήρθε η ιδέα να μπορεί η γυναίκα να παίρνει και το επώνυμο του συζύγου της. Περιττό να σας πω ότι εάν η γυναίκα ήθελε να κάνει τη διαδικασία αλλαγής του επωνύμου, η οποία είναι μια εύκολη διαδικασία, μπορούσε εύκολα να το πάρει. Αλλά τώρα έπρεπε να γίνει με το νόμο αυτό, ότι η γυναίκα πια δεν είναι σαν το άνδρα ανεξάρτητη, σαν τον άνδρα με το ίδιο επώνυμο από την αρχή της ζωής της ως το τέλος. Ξαναγυρίζουμε συνεπώς πίσω στο ζήτημα αυτό. Κάνουμε διαμαρτυρίες μαζί με όλες τις γυναικείες οργανώσεις. Η ομοφωνία μας ήτανε τρομερή, η Γενική Γραμματέας Ισότητας κ. Τσουμάνη ξεσπάθωσε με ένα πρώτης τάξεως κείμενο. Πολεμήσαμε αυτή την τροπολογία όπως μπορούσαμε. Μας καλέσανε και στη Βουλή, ορισμένα σωματεία, για να κάνουμε κριτική, όχι μόνο αυτής της διατάξεως αλλά γενικά του νομοσχεδίου που είχε παρουσιάσει ο τότε Υπουργός Δικαιοσύνης για ό,τι αφορά την οικογένεια, το παιδί κλπ.

Πρέπει να σας πω ότι εγώ που πήγα εκ μέρους του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου, και η Σοφία Σπηλιωτοπούλου που πήγε εκ μέρους του Συνδέσμου, δεν είπαμε λέξη γι' αυτή τη διάταξη, γιατί την είχε αφαιρέσει από το νομοσχέδιο ο Υπουργός, με άλλα λόγια συμφώνησε μαζί μας να μη γίνει η τροποποίηση. Να διατηρήσουμε το επώνυμό μας σε όλη τη ζωή μας όπως λέει ο Αστικός Κώδικας. Και αιφνιδίως, τα μεσάνυχτα μιας νύχτας, στα σκοτεινά, επανέρχεται η διάταξη με την προσυπογραφή είκοσι περίπου βουλευτών, λίγο διαφορετική. Δηλαδή όχι μόνο η γυναίκα να μπορεί να παίρνει με το γάμο το επώνυμο του συζύγου της, αλλά και ο σύζυγος να μπορεί να παίρνει το επώνυμο της γυναίκας του. Εγώ λοιπόν προσπάθησα να βρω ποιό είναι αυτοί που κρύβονται πίσω από αυτή την πρόταση. Βρήκα λοιπόν ότι κάποιες νεαρές κοιτάζανε να παντρευτούν κάποιους επωνύμους ηλικιωμένους ακριβώς για το επώνυμο. Και αιφνιδίως τους αφαιρούν τη δυνατότητα να πάρουν το επώνυμο του επωνύμου, και μένουν με τον ηλικιωμένο σκέτο. Να σας πω και για τους άνδρες που υπέγραψαν την πρόταση; Οι καημένοι, είναι υπερφεμινιστές, μην αμφιβάλετε ότι θα σπεύσουν στα Ληξιαρχεία όπως τους δίνει δικαίωμα ο νόμος για να πάρουν το επώνυμο της συζύγου τους. Μην αμφιβάλετε. Εγώ σε όλη τη ζωή μου πάντως μόνο ένα ζευγάρι ξέρω που είχε κοινό επώνυμο. Ζολιό Κιουρί. Δύο βραβεία Νόμπελ η κόρη της Κιουρί, και ο άνδρας της ο Ζολιό, δύο βραβεία Νόμπελ. Ήτανε πολύ λαμπερά και τα δύο επώνυμα, ώστε και ο Ζολιό να συναινέσει να έχει και αυτός δύο επώνυμα, και της γυναίκας του, και η γυναίκα του βέβαια και το επώνυμο του άνδρα της.

Τώρα να δούμε αυτούς που υπογράψανε εάν πραγματικά θα έχουν τη διάθεση να πάρουν το επώνυμο της συζύγου τους. Θα το παρακολουθήσουμε. Σας βεβαιώνω ότι του χρόνου τέτοια εποχή, ο ΣΔΓ θα σας ανακοινώσει τα ονόματα και τον αριθμό των ανδρών που προτείνανε

αυτή την τροποποίηση αλλά πήρανε και το επώνυμο της συζύγου τους. Και αν το πάρουν και οι 20 που υπογράψανε, θα φροντίσει ο Σύνδεσμος να τους βάλουν στο βιβλίο Γκίνες. Διότι όπως καταλαβαίνετε θα είναι μοναδικό φαινόμενο τόσο άνδρες μαζί να σπεύσουν για να πάρουν το επώνυμο των συζύγων τους. Προς το παρόν αυτό που ξέρω εγώ είναι ότι περνάμε την περίοδο του είπα ξείπα. Και ο καημένος ο Υπουργός, που μπερδεύτηκε και αυτός με τις διάφορες πιέσεις για να αντέξει, πότε ένα πότε δύο επώνυμα, πότε πάλι ένα πότε δύο και για τους δύο, πότε δύο για τον ένα, νομίζω πως δικαιούται και αυτός ένα δεύτερο επώνυμο. Και το δεύτερο επώνυμο που δικαιούται είναι ο κύριος είπα ξείπα.»

Σε ένα άλλο σημείο της ομιλίας της η κ. Μαραγκοπούλου, απευθυνόμενη κυρίως στους δημοσιογράφους, επεσήμανε ότι τελευταία προβάλλονται από ορισμένα κανάλια σαν πρότυπα φεμινισμού προσωπικότητες κάθε άλλο παρά σωστά τοποθετημένες στα φεμινιστικά ζητήματα. Έφερε για παράδειγμα την περίπτωση της Ζερμαίν Γκριρ, η οποία προβλήθηκε ως διάσημη φεμινίστρια, η οποία όμως ουσιαστικά είναι αντιφεμινίστρια ως το κόκκαλο και εντελώς ασυνεπής. Για να καταλήξει:

«Γιατί σας το είπα αυτό; Σας το είπα γιατί θεωρώ ότι καλό είναι να παίρνετε και καμιά συμβουλή εσείς οι δημοσιογράφοι από ένα Σωματείο σαν το ΣΔΓ, που 100 χρόνια δεν κάνει απλώς κοινωνική υπηρεσία, κάνει φεμινιστική δουλειά καθαρώς και βασικά και κυρίως. Είμαστε πρόθυμοι πάντοτε να σας δώσουμε συμβουλή για ότι είναι χρήσιμο για τη δουλειά σας σχετικά με τα θέματα της ισότητας για να αποφεύγονται τόσα γελοία παρατράγουδα και η ανάδειξη ως μεγάλων προσωπικότητων γυναικών που έχουν βλάβει το φεμινισμό περισσότερο από όλους τους άλλους.

ΕΥΓΕΝΙΑ ΤΣΟΥΜΑΝΗ, Γενική Γραμματέας Ισότητας

Ακούσαμε πολύ ενδιαφέρουσες επισημάνσεις από ανθρώπους που έχουνε μια πολύ σημαντική ιστορική διαδρομή και μεγάλες επιτυχίες στους αγώνες του γυναικείου κινήματος.

Είναι αλήθεια ότι ζούμε εποχές δύσκολες, όπου τα θέματα ισότητας των φύλων και η θέση της γυναίκας κινδυνεύει. Είναι ενθαρρυντικό το ότι σε επίπεδο ευρωπαϊκό, δια στόματος του αρμοδίου εκπροσώπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχει λεχθεί ότι στις περιόδους χρηματοοικονομικής κρίσης που ζούμε και σε περιόδους φτώχειας, επειδή οι γυναίκες είναι πιο ευάλωτες και επειδή είναι εκείνες που κινδυνεύουν να θιγούν περισσότερο, πρέπει να είμαστε σε εγρήγορση, έτσι ώστε οι πολιτικές ισότητας να ενταθούν ακόμα περισσότερο προκειμένου να αποφύγουμε αυτόν τον κίνδυνο.

Θα έλεγα λοιπόν, και εν όψει του 2010 που αποτελεί και το πανευρωπαϊκό έτος κατά της φτώχειας, να προετοιμαστούμε όλοι, και η πολιτεία, και η κοινωνία των πολιτών, σε μία αγαστή συνεργασία ούτως ώστε να αποφύγουμε το να γίνουν οι γυναίκες τα πρώτα, ίσως και τα μόνα θύματα αυτών των καταστάσεων.

Είναι αλήθεια ότι έχουν γίνει, όλα τα χρόνια θα έλεγα, όχι μόνο τα τελευταία, αρκετές προσπάθειες και πολλές πρόοδοι, και αυτό είναι αποτέλεσμα των αγώνων και του γυναικείου κινήματος αλλά και του ενδιαφέροντος της πολιτείας. Βεβαίως παράλληλα με τα επιτεύγματα δεν λείπουν και αυτές οι πλευρές που ανέφερε η κ. Μαραγκοπούλου, του σκοντάματος, του σκαμπανεβάσματος, εκεί δηλαδή που ενώ αγωνιζόμαστε να πετύχουμε κάτι, στην πορεία αυτό ανατρέπεται ή ολικά ή μερικά. Αυτά είναι ση-

μεία των καιρών, είναι μέσα στη φύση της κοινωνίας και της πολιτικής, γ' αυτό το λόγο εμείς πρέπει να συνεχίσουμε να επαγρυπνούμε και να συνεχίσουμε σταθερά και χωρίς να λυγίζουμε τις προσπάθειές μας.

Έτσι λοιπόν έχουμε το ενδιαφέρον και την επαγρύπνησή μας στο θέμα των ελεγκτικών μηχανισμών που σημειώθηκε εδώ. Πράγματι εκεί πρέπει να γίνει περισσότερη δουλειά. Δημιουργήσαμε νέο κύκλο στο Συνήγορο του Πολίτη, που είναι ένας μηχανι-

νομε έργα.

Θέλω να συγχαρώ το ΣΔΓ, μια οργάνωση ιστορική, δυναμική, που έχει πετύχει πολλά σε τόσα πολλά χρόνια, να τη συγχαρώ για όλους τους αγώνες της, για όλα τα επιτεύγματά της. Να τη συγχαρώ επίσης ιδιαίτερα σήμερα που πρόκειται να βραβεύσει δύο πολύ σημαντικούς δημοσιογράφους, και να πω ότι τα βραβεία είναι ένα εργαλείο πολύ σημαντικό όχι μόνο για να αναγνωρίζουμε τους ανθρώπους που δούλεψαν για κάτι, αλλά και για να αναγνωρίσουμε και το έργο το οποίο έγινε, γιατί το έργο που γίνεται και το οποίο βραβεύεται δίνει μηνύματα στην κοινωνία και στην πολιτική. Και η κοινωνία μας σήμερα και η πολιτική έχει πολύ μεγάλη ανάγκη από αυτά τα μηνύματα. Μ' αυτή την έννοια λοιπόν θέλω να συγχαρώ το ΣΔΓ γ' αυτή του την πρωτοβουλία, και να σας αναφέρω ότι και εμείς ως Γραμματεία Ισότητας έχουμε θεσμοθετήσει βραβεία γιατί πιστεύουμε σε αυτό το θεσμό. Έχουμε βραβεία προς τις επιχειρήσεις οι οποίες έχουν πολιτικές κοινωνικής ευθύνης και πολιτικές ανθρώπινου δυναμικού που στηρίζουν τις γυναίκες, έχουμε θεσμοθετήσει βρα-

Η ΓΓΙ κ. Ευγενία Τσουμάνη συγχαίρει το Στέλιο Κούλογλου, που μόλις του επέδωσε το Βραβείο «ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ» για τον ηλεκτρονικό τύπο

σμός παρακολούθησης και εφαρμογής. Αυτό είναι ένα μεγάλο βήμα, ωστόσο η όλη προσπάθεια θέλει πάντοτε παρακολούθηση.

Θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι η Πολιτεία δαπανά και θα δαπανήσει από δω και στο εξής πολλούς πόρους εθνικούς αλλά και κοινοτικούς για να στηρίξει έργα τα οποία θα υποστηρίξουν τις εθνικές μας κατακτήσεις. Γιατί εθνικές κατακτήσεις υπάρχουν, ωστόσο δεν αρκούν. Η πράξη μας δείχνει ότι ακόμα είμαστε πίσω, επομένως χρειαζόμαστε κονδύλια για να κά-

βείο σε δημοσιογράφο μέσα από τις βραβεύσεις του Ιδρύματος Μπότση, και επίσης βραβείο στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου για ταινία η οποία αναδεικνύει προβλήματα ή δίνει αξία στο ρόλο σημαντικών γυναικών καλλιτεχνών. Τα ΜΜΕ, ο τύπος είναι πιστεύω ένα πολύ δυνατό μέσον για να περάσουμε τα μηνύματά μας, είναι όμως και ένας κίνδυνος γιατί ζούμε όλοι και τα αρνητικά των μέσων στην εποχή. Εύχομαι λοιπόν καλή χρονιά σε όλους και θερμά συγχαρητήρια.

ΑΠΟΝΟΜΗ ΒΡΑΒΕΙΟΥ «ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ» για την έντυπη δημοσιογραφία

Το βραβείο αυτό, σύμφωνα με την απόφαση της Κριτικής Επιτροπής στην οποία μετείχαν, εκτός από μέλη του ΣΔΓ και οι διακεκριμένοι δημοσιογράφοι κ.κ. Σοφιανός Χρυσοστομίδης και Θεόδωρος Καρζής, απονεμήθηκε στην κ. Μαρία Δεληθανάση, γιατί με τα άρθρα της στην εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» «προώθησε κατά το σωστότερο και συστηματικότερο τρόπο κατά το 2008 τα θέματα της ισότητας των φύλων». Το Πρακτικό της Επιτροπής διάβασε η κ. Έλια Κολοκυθά. Την απονομή έκανε η ΓΓΙ κ. Ευγενία Τσουμάνη. Παραθέτουμε σύντομο βιογραφικό της κ. Δεληθανάση καθώς και την προσφώνησή της.

Βιογραφικό Μαρίας Δεληθανάση

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Αποφοίτησε από το Πρότυπο Κλασικό Λύκειο Αρσακείου Ψυχικού και στη συνέχεια σπούδασε στο Οικονομικό τμήμα της Νομικής σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει εργασθεί 23 χρόνια ως δημοσιογράφος στο ραδιόφωνο (Κανάλι 14, Flash 96,1 και EPA 2) και σε εφημερίδες (Βραδυνή, Μεσημβρινή, Ελευθεροτυπία). Από το 1990 εργάζεται στην εφημερίδα «Καθημερινή» και από το 2005 στο Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων. Το 2005 ρεπορτάζ της επιλέχθηκε να εκπροσωπήσει την Ελλάδα στον ετήσιο πανευρωπαϊκό διαγωνισμό «For Diversity-Against Discrimination» της Γ.Δ. Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ίσων Ευκαιριών της ΕΕ για την καταπολέμηση των διακρίσεων.

Προσφώνηση Μαρίας Δεληθανάση

Ευχαριστούμε ως «Καθημερινή» γι' αυτό το Βραβείο, γιατί οι δουλειές, όπως ξέρετε, είναι συλλογικές, του Τμήματος Ρεπορτάζ με την αρχισυντάκτριά μας την κ. Καραϊσκάκη. Αυτά γίνονται μέσα στο πλαίσιο των προσπαθειών που κάνουμε ως εργαζόμενοι στον τύπο. Εκφράζουμε προσωπικές προσδοκίες και στοχασμούς και αξίες που έχουμε. Νομίζω ότι η Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και οι συγγραφές κυρίως μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο είναι

πολύ σημαντικές και βρίσκονται πλέον υπό κίνδυνο λόγω των συνθηκών που υπάρχουν σήμερα στην Ευρώπη. Οι άνθρωποι που θεωρούμε ότι αξίζει να προσπαθήσουμε να αποκατασταθεί το κύρος της ανθρώπινης ζωής είτε πρόκειται για μετανάστη, είτε για πρόσφυγα, είτε για γυναίκα, είτε για μονογονεϊκή οικογένεια, είτε για ανάπηρο, θα πρέπει να αγωνιστούμε για να αποκατασταθεί εκ νέου στην Ευρώπη που γέννησε τα δικαιώματα του ανθρώπου η αξία της

ανθρώπινης ζωής, που σήμερα κινδυνεύει. Και ένα τελευταίο, και ας με συγχωρήσουν οι κυρίες και οι κύριοι που ασχολούνται με την πολιτική, θεωρώ ότι θα πρέπει να ενσκήψουν με λίγο μεγαλύτερη προσπάθεια και να δούνε τον πολιτικό στίβο σαν ένα αγώνα κοπιώδη, με ιδρώτα απέναντι στην κοινωνία και όχι την κοινωνία σαν ένα χώρο όπου μπορούν να ικανοποιηθούν προσωπικές προσδοκίες, φιλοδοξίες και ματαιοδοξίες.

Οι βραβευθέντες
δημοσιογράφοι
Μαρία Δεληθανάση
και
Στέλιος Κούλογλου

ΑΠΟΝΟΜΗ ΒΡΑΒΕΙΟΥ «ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ» για τον Ηλεκτρονικό Τύπο

Η Επιτροπή, αποτελούμενη από μέλη του ΣΔΓ, απένειμε το βραβείο «**Αύρα Θεοδωροπούλου**», που αφορά τον ηλεκτρονικό τύπο για τη σωστή και συστηματική προώθηση της ισότητας κατά το 2008 στον Διαδι-κτυακό Τηλεοπτικό Σταθμό «Τηλεό-ραση χωρίς σύνορα» για την ειδική στήλη «Γυναίκα», μέσα από την οποία με συστηματικό και σωστό τρόπο προβάλλονται θέματα ισότητας των φύλων. Ιδιαίτερα μέσα από τις υποστήλεις επικαιρότητα, αφιερώματα, προτάσεις για γυναίκες, συμβουλές για γυναίκες, αναδεικνύονται περιπτώσεις παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών, παρουσιάζονται πορτραίτα γυναικείων προσωπικοτήτων, προτάσεις για γυναίκες δημιουργούς καθώς και ενημέρωση για τα δικαιώματα των γυναικών.

Την απονομή έκανε και εδώ η ΓΓΙ κ. Ευγενία Τσουμάνη. Το Βιογραφικό του κ. Κούλογλου, καθώς και η σύντομη προσφώνησή του, έχουν ως εξής:

Βιογραφικό Στέλιου Κούλογλου

Ο Στέλιος Κούλογλου γεννήθηκε στην Αθήνα. Είναι απόφοιτος του Πανεπιστημίου Αθηνών. Μετεκπαιδεύθηκε στην δημοσιογραφία στο Παρίσι, στο Τόκιο και στην Ινδία.

*Ξεκίνησε να δημοσιογραφεί το 1981 στον ANTI και αργότερα εργάστηκε ως πολιτικός συντάκτης στο «Βήμα». Διέτελε ανταποκριτής της «Αυγής» στο Παρίσι και το 1989 εγκαταστάθηκε στην Μόσχα απ' όπου κάλυψε τις εξελίξεις στη Σοβιετική Ένωση και τις άλλες πρώην σοσιαλιστικές χώρες για τον ραδιοσταθμό «Sky» και την EPT. Τα χρόνια 92-95 κάλυψε ως ειδικός απεσταλμένος τον πόλεμο στην πρώην Γιουγκοσλαβία. Έχει συνεργασθεί με την εφημερίδα *Le Monde Diplomatique* ως ανταποκριτής στην Ελλάδα και ως σκηνοθέτης ντοκιμαντέρ για τον γαλλογερμανικό τηλεοπτικό σταθμό Arte. Έχει ανακηρυχθεί «δημοσιογράφος της χρονιάς» για το 2006 και 2007 από τις μη κυβερνητικές οργανώσεις.*

Από το 1995 έως τον Ιούνιο του 2008 ήταν σεναριογράφος, παραγωγός και παρουσιαστής της εβδομαδιαίας εκπομπής «Ρεπορτάζ Χωρίς Σύνορα», που βραβεύθηκε κατ' επανάληψη ως η καλύτερη ενημερωτική εκπομπή της ελληνικής τηλεόρασης. Από το 2005 έως τον Ιούνιο του 2008 παρουσίαζε την εβδομαδιαία εκπομπή «Θεματική βραδιά» με ντοκιμαντέρ και θέματα επικαιρότητας

*Το 2000, η σειρά των εκπομπών για τον εμφύλιο πόλεμο στην Ελλάδα κέρδισε το βραβείο του καλύτερου ελληνικού ντοκιμαντέρ και το βραβείο *Eurocomenius* που απονέμεται στο καλύτερο ευρωπαϊκό ιστορικό ντοκιμαντέρ. Το ίδιο βραβείο απέσπασε το 2002 για το ντοκιμαντέρ «Ο Αγώνας του Θανάτου». Έχει σκηνοθετήσει τρία ντοκιμαντέρ μεγάλου μήκους. Το τελευταίο, που έχει τίτλο «Απολογία ενός οικονομικού δολοφόνου» παρουσιάστηκε το καλοκαίρι του 2008 στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Λικάρνο και προβλήθηκε σε κινηματογραφικές αίθουσες στις ΗΠΑ. Αρθρογραφεί σε περιοδικά και έχει γράψει 8 βιβλία.*

*Το Νοέμβριο του 2008 ξεκίνησε την ενημερωτική web TV, *TB Χωρίς Σύνορα*. (Tvx.gr)*

Προσφώνηση Στέλιου Κούλογλου

«Αν ήξερα ότι θα ήταν τόσο ωραία η εκδήλωση και ότι θα μας έλεγε τόσο ωραία και εμπνευσμένα λόγια η σεβαστή μας Αλίκη θα είχα φροντίσει να μεταδώσουμε όλη την εκδήλωση από το κανάλι, γιατί αυτό μπορούμε να το κάνουμε. Θέλω να σας πω ότι δεν θα πάρω το βραβείο διότι πέρυσι και τα προηγούμενα χρόνια που έπαιρνα συνέχεια βραβεία με διώξανε από την EPT ως αποτέλεσμα, και το θεωρώ γρουσουζιά. Και γι' αυτό το λόγο θα σας μιλήσουν οι δύο συνεργάτιδες

μου στις οποίες ουσιαστικά ανήκει το βραβείο, διότι αυτές έχουν και την ευθύνη των ιστοσελίδων για τη γυναίκα. Και αυτές θα πάρουν το βραβείο, όχι εγώ.»

Μετά από αυτό, το λόγο έλαβαν οι δύο συνεργάτιδες του κ. Κούλογλου οι οποίες και γράφουν τη σελίδα για τη γυναίκα. Παρέλαβαν το βραβείο και ευχαρίστησαν το ΣΔΓ για την τιμητική διάκριση. Εξήγησαν ότι το διαδίκτυο κανάλι tvx.gr είναι ένας καινούριος ηλεκτρονικός χώρος και συν-

δυάζει τον ήχο, την εικόνα και το γραπτό λόγο, έχει δε στόχο να εξασφαλίσει την αδέσμευτη έκφραση γνώμης. Συγκεκριμένα για τη στήλη της γυναίκας, ο προβληματισμός περιλαμβάνει ιστορίες στην επικαιρότητα, προτάσεις για πολιτιστικές εκδηλώσεις και βιβλία, αφιερώματα σε ισχυρές γυναίκες και τέλος νομικές συμβουλές. Στόχος είναι η δημιουργία ενός χώρου που θα αποτελέσει οδηγό για κάθε γυναίκα και μια πλατφόρμα έγκαιρης και πλήρους ενημέρωσης.

Το Μουσικό σύνολο «ΚΕΛΣΟΣ» εκτελεί το Πρόγραμμά του

ΜΟΥΣΙΚΗ ΓΙΑ ΛΙΓΟ

Αυτό τον τίτλο είχε το μουσικό πρόγραμμα της βραδιάς που απολαύσαμε στο τέλος της εκδήλωσης από μουσικό Σύνολο Κέλσος, που παρουσίασε το μέλος του ΔΣ του ΣΔΓ κ. Χαρά Καραγιαννοπούλου.

Το Σύνολο Κέλσος είναι από τα γνωστότερα μουσικά σχήματα Παλιάς Μουσικής στην Ελλάδα, με κύριο ρεπερτόριο έργων από την Ευρώπη του 15^{ου}-17^{ου} αιώνα (Αναγέννηση, Μπαρόκ).

Τα μουσικά όργανα, πιστά αντίγραφα της εποχής, είναι το φλάουτα με ράμφος, η θεόρβη (λαούτο μπαρόκ) και η βιόλα ντα γκάμπα, η δε μουσική, προερχόμενη από ιστορικές εκδόσεις της περιόδου, περιλαμβάνει συνθέσεις δωματίου (σονάτες, καντσόνες, κοντσέρτα), μουσική θεάτρου, καθώς και χορευτικές και εορταστικές σουίτες αφιερωμένες σε ιστορικά και καλλιτεχνικά γεγονότα.

Εκτός από την Παλιά Μουσική, στο ρεπερτόριο περιλαμβάνεται σύγ-

χρονη Ελληνική μουσική καθώς επίσης και ξένη σύγχρονη μουσική, διασκευασμένες από το Σύνολο για τα όργανα εποχής που χρησιμοποιεί.

Το Σύνολο έχει πραγματοποιήσει στην πολυετή παρουσία του στο μουσικό αυτό είδος πολυάριθμες εκδηλώσεις εντός και εκτός Ελλάδας όπως συναυλίες, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές παραγωγές, καθώς και εκδηλώσεις σε ιστορικούς χώρους και Μουσεία, παρουσία ελληνικού και ξένου κοινού.

Οι εκδηλώσεις συνίστανται σε ένα μουσικό και εικαστικό ταξίδι στον 15^ο - 17^ο αιώνα. Η μουσική πλαισιώνεται από μια ξενάγηση στην Ευρώπη της εποχής, με αναφορές στα σημαντικότερα γεγονότα στην τέχνη, το πνεύμα και την ιστορία, που έλαβαν χώρα την περίοδο που δημοσιεύτηκε κάθε έργο, παράλληλα με την ιστορία του Ελληνισμού μέσα από χαρακτηριστικά, πίνακες και ιστορικά κείμενα από το αρ-

χείο του Συνόλου. Ο κύριος στόχος μιας τέτοιας μουσικής και εικαστικής προσέγγισης είναι να αποδώσει την συνολική πολιτιστική εικόνα αυτής της περιόδου, μέσα από επιλεγμένες μουσικές συνθέσεις αλλά και δημιουργήματα στην ζωγραφική, γλυπτική και αρχιτεκτονική, πάντα με μια σύγχρονη ματιά, αποκαλύπτοντας την ευρωπαϊκή κληρονομιά του παρελθόντος.

Το Σύνολο Κέλσος αποτελούν οι:
Φαίνη Νούσια, σοπράνο
Νίκος Μ. Νικολαΐδης, φλάουτο με ράμφος
Mechthild Stark, φλάουτο με ράμφος
Σταύρος Κατηρτζόγλου, θεόρβη (μπαρόκ λαούτο)
Helga Hohnberg- Γιαννούλα, βιόλα ντα γκάμπα

Η επιλογή εικαστικών θεμάτων, επιμέλεια κειμένων και αφήγηση είναι από την γλύπτρια Ιωάννα Ομορφπούλου.

Το Νομικό Συμβουλευτικό Τμήμα του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας με υπεύθυνη τη Δρ Νομικής Έθια Κολλοκυθά, αντιπρόεδρο του Συνδέσμου και την κοινωνιολόγο-εγκληματολόγο Ειρήνη Φερέτη, μέλος του Δ.Σ. του Συνδέσμου, προσφέρει κάθε Τετάρτη 6.30-8.30 μ.μ. δωρεάν νομικές συμβουλές σε γυναίκες που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα στο οικογενειακό τους περιβάλλον.

Οι ενδιαφερόμενες μπορούν να απευθύνονται στα γραφεία του Σ.Δ.Γ.

Οδός Σκουφά 60, Αθήνα, Τηλ.: 210 - 36 26 460.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΈΣ ΕΚΔΗΛΏΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΈΣΜΟΥ

Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας ανάμεσα στις βασικές του δραστηριότητες που στοχεύουν στην πραγμάτωση της ισότητας των φύλων οργάνωσε σειρά εκδηλώσεων με στόχο να αναδείξει Γυναίκες της Δημιουργίας και της Σκέψης. Στο πρόγραμμα του α' εξαμήνου του 2009, έγιναν στα γραφεία του Συνδέσμου οι εξής εκδηλώσεις:

1. Πέμπτη 12 Φεβρουαρίου
Κυριακή Ραγκούση-Κοντογιώργου
«Γυναίκες της Πάρου»
Εκδόσεις: Ανθέμιο

Η ίδια η συγγραφέας μίλησε για το Βιβλίο της, που αφορά 3 γενιές γυναικών της Πάρου. (Βλέπε και στήλη «Βιβλία» για τη σχετική Βιβλιοπαρουσίαση)

2. Πέμπτη 2 Απριλίου
Άννα Κεσίσογλου
«Καλή τύχη Μαρία»
Ντοκιμαντέρ

Η ιστορία ενός κοριτσιού που εγκαταλείπει το πατρικό σπίτι. Το φιλμ παρουσίασε η ίδια η σκηνοθέτις.

3. Πέμπτη 14 Μαΐου

Δίκτυο γυναικών Ερευνητριών ΠΕΡΙΚΤΙΟΝΗ
«Ελληνίδες στο Εργαστήριο. Γυναίκες στον επιστημονικό χώρο»

Ντοκιμαντέρ

Η Θεοδώρα Παπαδοπούλου, καθηγήτρια ΕΜΠ, φυσικός υψηλών ενεργειών, παρουσίασε 2 ντοκιμαντέρ που αναφέρονται στις γυναίκες σε ερευνητικά κέντρα και Πανεπιστήμια και πώς συνδυάζουν την επαγγελματική σταδιοδρομία με την προσωπική ζωή.

Μετά από την παρουσίαση αναπτύχθηκε ενδιαφέρουσα συζήτηση με το κοινό που ήταν γυναίκες που νοιάζονται για τα γυναικεία θέματα και ευαισθητοποιούνται στα θέματα ισότητας. Ωστόσο βρήκαν ενδιαφέρον να γνωρίσουν από κοινά και να συζητήσουν με γυναίκες δημιουργούς, να μοιραστούν σκέψεις και προβληματισμούς τους και να προσεγγίσουν τον τρόπο με τον οποίο οδηγούνται στη δημιουργία. Οι συναντήσεις αυτές θα συνεχιστούν γιατί είχαν απήχηση στον κόσμο των γυναικών και των νέων.

ΣΥΝΆΝΤΗΣΗ ΚΙΝΕΖΙΚΉΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΪΑΣ ΜΕ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΈΣ – ΓΥΝΑΙΚΕΪΕΣ ΟΡΓΑΝΏΣΕΙΣ – 14-5-09

Σε ιδιαίτερα φιλικό κλίμα έγινε η συνάντηση γυναικείων-φεμινιστικών οργανώσεων της χώρας μας με αντιπροσωπεία της Πανκινεζικής Ομοσπονδίας Γυναικών, που πραγματοποίησε επίσκεψη στην Ελλάδα, από 14-17 Μαΐου, ύστερα από πρόσκληση της Γενικής Γραμματείας Ισότητας. Επικεφαλής της αντιπροσωπείας ήταν η αντιπρόεδρος κ. Χουάνγκ Οινγκι.

Στη συνάντηση τον Σύνδεσμο εκπροσώπησε η Πρόεδρος κ. Σ. Παναρέτου, η οποία ενημέρωσε την αντιπροσωπεία για την πολυετή δράση του Συνδέσμου, τις προτεραιότητες πάλης του, την ιστορική συνεισφορά του στην υπόθεση της ισότητας, που αναγνωρίζεται ευρέως, και τόνισε τη σημασία της αυτοοργάνωσης και του αγώνα των γυναικών, ως απαραίτητης προϋπόθεσης για την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας.

Στο τέλος πήρε το λόγο η κ. Χουάνγκ Οινγκι, η οποία εξέφρασε την ικανοποίηση της για το επίπεδο ανάπτυξης των φιλικών σχέσεων μεταξύ Κίνας – Ελλάδας. Επίσης εξέφρασε την εκτίμηση της για τον αγώνα που διεξάγουν οι ελληνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις για την ισότητα: Θα μάθουμε πολλά από σας, είπε χαρακτηριστικά. Είναι ενθαρρυντική για μας η δράση σας. Θα μεταφέρουμε τις εμπειρίες σας, θα τις μελετήσουμε και θα τις αναπτύξουμε. Στη χώρα μας έχει συντελεσθεί μεγάλη πρόοδος στον τομέα της οικονομίας, της υγείας, της μόρφωσης. Είναι μία χώρα στο δρόμο της ανάπτυξης. Όμως υπάρχουν πολλές ελλείψεις. Πρέπει ακόμα να γίνουν πολλά.

Η Πανκινεζική Ομοσπονδία είναι ένα πολύ μεγάλο και αποτελεσματικό δίκτυο, εφόσον υπάρχουν 830.000 οργανώσεις, 7.800.000 γυναίκες εμπλέκονται στις διάφορες γυναικείες οργανώσεις και 1000000 υπάλληλοι απασχολούνται σε αυτές.

Η Πανκινεζική Ομοσπονδία έχει σχέσεις με 700 οργανώσεις σε παραπάνω από 100 χώρες. Δίνει μεγάλη έμφαση στην ανάπτυξη των σχέσεων με την Ελλάδα, εκτιμώντας, ότι αυτή η δραστηριότητα είναι υπέρ της ειρήνης και της ισότητας.

Τη συζήτηση συντόνισε η Γενική Γραμματέας Ισότητας κ. Ευγενία Τσουμάνη, η οποία αναφέρθηκε στο ρόλο των μη κυβερνητικών οργανώσεων, λέγοντας ότι είναι σοβαροί συνομιλητές της πολιτείας και πολλές φορές και εταίροι.

Υπάρχει γυναικεία ποίηση;

Με αφορμή το Βιβλίο της Αικατερίνης Δούκα-Καμπίτογλου, *Μυθιστόρημα γυναίκας, Ποιήτριες του 20^{ου} αιώνα, Εκδόσεις Παπαζήση 2007*

της Έλλιας Κολοκυθά

Αν ο Σαίξπηρ είχε μία αδερφή μια γυναίκα που γεννήθηκε με το χάρισμα της ποίησης τον 16^ο αιώνα, θα ήταν μια γυναίκα δυστυχημένη, μια γυναίκα που θα βρισκόταν σε πόλεμο με τον ίδιο της τον εαυτό. Την αδελφή του Σαίξπηρ τη φαντάζεται η Βιρτζίνια Γουλφ να φεύγει νύχτα από το πατρικό της, να χάνεται στο Λονδίνο να μην βρίσκει ν'ακουμπήσει πουθενά το ταλέντο της κι όπως κάθε γυναίκα που θα είχε γεννηθεί μ'ένα μεγάλο χάρισμα θα είχε σίγουρα τρελαθεί, θα είχε αυτοκτονήσει ή θα είχε τελειώσει τις μέρες της σε κανένα μοναχικό σπιτάκι έξω από το χωριό, μισό μάγισσα, μισό δαίμονας προκαλώντας το φόβο και το χλευασμό.

Η γυναίκα λοιπόν που είχε γεννηθεί με το χάρισμά της ποίησης τον 16^ο αιώνα, ήταν μια γυναίκα που βρισκόταν σε πόλεμο με τον ίδιο της τον εαυτό¹. Όλες οι συνθήκες της ζωής της όλα τα προσωπικά της ένστικτα ήταν εχθρικά προς την ψυχική κατάσταση που χρειάζεται για να ελευθερώσει ότι υπάρχει μέσα στο πνεύμα της.

Μετά από τόσους αιώνες οι ποιήτριες βρίσκονται ακόμη σε πόλεμο με τον ίδιο τους τον εαυτό; Πως βιώνουν στο σύγχρονο κόσμο τις ανάγκες που έχουν για να εκφραστούν και να δημιουργήσουν; Η γυναίκα συγγραφέας για την Αικατερίνη Δούκα-Καμπίτογλου λειτουργεί σα τέρας. Από τη μία είναι το τερατούργημα να γεννάς βιβλία αντί παιδιά. Παιδιά που είναι κατ'εξοχήν ανδρικό προνόμιο, με τις γυναίκες να θεωρούνται «κλέφτρες» του ποιητικού λόγου. Από την άλλη είναι η τερατογένεση του ίδιου του εαυτού της, όταν η γυναίκα η παραδοσιακή Πεντάμορφη των Παραμυθιών απορρίπτει τον πατριαρχικό προσδιορισμό ως το άλλο του άνδρα και ψάχνει, διεκδικεί την ταυτότητά της, ατόμου γένους θηλυκού, η φαντασία της την καλεί να ξεκινήσει το επίμονο ταξίδι στο εσωτερικό του εαυτού της και τότε γεννιέται το Τέρας μέσα της.

Στο Συμπόσιο *Γυναίκες/Ποίηση στην Ελλάδα και Βρετανία*² οι ποιήτριες που συμμετείχαν απάντησαν με διάφορους τρόπους για τη γυναικεία ποίηση, έχουν κάθε μία την άποψή της. Η ποίηση έχει το φύλο των αγγέλων λέει η Παυλίνα Παμπούδη, η Αθηνά Παπαδάκη, η Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ βλέπουν πιο πολύπλοκο το θέμα της γυναικείας ποιήτριας μοιάζουν να λένε πως το φύλο τους

υπάρχει στην ποίηση τους όμως αυτό δεν είναι το κυρίαρχο στοιχείο. Μου γίνονται συχνά ερωτήσεις, λέει η Αθηνά Παπαδάκη, που πολλές φορές τις νοιώθω σαν μια κάνη στον κρόταφο, σαν ένα όπλο και να μου λένε «πες, πες, πες». Δεν μπορώ πάντα να εκφραστώ, δεν μπορώ πάντα να έχω άποψη. Εκείνο που ξέρω όμως είναι ότι η Αμνάδα των ατμών ένα βιβλίο που θεωρείται φεμινιστικό δεν είναι για μένα καθόλου φεμινιστικό. Δεν σκέφτηκα αν είμαι γυναίκα, αν είμαι άνδρας. Είναι η εμπειρία μου μέσα στο σπίτι σαν μάνα, σαν σύζυγος, σαν κόρη ειδικά σαν κόρη. Δεν ξέρω αν είναι τυχαίο το ότι γράφτηκε από μια γυναίκα αυτό το βιβλίο. Τώρα για το αν υπάρχει ή δεν υπάρχει γυναικεία ποίηση αναρωτιέμαι. Και απαντά. Υπάρχω και παρακολουθώ και ονειρεύομαι και ταλαιπωρούμαι και αναπαράγω πρότυπα. Αναπαράγω δηλαδή αυτά που μου έμαθε η μάνα μου και στο παιδί μου, μια διαρκής αναπαραγωγή. Δεν μπορώ όμως να πάρω θέση στο αν είναι άφυλη η ποίηση. Δεν είμαι σίγουρη για αυτό.

Οι ποιήτριες του 20^{ου} αιώνα ξεκίνησαν μια αναθεωρητική διαδικασία με στόχο τη διερεύνηση όλων των μεγάλων μύθων και την επαναδιατύπωση των ιστοριών με τις γυναίκες ως ομιλούντα υποκείμενα αντί παθητικών αντικειμένων, οι μύθοι υποστηρίζει η Simon de Beauvoir στο Δεύτερο Φύλο είναι ιστορίες επισημασμένες από τους άνδρες που παρουσιάζουν τη γυναίκα ως το αρνητικό άλλο, φορέα όχι παραγωγό νοήματος λέει η Laura Mulvey. Αυτή η ανδρική αντίληψη της γυναίκας ως άλλου έχει κυριαρχήσει στην ευρωπαϊκή κουλτούρα κρατώντας τη γυναίκα παγιδευμένη σε μύθους που την έχουν αποστερήσει από μία ανεξάρτητη ύπαρξη και αξία σύμφωνα με τη Simon de Beauvoir. Σε αυτή την περιδιάβαση πιστεύω ότι είναι σημαντικό να αποκαλύψουμε αρκετές εικόνες δημιουργημένες από γυναίκες για να ανακαλύψουμε τα μοτίβα της εμπειρίας των γυναικών ως ιστορικών όντων και όχι ως αποκτημάτων της ανδρικής φαντασίας³.

Πρόθεση της Αικατερίνης Δούκα-Καμπίτογλου είναι όπως λέει επειδή η «γυναίκα» είναι μια ανδρογενής κατασκευή κι οι γυναίκες είναι προβολές που ενσαρκώνουν ανδρικές επιθυμίες και εξωτερικευμένες ανάγκες, να ιχνηλατήσει αυτό το γυναικείο εναλλακτικό δράμα τη

1. Βιρτζίνια Γουλφ, *Ένα δικό σου δωμάτιο*, Οδυσσέας, Αθήνα 1980, σελ 67, 69

2. *Women Poetry In Britain and Greece*, Επιμέλεια Αικατερίνη Δούκα-Καμπίτογλου, University Studio Press Θεσσαλονίκη 1998

3. Αικατερίνη Δούκα Καμπίτογλου, *Μυθιστόρημα Γυναίκας – Ποιήτριες του 20ου αιώνα Πρόλογος – ό.π.*

πολιτισμική διεργασία του και να ξαναδεί κανείς τα πάντα από τη σκοπιά του κοινωνικού φύλου.

Οι ποιήτριες που επιλέγει είναι ποιήτριες κοιμισμένες πεντάμορφες που έχουν αρχίσει να συνειδητοποιούν ότι έχουν εξαναγκαστεί να αφομοιώσουν τις φαντασιώσεις της άρχουσας τάξης, της τάξης των ανδρών, ως δικές τους, ενώ παράλληλα η ανδρική εξουσία είναι πραγματική δεν είναι η μόνη δυνατή πραγματικότητα.

Από τις αμερικανίδες προμήτορες του 20^{ου} αιώνα και τις ευρωπαϊκές ποιήτριες διαλέγει τις Gertrude Stein, την H.D. (H(ilda) D (oolittle), Muriel Rukeyser, Anne Sexton, Sylvia Plath, Adrienne Rich, Andre Lorde, Joy Harjo, Olga Broumas, ακόμη τις συνειδητοποιημένες όπως λέει φωνές των αγγλίδων Liz Lochhead, Jackie Kay και τέλος τη Wislawa Szymborska πολωνέζα ποιήτρια, βραβείο Νόμπελ το 1996. Από τις ελληνίδες ποιήτριες του 20^{ου} αιώνα με έντονη κατανόηση του γυναικείου ζητήματος επιλέγει τις Ζωή Καρέλλη, Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ, Κική Δημουλά, Ρέα Γαλανάκη, Μαρία Λαϊνά, Τζένη Μαστοράκη, Παυλίνα Παμπούδη, Αθηνά Παπαδάκη και Άντεια Φραντζή.

Το βιβλίο αποτελείται από τρεις ενότητες.

Η πεντάμορφη και το τέρας επαναπροσδιορίζοντας τη γυναίκα/ποιήτρια

Βιομυθογραφίες: παλιοί και νέοι μύθοι της γυναίκας

Μια φορά και έναν καιρό: παραμύθι μελόδραμα ποίηση.

Περιδιαβάζοντας στη γυναικεία ποίηση του 20^{ου} αιώνα αυτή τη στιγμή ποιο μήνυμα μεταφέρει η πολυφωνία των γυναικών για τη γυναίκα και την ποίηση στην εποχή μας; Ποια είναι λοιπόν η καινούργια ιστορία που προσπαθούν να μας πουν οι σύγχρονες ποιήτριες και διανοούμενες. Ότι χρειαζόμαστε έναν άλλο λόγο, ότι αυτός ο λόγος είναι ίσως η ποίηση;

Πώς γίνεται να απελευθερωθούν οι γυναίκες από το δεσμό, να συμβιβαστούν τη γυναικεία με τη ποιητική τους φύση. Ελληνίδες ποιήτριες ανάμεσα σε κείνες που επέλεξε η Αικατερίνη Δούκα-Καμπίτογλου απαντούν στο ερώτημα. Υπάρχει γυναικεία ποίηση⁴; Υπάρχουν Σταχτοπούτες, Χιονάτες Κοιμισμένες Πεντάμορφες που έχουν αρχίσει να συνειδητοποιούν την πραγματικότητα της ανδρικής εξουσίας; μια άλλη ζωή, έχουν επιθυμίες ελευθερίας, επαναστατούν από την εξουσία των πατέρων. Υπάρχει μια ωραία ιταλική φεμινιστική ανθολογία⁵. Οι αγωνίες των γυναικών μπορεί να γίνουν ποίηση συγκλο-

νιστική πολλές φορές. Η σύγκρουση με την καθημερινή καταπίεση, τα παιδιά, η απόρριψη των άλλων, οι συγκρούσεις με τις μητέρες. Δύο από αυτές τις ποιήτριες δώσανε τέλος στη ζωή τους. Η Sylvia Plath μεγάλη ποιήτρια του αιώνα που πέρασε γράφει στο ημερολόγιό της. «Ποθώ να κατασταλάξω στη ζωή με το πλυτήριο και τις πασχαλιές, το καθημερινό ψωμί και τα τηγανιτά αβγά κι έναν άνδρα μαυρομάτη ξένο». Ναι επιθυμίες συνηθισμένης γυναίκας υπάρχουνε και στις μη συνηθισμένες στις διανοούμενες δεν άντεξε το γύρω της κόσμο, τον πατέρα της, τον πατέρα των παιδιών της διάσημο ποιητή έβαλε τα παιδιά να κοιμηθούν και κοιμήθηκε για πάντα, το ίδιο και η Anne Sexton άλλη μεγάλη και ταραγμένη ποιήτρια που διάλεξε να φύγει από τη ζωή. Κάποιες δεν αντέχουνε. Κάθε ανθρώπινη ομάδα γράφει η Jeanine Moulin στην εισαγωγή ενός μεγάλου ωραίου βιβλίου «Οκτώ αιώνες γυναικείας ποίησης»⁶ παρουσιάζει ένα αριθμό από αντιδράσεις προσδοκίες, επιθυμίες που τη χαρακτηρίζουν έτσι συμβαίνει και με τις γυναίκες ποιήτριες.

Κάπου παρουσιάζε το βιβλίο της, και δύο νεαρές αμερικανίδες φεμινίστριες όρμησαν κραυγάζοντας «δεν υπάρχει γυναικεία ποίηση. Ο τίτλος και μόνο της διάλεξής σας σημαίνει εγκλεισμό, ένα ηθικό γκέτο».

Όχι απάντησε η συγγραφέας κι έψαξε να βρει μια λέξη, όχι θηλυκότητα αλλά μια άλλη που να σημαίνει τις κοινωνικές συνθήκες και την επίδρασή τους στη ζωή των γυναικών. Θα έλεγα λέει. Feminitude όχι feminité που θα πει θηλυκότητα, ελληνικά ο όρος γυναικότητα, ίσως εκφράζει τις συνέπειες που έχει μια γυναίκα επειδή είναι γυναίκα στη ζωή της και ακόμη πως το φύλο της μπορεί να «υπάρχει» πέρα από τη θηλυκότητα με την έννοια που δίνεται στη λέξη και που συχνά μπορεί να χαρακτηρίζει γυναίκες ποιήτριες.

Πάντα γράφουνε ποίηση οι γυναίκες όχι μόνο με παράπονα αλλά και με διαμαρτυρίες, τις αγνοούσανε, τις παραμέριζαν πολλές οι δικές τους μπαλάντες λέει η Βιρτζίνια Γουλφ που και δεν ξέρουμε ποιος τις έγραψε, πολλά τα νανουρίσματα τα τραγούδια της χαράς και της λύπης πολλές αδελφές του Σαίξπηρ που τόλμησαν ή κρατούσαν μουσικά αυτά που γράψανε. Στις περισσότερες ανθολογίες τις αγνοούν σε μερικές παλαιότερες όπως στην πρώτη του Ηρ. Αποστολίδη επί 207 ανθολογούμενων ποιητών μόνο 15 ήσαν γυναίκες, γράφει ο Ευάγγελος

4. Α. Φραντζή – Κ. Αγγελάκη-Ρουκ

Ε. Γαλανάκη Α. Παπαδάκη Π. Παμπούδη

Εταιρεία Σπουδών – Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας – Σχολή Μωραΐτη

5 La poesia Feminista

Nadia Fusini, Mariella Grammalia

Editione SAVELLI Roma 1977

6. Huit siecles de Poesie Feminine Anthologie Seghers Paris 1963

7. Ευγγελος Γ. Ρόζου

Σύγχρονη Ανθολογία Γυναικείας Ποίησης 1900-1980, Δρυμός – Αθήνα 1980 Ευάγγελος Γ. Ρόζος

Σύγχρονη Ανθολογία Γυναικείας Ποίησης, Δρυμός – Αθήνα 1989

Ρόζος στον πρόλογο της πρώτης Ανθολογίας του. Στη δεύτερη πρόσθεσε 191 ποιήτριες κάνοντας όσο γίνεται πιο εκτεταμένη τη χαρτογράφηση του γυναικείου ποιητικού λόγου, 554 ποιήτριες που καλύπτουν έναν αιώνα περίπου⁷. Σήμερα που όλα, οι συνθήκες τα επαγγέλματα οι νομοθεσίες ακόμη κι η δυνατότητα να προγραμματίσουν οι γυναίκες τη γέννηση των παιδιών τους, σήμερα που άλλαξαν τόσα πολλά από τότε που μια γυναίκα ποιήτρια η Catherine de Roches έγραφε ένα σονέτο προς τιμήν τής ρόκας της. Όλα δεν έγιναν ακόμα εύκολα για τις γυναίκες, υπάρχουν χώρες που υποφέρουν, βασανίζονται, υπάρχουν χώρες που στα κορίτσια απαγορεύεται το σχολείο. Εκεί κάθε γυναίκα που γράφει είναι στην κυριολεξία ένας επιζών όπως λέει η Tillie Olsen⁸. Όμως να επιζησουν παλεύουν ακόμη και μεγάλες ποιήτριες, να επιζησουν σε χώρες πολιτισμένες που τα όνειρα χάνονται, ξεφτούν, τελειώνουν.

Η πολωνέζα Wislawa Szymborska, κλαίει για το γάμο της, για το χαμένο έρωτα του άνδρα που δεν είναι αυτός που ήτανε. Τις δυστυχίες μιας παντρεμένης γυναίκας διηγείται κι η Nicole Estienne μια γυναίκα ποιήτρια του 16^{ου} αιώνα.

Το κείμενο της πολωνέζας ποιήτριας εκφράζει ακριβώς την απογοήτευση και τον πόνο να θεωρείται δεδομένη η πτώση της γυναίκας από τη λαμπρότητα τη χάρη και τη μαγεία στην ασήμαντη καθημερινότητα: Παραείμαι κοντά του για να με ονειρεύεται. Δεν πετώ πια από πάνω του, δεν του ξεφεύγω κάτω από τις ρίζες του δένδρου, πολύ κοντά.

Ο καθένας το δρόμο του, όμως ένα δρόμο παράλληλο, «παράλληλες ελευθερίες» λέει η Simon de Beauvoir για το πώς πρέπει να'ναι οι δρόμοι των ανδρών και των γυναικών όταν είναι σύντροφοι στη ζωή. Κι όταν γράφουνε ποίηση ο καθένας το δρόμο του. Ο καθένας για τον εαυτό του γράφει ποίηση. Και αν ο πόνος, ο σπαραγμός, η χαρά δεν έχουν φύλο, είναι σαν τους αγγέλους. Δεν είναι καιρός ίσως ν' αρχίσουν οι γυναίκες να ονειρεύονται τον εαυτό τους⁹;

Στην ιταλική Φεμινιστική Ανθολογία μια νεαρή γυναίκα ονειρεύεται αλλιώς το γάμο¹⁰.

«Μη με κλειδώνεις σε ένα γάμο φυλακή. Θέλω το γάμο συναπάντημα» Σου μίλησα για το πράσινο φως του Μάη, το πέπλο της σιωπής πεσμένο στο πάρκο αργά. Σαν τα πουλιά του δάσους». Τελειώνει το ποίημα της Denise Levertov. Για το γάμο Τα πουλιά με είδαν και μ'άφησαν

κοντά τους. Έτσι θα'θελα να με συναντήσεις και να σε συναντήσω. Έτσι σ'ένα πράσινο ξέφωτο όχι κλεισμένη σε κλουβί. Οι γυναίκες από καιρό άρχισαν να ονειρεύονται για τον εαυτό τους, να κάνουνε ποίηση τα όνειρά τους, να'ναι γενναίες και ελεύθερες.

Δεν κλαίω, ούτε τραγουδι ψάλλω.

Μα γίνεται πιο οδυνηρό το δικό μου ξέσπασμα που τοιμάζω εγώ που ως τώρα υπήρξα για να θαυμάζω να σέβομαι και να αγαπώ.

Εγώ πια δεν του ανήκω και πρέπει μονάχη να είμαι.

Εγώ η άνθρωπος¹¹.

Η Κική Δημουλά μπορεί στο ποίημά της «Άγαλμα Γυναίκας με δεμένα χέρια» να μοιάζει παγιδευμένη στην κοσμογονία των μαρμάρων, δεμένη «πισθάγκωνα».

Όλοι σε λένε κατ' ευθείαν άγαλμα εγώ σε λέω γυναίκα αμέσως.

Για τα δεμένα χέρια σου που έχεις ίσως πολλούς αιώνες σε γνωρίζω σε λέω γυναίκα.

Η ίδια Κική Δημουλά γράφει για τη βαθειά μακρινή αλλαγή που πηγαίνει. Ετοιμάζω μεγάλο ταξίδι. Με τις ίδιες κινήσεις που κανείς κάνει.

Όταν μένει στη βαθειά μακρινή αλλαγή που πηγαίνει. Φοβάται και ρωτά Τι συμβαίνει; Ποιος φόβος κλαίει κ' ειν' έτσι γλυστερό ότι αλλάζει¹²;

Ο Freud¹³ που έγραψε πως περιέγραψε τις γυναίκες μόνο στο βαθμό που η φύση τους προσδιορίζεται από τη σεξουαλική τους λειτουργία και πως η γυναίκα ως άτομο μπορεί να είναι ένα ανθρώπινο ον και από άλλες απόψεις, επίσης, προτείνει σε όσους θέλουν να μάθουν περισσότερα για τις γυναίκες να ρωτήσουν τους ποιητές. Αυτοί ξέρουν είτε στην Μαρία Βοναπάρτη.

Οι γυναίκες ποιήτριες δεν μπορεί να μη ξέρουν περισσότερα για κείνες και το φύλο τους, όμως εκείνο που ενδιαφέρει είναι το έργο, η ποίηση που μένει, όπως σωστά είπε η Μαρία Λαϊνά στο Συμπόσιο για τις Γυναίκες και τη Ποίηση. Ο λόγος περί ποίησης είναι πολύ συχνά διακοσμητικός και στη χειρότερη περίπτωση παραπλανητικός. Η επιτυχημένη ή αποτυχημένη έκφραση αυτού που είναι ή κάνει η ποίηση για τον ποιητή τουλάχιστον, βρίσκεται στο σώμα του συγκεκριμένου ποιήματος και η αποτυχημένη στη μερική ή τελική απουσία του. Η ποίηση καταλήγει είναι μια πολύ λιτή διαδικασία. Για άνδρες και γυναίκες θα προσθέταμε.

8. Μυθιστόρημα Γυναίκας ο.π. σελ. 215

9. Μυθιστόρημα Γυναίκας ο.π. σελ 55

10. Denise Levertov. Antologia Feminista α.π.

11. Ζωή Καρέλλη «Η άνθρωπος»

Τα ποιήματα - Εκδόσεις των Φίλων, Αθήνα 1976

12. Κική Δημουλά

Το τελευταίο σώμα μου

Κείμενα 1981

13. Ernest Jones M.O. The Life and Work of Sigmund Freud Vol 2. New York N.V. Basic Books 1955

ΓΙΩΤΑ ΚΡΑΒΑΡΙΤΟΥ

Η συμβολή της στην ανάπτυξη της φεμινιστικών ιδεωδών στο ελληνικό πανεπιστήμιο

της **Νίκης Καϊτσόγια-Τουρναβίτη**

Τον Οκτώβριο που μας πέρασε έφυγε πρόωρα από τη ζωή η Γιώτα Κραβαρίτου (Γ. Κ.), καθηγήτρια του Τμήματος Νομικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Α.Π.Θ.). Ήταν πτυχιούχος του ίδιου Πανεπιστημίου και με άριτες μεταπτυχιακές σπουδές σε θέματα συγκριτικού ευρωπαϊκού δικαίου και εργατικού δικαίου σε πανεπιστήμια της Γαλλίας, του Βελγίου και της Αγγλίας. Το 1976 αναγορεύτηκε διδάκτωρ του πανεπιστημίου των Βρυξελλών.

Η σταδιοδρομία της στο ελληνικό πανεπιστήμιο αρχίζει με το διορισμό της ως επιμελήτριας στο Νομικό Τμήμα του Α.Π.Θ. στο μάθημα του Συγκριτικού Δικαίου και εξελίχθηκε σε όλες τις βαθμίδες της ακαδημαϊκής ιεραρχικής κλίμακας. Επίσης υπήρξε η πρώτη καθηγήτρια του Τμήματος Νομικών Σπουδών του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου της Φλωρεντίας, από το 1991 μέχρι το 1999. Ειδικεύθηκε ιδιαίτερα σε θέματα κοινωνικού δικαίου και διετέλεσε τα τελευταία 20 χρόνια εμπεριγνώμων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Δικαίου και του εργατικού δικαίου. Το συγγραφικό, διδακτικό και ερευνητικό της έργο είναι εξαιρετικά πλούσιο. Εκείνο όμως που τη διακρίνει είναι η ευαισθησία της για θέματα κοινωνικού δικαίου, με τη τυπική αλλά και ουσιαστική έννοια του όρου, ιδιαίτερα όμως θα πρέπει να τονιστεί η ευαισθησία της σε θέματα που αφορούν τα δικαιώματα της γυναίκας και μάλιστα στον τομέα των εργασιακών της δικαιωμάτων. Για να εκτιμήσει κανείς τη σημαντική προσφορά της Γ.Κ. στην ελληνική νομική σκέψη πρέπει ν' αναφερθεί στην κυρίαρχη ιδεολογία η οποία επικρατεί ακόμα και σήμερα γενικά για την ουδετερότητα του δικαίου και ειδικότερα σε ορισμένους κλάδους του, όπως το εργατικό δίκαιο.

Η Γ. Κ. υπήρξε πολιτικά και κοινωνικά ευαίσθητη, όπως αυτό αποκαλύπτεται από την αντιστασιακή δράση της ως μέλους της Δημοκρατικής Άμυνας Θεσσαλονίκης, στην περίοδο της δικτατορίας του 1967, για την οποία και διώχθηκε ποινικά με απαγόρευση εισόδου στην Ελλάδα. Στη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών της στην Ευρώπη διαμορφώνει και ένα έντονο επιστημονικό ενδιαφέρον για τις γυναικείες σπουδές, οι οποίες από τις ΗΠΑ είχαν περάσει στην Ευρώπη. Ειδικότερα το ζήτημα «οι γυναίκες και το δίκαιο» είχε τεθεί από φεμινίστριες νομικούς της Ευρώπης, κυρίως σε θεωρητικό επίπεδο στη δεκαετία του εβδομήντα. Από

τα πρώτα χρόνια της ένταξής της ως επιμελήτριας στο Νομικό Τμήμα του Α.Π.Θ., το 1976, θέτει τη διδασκαλία της και το επιστημονικό της έργο στην υπηρεσία των δικαιωμάτων των γυναικών. Το πιο αντιπροσωπευτικό έργο της στον τομέα αυτόν είναι το βιβλίο της «Φύλο και Δίκαιο. Η προβληματική της βαρύτητας των νομικών ρυθμίσεων στις έμφυλες κοινωνικές σχέσεις», του 1996. Ήδη όμως το θέμα αυτό έθεσε και στο βιβλίο της «Εργασία και δικαιώματα της γυναίκας», του 1991. Στα δύο αυτά βασικά βιβλία της αποδεικνύει με θεωρητικές αναφορές και τεκμηριωμένες από την πραγματικότητα θέσεις τον σεξιστικό χαρακτήρα του δικαίου και υπερασπίζεται δυναμικά τα δικαιώματα της γυναίκας και προτείνει νέες προσεγγίσεις στο δίκαιο και στα εργασιακά δικαιώματα.

Αλλά δεν είναι μόνο το διδακτικό και επιστημονικό της έργο στο οποίο προβάλλονται θέματα ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς. Η Γ. Κ. είναι στρατευμένη στο γυναικείο κίνημα. Έχει άμεση γνώση των αγώνων του και γνωρίζει τη δράση και τις προσπάθειες προβολής με επιστημονικό λόγο των διεκδικήσεων των γυναικών. Πρωτοστατεί, με τρεις ακόμα γυναίκες τη Ζώγια Χρονάκη, τη Λένα Βογιατζή και την Αθηνά Κοτσάμπαση στη δημιουργία *Επιτροπής Μελέτης Γυναικείων Θεμάτων*, στο Τμήμα Νομικής του Α.Π.Θ., το 1983. Συνέχεια της Επιτροπής αυτής υπήρξε η *Ομάδα Γυναικείων Σπουδών*. Σε έκθεσή της διαβάζουμε: «Εμείς οι γυναίκες επιστήμονες συγκροτήσαμε την *Ομάδα Γυναικείων Σπουδών* του Α.Π.Θ. για να προωθήσουμε τον γυναικείο προβληματισμό στο Πανεπιστήμιο». «Η *Ομάδα Γυναικείων Σπουδών*, όπως δηλώνουν δημιουργήθηκε όχι σαν μια τυπική ομάδα εργασίας, ουδέτερη και ιεραρχικά δομημένη, αλλά σαν έκφραση της ανάγκης μας να υπάρξουμε και να λειτουργήσουμε σαν Γυναίκες στο χώρο της δουλειάς και να δούμε κριτικά το αντικείμενο της Επιστήμης μας.» «Τα πανεπιστημιακά μας, κύριος φορέας της επιστημονικής έρευνας στον τόπο μας, χαρακτηρίζονται από αυτή την ιδεολογία της ανδροκρατίας στη δομή και τη λειτουργία τους και τον Ανδροκρατισμό στο περιεχόμενο της Επιστήμης και των γνώσεων που παρέχουν, καθώς και της έρευνας που διεξάγουν. Εμείς οι Γυναίκες Επιστήμονες που δουλεύουμε στο Νομικό Τμήμα του Α.Π.Θ. αισθανόμαστε την ανάγκη να συμβάλλουμε στη διάλυση των

εννοιών της “ανωτερότητας” και της μονόπλευρης αντιμετώπισης των προβλημάτων που δεν εξυπηρετούν πια ούτε την Επιστήμη ούτε τους Επιστήμονες». Η *Επιτροπή Μελέτης Γυναικείων Θεμάτων* του Α.Π.Θ. αναγνωρίζεται τελικά, σε ειδική συνεδρίαση της Συγκλήτου του Α.Π.Θ., ως *Διατμηματικό Πρόγραμμα Ερευνών και Γυναικείων Σπουδών του Α.Π.Θ.* Αυτό υπήρξε το πρώτο πρόγραμμα γυναικείων σπουδών για τα ελληνικά πανεπιστήμια.

Για τη δράση της *Ομάδας Γυναικείων Σπουδών* του Α.Π.Θ. βρίσκουμε πληροφορίες από την πρώτη εμφάνισή της το 1983 μέχρι το 2003 στο αρχείο που παρέδωσε στο Αρχείο Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας (ΑΣΚΙ) στην Αθήνα, ένα από τα πιο δραστήρια μέλη της, η Ζώγια Χρονάκη.¹ Από τις πιο σημαντικές δράσεις της ήταν η διοργάνωση ημερίδας με τη συνεργασία της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, τον Ιούνιο του 1991, με θέμα τη δημιουργία γυναικείων σπουδών στο ελληνικό πανεπιστήμιο. Στο τέλος Νοεμβρίου του ίδιου έτους επίσης, η Γενική Γραμματεία Ισότητας διοργάνωσε, με το Κέντρο Ερευνών για τις Γυναίκες της Μεσογείου (Κ.Ε.Γ.Μ.Ε.) και το European Network of Women Studies (Ε.Ν.Υ.Σ.), ευρωπαϊκό συνέδριο με το ίδιο θέμα. Φυσικά οι απόλυτα τεκμηριωμένες προτάσεις του έμειναν στα χαρτιά.² Αναμφισβήτητο η καθυστέρηση ανάπτυξης φεμινιστικών σπουδών στη χώρα μας είναι απόρροια της ανακοπής της δυναμικής ανάπτυξης γυναικείου κινήματος, λόγω των γνωστών τραγικών κοινωνικο-πολιτικών συνθηκών από τη δικτατορία του Μεταξά και ύστερα, με κορύφωση την επτάχρονη δικτατορία του 1967, η οποία πάγωσε γενικότερα την πορεία της χώρας προς τη δημοκρατία και την κοινωνική ανάπτυξη. Βασικός όμως λόγος ήταν και το γεγονός ότι η γυναικεία παρουσία στις ανώτερες βαθμίδες στα ελληνικά πανεπιστήμια ήταν εξαιρετικά χαμηλή. Το 1983 στο Τμήμα της Νομικής υπηρετούσαν δεκαοκτώ καθηγητές και μόνο δύο καθηγήτριες. Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι και η σημαντική σε αριθμό είσοδος νέων γυναικών επιστημόνων στο ελληνικό πανεπιστήμιο, στη δεκαετία του '70 και ύστερα, δεν είχε σχεδόν καμιά ευαισθησία για τα θέματα που αφορούσαν τις γυναίκες. Και αυτό γιατί οι ίδιες ανήκαν στη γενιά του Μάη του '68. Ήταν απελευθερωμένες από κάθε δέσμευση για τις γυναίκες και θεωρούσαν δεδομένη την ισότητα των φύλων. Ας μη ξεχνάμε όμως ότι η δυναμική προβολή των διεκδικήσεων των γυναικών, οι οποίες για αιώνες βρίσκονταν στο περιθώριο της κοινωνικής, πολιτικής,

οικονομικής και πολιτιστικής ζωής είναι έργο του φεμινιστικού κινήματος. Η ανάδειξη μέσα από τους αγώνες του των ανισοτήτων σε βάρος των γυναικών οδήγησε στη δημιουργία του επιστημονικού κλάδου των γυναικείων σπουδών, όπως ιστορικά οι αγώνες των εργατών οδήγησαν στην ανάπτυξη του εργατικού δικαίου, ως ξεχωριστού επιστημονικού κλάδου του δικαίου και όχι μόνον. Η μεγάλη βέβαια ώθηση των διεκδικήσεων των γυναικών στην Ευρώπη οφείλεται στο ευρωπαϊκό φεμινιστικό κίνημα, το οποίο έχει μια δυναμική παρουσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση με το *Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών*. Η δράση του στην ανάπτυξη πολιτικών υπέρ των γυναικών, σε όλους τους τομείς, δεν αμφισβητείται. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η συμβολή του στην ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την επίτευξη της ισότητας των φύλων, απόρροια των οποίων είναι και η μεγάλη οικονομική ενίσχυση για τη δημιουργία γυναικείων σπουδών, τις οποίες βλέπουμε εδώ και μερικά χρόνια να αναπτύσσονται και στο ελληνικό πανεπιστήμιο και στην επιστημονική έρευνα γενικότερα.

Πανελλαδική οργάνωση γυναικών επιστημόνων πραγματοποιήθηκε πέρσι με την σύσταση της *Ελληνικής Εταιρείας Γυναικών Επιστημόνων* (ΕΛ.Ε.ΓΥ.Π.) Σκοπός της Εταιρείας αυτής, μεταξύ άλλων, είναι η προώθηση της ισότητας σε όλα τα πανεπιστημιακά όργανα, η ανάπτυξη μηχανισμών στήριξης γυναικών επιστημόνων, η οργάνωση γυναικείων σπουδών, η ενημέρωση των φοιτητών και φοιτητριών σε θέματα ισότητας. Θα πρέπει όμως να τονιστεί ότι η εμπειρία της δράσης αντίστοιχων ενώσεων, οι οποίες από δεκαετιών υπάρχουν σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες δείχνει την ανάγκη οι ενώσεις αυτές να διασυνδεθούν με τις υπάρχουσες γυναικείες οργανώσεις, σε όλους τους τομείς, ώστε αφενός να ενισχύσουν με επιστημονικές γνώσεις τη δράση τους, αλλά και να ευαισθητοποιηθούν οι ίδιες από τα προβλήματα και τους αγώνες των οργανώσεων αυτών. Τους δύο αυτούς σκοπούς υπηρέτησε με πάθος η Γ.Κ., γι' αυτό και είναι οφειλόμενη σήμερα η αναγνώριση της μεγάλης συμβολής της στην προώθηση των γυναικείων σπουδών και την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας για τις δίκαιες διεκδικήσεις των γυναικών στα θέματα των δικαιωμάτων τους. Η ανάπτυξη της προσωπικότητας μέσα από την παιδεία δεν αμφισβητείται από κανέναν. Και η καλλιέργεια φεμινιστικής συνείδησης μέσα από την παιδεία, φυσικά στο πλαίσιο κάθε εποχής, δεν υπηρετεί μόνο την ίδια τη γυναίκα, αλλά την ίδια τη δημοκρατία και τον πολιτισμό.

1. Βλ. «Αρχείο Ζώγιας Χρονάκη», Φάκελος 14.

Στο αρχείο αυτό υπάρχει και Καταστατικό με τίτλο «*Σωματείο Γυναικείων Σπουδών*», χωρίς όμως ημερομηνία και τυπική αναγνώρισή του. Σκοποί του Σωματείου μεταξύ άλλων ορίζονται η μελέτη και έρευνα γυναικών θεμάτων, η οργάνωση σεμιναρίων και συνεδρίων. Μέλη του μπορούσαν να γίνουν και γυναίκες εκτός του διδακτικού προσωπικού του Πανεπιστημίου.

2. Για την ανάγκη ίδρυσης γυναικείων σπουδών στο ελληνικό πανεπιστήμιο βλ. εισήγησή μου στο συνέδριο αυτό, η οποία δημοσιεύθηκε στο περιοδικό μας «*Ο αγώνας της γυναίκας*», τχ. 49-50/1992.

Ν Ο Μ Ι Κ Α

της Λάουρας Μαράτου-Αλιπράντη

«ΑΔΉΛΩΤΕΣ ΓΕΝΝΉΣΕΙΣ ΒΡΕΦΨΝ: ΜΙΑ ΑΜΦΙΛΕΓΟΜΕΝΗ ΠΡΑΚΤΙΚΉ ΠΟΥ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΊ ΝΑ ΙΣΧΎΥΕΙ ΣΕ ΟΡΙΣΜΉΝΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΉΣ ΧΨΡΕΣ»

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΚΡΟΑΣΗ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΨΛΙΟ, 2/2009

Η κ. Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη, προσκλήθηκε από την «Επιτροπή Δικαιωμάτων της Γυναίκας και Ισότητας των Φύλων/ Committee on Women Rights and Gender Equality» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου/ΕΚ να μιλήσει στη Δημόσια Ακρόαση/ Public Hearing για την κοινωνική διάσταση σχετικά με τις «Αδήλωτες Γεννήσεις βρεφών/ Anonymus Childbirths» ένα πολύπλοκο κοινωνικό και νομικό ζήτημα που απασχολεί το ΕΚ καθώς εξακολουθεί να ισχύει σε αρκετές χώρες της Ευρώπης. Η δημόσια ακρόαση πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 10 Φεβρουαρίου 2009 υπό την προεδρία της Προέδρου της Επιτροπής την Ευρωβουλευτή κ. Anna Zaborska (Σλοβακία) ενώ είχε προσκληθεί να τοποθετηθεί σχετικά με το θέμα αυτό και η Marie-Josée Keller (Πρόεδρος της Ordre des sages femme, Γαλλία).

Η «Επιτροπή Δικαιωμάτων της Γυναίκας και Ισότητας των Φύλων» είναι μια από τις 20 Επιτροπές που λειτουργούν στο ΕΚ και έχει ως βασικές αρμοδιότητες την προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων της γυναίκας στην Ευρωπαϊκή Ένωση προωθώντας την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και την περαιτέρω ενίσχυση της θέσης με την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλους τους τομείς της κοινωνικής και πολιτικής ζωής, την παρακολούθηση και εφαρμογή των διεθνών συμφωνιών και συμβάσεων που άπτονται των δικαιωμάτων των γυναικών και την προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών σε τρίτες χώρες.

Στη συνέχεια παρατίθενται τα κυριότερα σημεία της ομιλίας της Λ. Μαράτου Αλιπράντη σχετικά με την πρακτική των «αδήλωτων γεννήσεων βρεφών».

«Οι αντιλήψεις για την γονεϊκότητα, τους έμφυλους ρόλους και τις προσδοκίες σχετικά με τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που συνδέονται με τη μητρότητα και την πατρότητα, διέπονται από ποικίλους νομικούς και κοινωνικούς κανόνες. Αυτοί οι κανόνες προσφέρουν διάφορες λύσεις σχετικά με τις ανεπιθύμητες γεννήσεις, την προκλητή διακοπή της κύησης, την υιοθεσία κλπ. Ωστόσο, οι διάφοροι αυτοί κανόνες και οι πρακτικές είναι και υπήρξαν σε μεγάλο βαθμό αλληλοσυγκρουόμενες. Στα περισσότερα θεσμικά συστήματα εφαρμόζεται η αρχή 'mater semper certa est', σύμφωνα με την οποία η γυναίκα που γεννά ένα παιδί, είναι αυτόματα και η μητέρα αυτού του παιδιού.

Αν και οι αναπαραγωγικές και γαμήλιες συμπεριφορές των γυναικών έχουν σημαντικά διαφοροποιηθεί σήμερα, οι γεννήσεις εκτός γάμου έχουν αυξηθεί (το 2005 ήταν 35 όλων των γεννήσεων στην Ευρώπη) και πολλά ζευγάρια συμβιώνουν (χωρίς γάμο) σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, εντούτοις η πρακτική των γεννήσεων που πραγματοποιούνται, χωρίς να δηλώνονται θεσπίστηκε προπολεμικά αρχικά στη Γαλλία στο πλαίσιο της κοινωνικής λειτουργίας του κράτους, ενώ εξακολουθεί να ισχύει ακόμη σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες, όπως στη Γαλλία, στην Αυστρία, στο Βέλγιο και στη Σλοβακία. Έτσι, στις χώρες αυτές υπάρχει διάκριση ανάμεσα στη βιολογική και την φυσική μητέρα.

Συγκεκριμένα, στη Γαλλία, ο νόμος (του 1941) ονομάζεται «accouchement sous X και προστατεύει τις γυναίκες/ έγκυες, οι οποίες δεν επιθυμούν να κάνουν γνωστή την ταυτότητά τους, που προτιμούν την ανωνυμία. Οι μέλλουσες μητέρες μπορούν να εισαχθούν σε δημόσιο Μαιευτήριο για τοκετό, να μη δηλώσουν τα προσωπικά τους δεδομένα και να γεννήσουν με ασφάλεια, ιατρική φροντίδα, δωρεάν. Το ίδιο συμβαίνει και στην Αυστρία.¹

Αναμφίβολα, οι γεννήσεις αυτές είναι ανεπιθύμητες, καθώς οι μέλλουσες μητέρες είναι συνήθως ανήλικες, αλλοδαπές και γενικά γυναίκες σε απόγνωση που δεν μπόρεσαν να κάνουν διακοπή της κύησης (πιθανόν το κατάλαβαν αργά, μετά τις 12 εβδομάδες που δεν επιτρέπεται η άμβλωση), είναι γυναίκες μόνες με οικονομικά προβλήματα, απελπισμένες που πιστεύουν ότι δεν θα μπορέσουν να αναθρέψουν το παιδί τους και δεν επιθυμούν να γίνει γνωστό ότι κάποτε έγιναν μητέρες, για κοινωνικούς και προσωπικούς λόγους. Ο αρχές θεωρούν ότι με τον τρόπο αυτό μειώνεται η βρεφοκτονία και η εγκατάλειψη των ανεπιθύμητων παιδιών στους δρόμους.

Στη Γερμανία η απόπειρα θέσπισης του συστήματος των «αδήλωτων γεννήσεων» απέτυχε τρεις φορές, γιατί όπως επισημαίνεται, στο Γερμανικό Οικογενειακό Δίκαιο υπάρχει **μία αδιάρρηκτη σχέση ανάμεσα στο γονέα και**

1. Lefaucheur Nadine (2004). "The French 'Tradition' Of Anonymous Birth: The Lines of Argument" *International Journal of Law Policy and the Family*. 18, 319. Lefaucheur, N. (2001) 'Accouchement sous X et mères de l'ombre', in Le Gall, D. and Bettahar, Y. (ed) *La pluriparentalité* 139-75, Paris: Presses universitaires de France.

στο παιδί. Στην Ιταλία και στην Ισπανία που ίσχυε αυτό το σύστημα μέχρι πρόσφατα καταργήθηκε. Ακόμη, η Γερμανία και Ελβετία είναι 2 χώρες που έχουν **συνταγματικά κατοχυρώσει** το κοινωνικό δικαίωμα του παιδιού να γνωρίζει την προέλευσή του².

Σύμφωνα με τα στατιστικά δεδομένα η πρακτική αυτή έχει διαχρονικά μειωθεί. Στη Γαλλία, από 10.000 αδήλωτες γεννήσεις ετησίως που καταγράφονταν μέχρι τη δεκαετία του 70, σήμερα κυμαίνονται στις 700 περίπου περιπτώσεις ετησίως εκ των οποίων το 10% είναι ανήλικες μητέρες, δυο τρίτα κάτω των 25 χρόνων, οι μισες άνεργες και χωρίς προσωπικό εισόδημα. Στη Γαλλία εξάλλου, με πρόσφατη τροποποίηση του Νόμου (2002), η μητέρα μπορεί εφόσον το επιθυμεί να αφήσει τα προσωπικά της δεδομένα σε ένα φάκελο όπου αναγράφεται έξω η ώρα, το φύλο και ο τόπος γέννησης του παιδιού, σφραγίζεται και φυλάσσεται σε Ειδικό Οργανισμό (CNAOP) μέχρι το παιδί της να ενηλικιωθεί, χωρίς όμως η ίδια να έχει δικαίωμα να αρχίσει πρώτη τη διαδικασία αναζήτησής.³

Στη συνέχεια επισημαίνονται **τα θετικά και αρνητικά δεδομένα** όπως καταγράφονται σε σχετικές μελέτες και εκθέσεις. Μια από τις θετικές πλευρές αφορά τη δυνατότητα των γυναικών αυτών να γεννήσουν δωρεάν και με ασφάλεια σε Νοσοκομείο διασφαλίζοντας την επιβίωση τόσο των ιδίων όσο και του νεογέννητου βρέφους. Παράλληλα, τους δίδεται η δυνατότητα να σκεφτούν και εφόσον αλλάξουν γνώμη, εντός 8 εβδομάδων, να γυρίσουν στο Μαιευτήριο και να παραλάβουν το παιδί τους, πριν αρχίσει η διαδικασία υιοθεσίας. Ακόμη, όπως υποστηρίζεται, η πρακτική αυτή συντελεί στη μείωση του χρόνου των διαδικασιών υιοθεσίας των βρεφών. Μια άλλη θετική πλευρά είναι εξάλλου και η μείωση της βρεφοκτονίας που, όπως γνωρίζουμε, πολύ συχνά συμβαίνει στις περιπτώσεις των ανεπιθύμητων κυήσεων-γεννήσεων. Το παραδοσιακό επιχείρημα “*save the mother and the child*”/ *ώστε τη μητέρα και το παιδί* είναι βασικό στο πλαίσιο αυτής της πρακτικής.

Τέλος, *η επιθυμία των μητέρων αυτών για ανωνυμία αποτελεί ένα ατομικό δικαίωμα που θα πρέπει να γίνεται σεβαστό.*

Σχετικά με τις αρνητικές πλευρές η πιο σημαντική αποτελεί το γεγονός ότι τα βρέφη που γεννιούνται σε ανωνυμία (*accouchements sous X*) και δίδονται για υιοθεσία (μέσα σε 8 εβδομάδες). Έτσι, όταν ενηλικιωθούν, δεν έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν ποιοι ήταν οι γονείς τους, ποια είναι η προέλευσή τους. Το σύστημα των «αδήλων γεννήσεων», όπως γίνεται φανερό, παραβιάζει τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα γιατί στερεί στα παιδιά όταν ενηλικιωθούν, και εφόσον το επιθυμούν, να έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στα προσωπικά τους δεδομένα, να γνωρίσουν ποιοι ήταν οι βιολογικοί τους γονείς.

Η διατήρηση της πρακτικής αυτής έχει προκαλέσει πολλές φωνές διαμαρτυρίας με αποτέλεσμα να έχουν δημιουργηθεί στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών μη-κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και σύλλογοι που προασπίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και έχουν αναπτύξει

σημαντική κοινωνική δράση. Πράγματι, με συντονισμένες ενέργειες προωθούν την αναστολή της εφαρμογής ή/και την κατάργηση του θεσμικού αυτού πλαισίου στις χώρες αυτές.

Αντίθετα με την πρακτική αυτή, στην Ελλάδα η δήλωση των γεννήσεων είναι υποχρεωτική. Με βάση το ισχύον θεσμικό πλαίσιο υπόχρεοι είναι: 1) ο πατέρας (αν υπάρχει), 2) ο ιατρός, 3) η μαία, 3) και οιοσδήποτε παρέστη κατά τον τοκετό. Η μητέρα δεν είναι υπόχρεος μεν, αλλά μπορεί να αναθέσει σε άλλο –τρίτο πρόσωπο να το δηλώσει με συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο. Εξάλλου, σύμφωνα με τον Αστικό Κώδικα οι γονείς που εγκαταλείπουν το νεογέννητο βρέφος τους διώκονται ποινικά. Ωστόσο, και στην Ελλάδα υπάρχουν πολλές περιπτώσεις εγκατάλειψης νεογέννητων- δηλωμένων μεν αλλά αγνώστου κατοικίας των γονέων- στα Δημόσια Μαιευτήρια. Είναι απαραίτητο, όπως να απλοποιηθούν οι χρονοβόρες διαδικασίες που ισχύουν για την υιοθεσία των εγκαταλελειμμένων νεογέννητων παιδιών που συχνά σύμφωνα με πληροφορίες παραμένουν μέχρι και 2 χρόνια στα Μαιευτήρια, μέχρις ότου ολοκληρωθούν οι νομικές διαδικασίες υιοθεσίας.

Εξάλλου, η πρακτική των αδήλων γεννήσεων έρχεται σε αντίθεση με τη «Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού» που ψηφίστηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 1989 που έχει επικυρωθεί από τη Γαλλία, την Ελλάδα και πολλές άλλες χώρες, και η οποία παρέχει μια ολοκληρωμένη προστασία στο παιδί. Με βάση τις διατάξεις της Σύμβασης ορίζεται ότι όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν την προέλευσή τους, τις ρίζες τους και θα πρέπει να γίνουν οι σχετικές ρυθμίσεις στα εθνικά δίκαια προκειμένου να εναρμονίσουν την ισχύουσα νομοθεσία.

Ως εκ τούτου, θα πρέπει στις ευρωπαϊκές χώρες που εξακολουθεί να ισχύει το νομοθετικό πλαίσιο των «αδήλων- ανώνυμων γεννήσεων» να επιταχυνθούν οι σχετικές νομοθετικές μεταρρυθμίσεις ώστε να προβλεφθεί η υποχρέωση κράτησης των προσωπικών δεδομένων των μητέρων, χωρίς αυτά να είναι δυνατόν κοινοποιηθούν, να εξασφαλίζεται δηλαδή η απόλυτη μυστικότητα και μόνο κατά την ενηλικίωση των παιδιών και εφόσον το επιθυμούν, να έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στα προσωπικά τους δεδομένα.

Σε μια περίοδο που το σύστημα των *incognito υιοθεσιών* έχει αναθεωρηθεί και σε πολλές χώρες ισχύουν πιο φιλελεύθερα σχήματα υιοθεσίας *θα πρέπει οπωσδήποτε να υπάρξει πρόληψη για την καταπολέμηση της πρώτης βίαιης πράξης κατά των παιδιών: την εγκατάλειψη αυτών κατά τη γέννησή τους.* Ακόμη, σήμερα σε πολλές μελέτες της χαρακτηριστικά υποστηρίζεται ο *πλουραλισμός των κοινωνικών και βιολογικών γονικών δεσμών* και οι συγγραφείς συνηγορούν με τη θέσπιση ενός νομικού πλαισίου όπου θα αναγνωρίζεται η “*pluriparentalité*” (*πολλαπλή γονεικότητα*), που στην πράξη αντιστοιχεί με ανοικτή υιοθεσία⁴.

Χρήσιμοι δικτυακοί τόποι: www.adopting.org, www.x-en-colère.org, www.ncbi.nih.gov

2. Willenbacher, Barbara, 2004, “Legal transfer of French Traditions? German and Austrian Initiatives to Introduce Anonymous Births”. *International Journal of Law Policy and the Family* 18, pp 345-354.

3. Henrion Roger, (2002). *Accouchement sous X : Les nouvelles dispositions legislatives.*

4. Le Gall, D. and Bettahar, Y. (2001) (ed) *La pluriparentalite*. Paris: Presses universitaires de France.

Δ Ι Ε Θ Ν Η
Δ Ι Ε Θ Ν Η

της Νένας Σακελλαροπούλου

Ο Η Ε

61^η ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ (DPI/NGO)* ΠΑΡΙΣΙ 3-5 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2008

Επαναβεβαιώνοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα για όλους: Τα 60 χρόνια της Παγκόσμιας Διακήρυξης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Η 61^η ετήσια σύνοδος του DPI/NGO έλαβε χώρα από τις 3 έως τις 5 Σεπτεμβρίου στην έδρα της UNESCO στο Παρίσι με πανηγυρικό χαρακτήρα.

Αποτέλεσε σταθμό στην ιστορία του DPI/NGO, γιατί με την ευκαιρία της 60^{ης} επετείου της Παγκόσμιας Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, οργανώθηκε για πρώτη φορά αυτή η σύνοδος εκτός της έδρας του στη Νέα Υόρκη.

Κατά τη σύνοδο τονίστηκε ο αποφασιστικός ρόλος της Ελεονώρας Ρούσβελτ στη σύνταξη, αλλά και στη προσχώρηση στη Διακήρυξη 56 από τα 58 κράτη μέλη του ΟΗΕ.

Στην τελετή της έναρξης έλαβαν το λόγο εξέχουσες προσωπικότητες διεθνούς κύρους.

Εκ μέρους της Γαλλικής Κυβέρνησης απηύθυνε θερμό χαιρετισμό στους συνέδρους η Υφυπουργός Εξωτερικών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Ράμα Γιάντε.

Εξαιρετικά εμπνευσμένη, μαχητική, γεμάτη αισιοδοξία αλλά και συναισθηματική φόρτιση ομιλία (λόγω της γνωστής οδυνηρής προσωπικής της εμπειρίας στο Αουσβιτς) εξεφώνησε η πρώην Υπουργός Δικαιοσύνης της Γαλλίας και πρώτη Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Σιμόν Βέλ.

Στη Σύνοδο έλαβαν μέρος 1399 σύνεδροι που αντιπροσώπευσαν 537 μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και 74 κράτη.

Παράλληλα προς τις εργασίες της ολομέλειας της Συνέλευσης, και των επι μέρους επιτροπών που παρουσίασαν ενδιαφέρον όχι μόνο λόγω της ποιότητας των

εισηγήσεων, αλλά και των παρεμβάσεων και σχολίων των συνέδρων, ιδιαίτερο ενδιαφέρον είχαν τα λεγόμενα εργαστήρια (workshops, ateliers) στα οποία οι εισηγητές ανέλυσαν θέματα της ειδικότητάς τους, τις εμπειρίες, τους αγώνες τους, καθώς και συγκεκριμένες προοπτικές δράσεως σε όλο το φάσμα της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Εντύπωση προκάλεσε στην πλειοψηφία των συνέδρων η μαχητικότητα και τα απτά παραδείγματα αποτελεσματικής δράσης γυναικών της Αφρικής και γενικά κρατών του τρίτου κόσμου.

Μεταξύ των άλλων παρατίθενται ενδεικτικά θέματα που συζητήθηκαν σε πολυάριθμα εργαστήρια και επιτροπές που αφορούσαν ειδικότερα τα δικαιώματα των γυναικών όπως:

- Δικαιώματα των γυναικών και παράδοση (ενα παράδειγμα από τη Νιγηρία)
- Δουλεμπόριο και εκμετάλλευση γυναικών (με τη συμβολή του Κυανού Σταυρού)
- Παιδιά-νύφες: κλεμμένες ζωές
- Δικαίωμα των γυναικών για ίση επαγγελματική θέση και αμοιβή
- Τα δικαιώματα των γυναικών είναι ανθρώπινα δικαιώματα :παραδείγματα από την Αφρική,τον Καυκάσο, την Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή
- Προστασία των παιδιών από τη βία και την εκμετάλλευση (Συμβολή του Ιδρύματος Διάσκεψης Κορυφής Γυναικών)
- Οι μητέρες, μια δύναμη που ενώνει

- Εξασφάλιση σωστής διαβίωσης με τη κατοχύρωση των οικονομικών δικαιωμάτων και της εκπαίδευσης των γυναικών του 3^{ου} κόσμου.
- Προσπάθειες των ΜΚΟ να θέσουν τέλος στις απάνθρωπες παραδόσεις που προσβάλλουν τα ανθρώπινα δικαιώματα γυναικών που είναι χήρες στη Νιγηρία.

Παρατίθενται ενδεικτικά και μερικά από τα θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων γενικού χαρακτήρα που συζητήθηκαν στις επιτροπές και τα εργαστήρια:

- Υγεία, καταστροφή του περιβάλλοντος και ανθρώπινα δικαιώματα
- Επιστράτευση των νέων για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- Οι νέοι νόμοι μετανάστευσης και ελεύθερης διακίνησης
- Διαδίκτυο και ανθρώπινα δικαιώματα.
- Η πρόσβαση σε πόσιμο νερό και σε υγιεινή διαβίωση ενα ανθρώπινο δικαίωμα .
- Δικαιώματα τών ατόμων με ειδικές ανάγκες: από την εξαίρεση στην ισότητα
- Η ειρήνη, ανθρώπινο δικαίωμα
- Τα παιδιά, τα δικαιώματά τους και το μέλλον μας. Ο

ρόλος της νεολαίας στην εκπαίδευση και διάδοση της αξίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- Εξασφάλιση τών δικαιωμάτων των ηλικιωμένων, ποιότητα ζωής και πρόσβαση στη ψυχαγωγία και τις τέχνες.

Πρός τιμήν των συνέδρων ο Δήμαρχος Παρισίων Μπερνάρ Ντελανοέ παρέθεσε δεξίωση στις μεγαλοπρεπείς αίθουσες του Δημαρχείου τών Παρισίων.

Στήν τελετή της λήξης των εργασιών του συνεδρίου ο Στέφαν Έσσελ, πρώην Πρέσβυς της Γαλλίας στον ΟΗΕ και ένας από τους πρωτεργάτες της σύνταξης της Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, υπό την ιδιότητά του τού αντιπροσώπου της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, με νεανικό ενθουσιασμό και από μνήμης, συνεπήρε το ακροατήριο με την γλαφυρή περιγραφή της μοναδικής αυτής εμπειρίας του.

Τέλος σε φορτισμένη από συγκίνηση ατμόσφαιρα η πρώην όμηρος κολομβο-γαλλίδα Ίνγκριντ Μπετανκούρ σε κατευθείαν βίντεο-ανταπόκριση από την έδρα του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, μίλησε για την ζοφερή εμπειρία της και τα ανθρώπινα δικαιώματα που καταπατώνται συστηματικά στη Λατινική Αμερική.

* Ο ΣΔΓ, συνδεδεμένο μέλος με το DPI/NGO, εκπροσωπήθηκε στη σύνοδο αυτή από τη δικηγόρο και μέλος του Νένα Σακελλαροπούλου.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΒΡΑΒΕΙΩΝ

Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας προκηρύσσει για το έτος 2009:

1. Το ετήσιο βραβείο «ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ» για το / τη δημοσιογράφο που θα προβάλλει, κατά τον καλύτερο και συστηματικότερο τρόπο τα θέματα της ισότητας των φύλων στον Ημερήσιο και Περιοδικό Τύπο.
2. Το ετήσιο βραβείο «ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ» για το / τη δημοσιογράφο που θα προβάλει κατά τον καλύτερο και συστηματικότερο τρόπο τα θέματα της ισότητας των φύλων στην τηλεόραση και το ραδιόφωνο.

Για την πληρέστερη ενημέρωση της Κριτικής Επιτροπής παρακαλούνται οι ενδιαφερόμενοι-ες, που επιθυμούν να υποβάλουν υποψηφιότητα για το βραβείο αυτό, να στείλουν στα γραφεία του Συνδέσμου, **οδός Σκουφά 60, Αθήνα 106 80, μέχρι τις 10 Δεκεμβρίου 2009 το αργότερο**, δείγμα της δουλειάς τους στην καταλληλότερη προς τούτο μορφή.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Στις συνδρομές σας στηρίζεται η δράση μας

Παρακαλούμε τα μέλη μας και τις συνδρομήτριες στο περιοδικό μας «Ο ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ» να στείλουν, το συντομότερο, την ετήσια συνδρομή τους στα γραφεία του Συνδέσμου, οδός Σκουφά 60, Αθήνα 106 80.

- Η ετήσια συνδρομή των μελών για το 2009 είναι 35 ευρώ μαζί με το περιοδικό.
- Η ετήσια συνδρομή μόνο για το περιοδικό είναι 15 ευρώ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ

της Μαρίας Στρατηγάκη

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΠΟΣΟΣΤΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ: Η ΜΟΝΗ ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΗ ΜΕΘΟΔΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΑ.

Πρόσφατη μελέτη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τα συστήματα ποσοτώσεων στα κράτη μέλη και στις χώρες του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου ανέλυσε τα αποτελέσματα της εφαρμογής τους και εντόπισε τα βασικότερα προβλήματα αλλά και τα σημαντικά πλεονεκτήματά τους. Η σύγκριση των στοιχείων στις 30 χώρες έδειξε ότι στις περισσότερες από τις χώρες όπου η συμμετοχή των γυναικών ξεπερνάει το 30% έχει εφαρμοσθεί κάποιου είδους ποσόστωση, είτε μέσω νομοθετικής πράξης, είτε εθελοντικά από τα πολιτικά κόμματα. Ακόμα, στις περισσότερες χώρες με υψηλή συμμετοχή γυναικών, το εκλογικό σύστημα είναι μια μορφή αναλογικού συστήματος με κομματικό ψηφοδέλτιο. Η τάση αυτή επιβεβαιώνεται από τη διεθνή πρακτική η οποία συνηγορεί υπέρ του γεγονότος ότι συνολικά στις χώρες όπου υπάρχει αναλογικό σύστημα, η συμμετοχή των γυναικών είναι διπλάσια από αυτή στις χώρες με πλειοψηφικά εκλογικά συστήματα (Norris 2004, 2006). Σε πέντε χώρες (Βέλγιο, Γαλλία, Πορτογαλία, Σλοβενία και Ισπανία) εφαρμόζονται ποσοτώσεις νομοθετικά κατοχυρωμένες και σε 16 χώρες τουλάχιστον ένα από τα τρία μεγάλα πολιτικά κόμματα εφαρμόζει εθελοντικά ποσοτώσεις. Παράλληλα, οι περιπτώσεις της Φινλανδίας και της Δανίας δείχνουν ότι οι ποσοτώσεις δεν αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη μεγάλης συμμετοχής γυναικών στα Κοινοβούλια.

Οι ποσοτώσεις διακρίνονται ανάλογα με δύο κριτήρια:

(α) το βαθμό δεσμευτικότητας και υποχρεωτικότητας και

(β) το επίπεδο της εκλογικής διαδικασίας στην οποία εφαρμόζονται.

Ως προς το πρώτο κριτήριο οι ποσοτώσεις διακρίνονται σε νομοθετημένες ποσοτώσεις των ψηφοδελτίων και σε εθελοντικές ποσοτώσεις των πολιτικών κομμάτων. Οι πρώτες περιλαμβάνονται στο Σύνταγμα ή στους εκλογικούς νόμους και σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις καθορίζουν τη σύνθεση κατά φύλο των ψηφοδελτίων (ελάχιστο ποσοστό κάθε φύλου). Οι δεύτερες εφαρμόζονται από τα πολιτικά κόμματα τα οποία περιλαμβάνουν στους εσωτε-

ρικούς κανονισμούς ελάχιστα ποσοστά γυναικών στα διορισμένα ή εκλεγμένα όργανα του κόμματος (και των υποψηφίων του στις εκλογές).

Ως προς το δεύτερο κριτήριο, το επίπεδο της εκλογικής διαδικασίας στην οποία εφαρμόζονται οι ποσοτώσεις διακρίνονται σε (α) αυτές που εφαρμόζονται στη δεξαμενή των εν δυνάμει υποψηφίων μέσω των προκαταρκτικών εσωτερικών εκλογών ή των επιτροπών αναζήτησης υποψηφίων ή άλλων κομματικών μηχανισμών, (β) αυτές που εφαρμόζονται στο κατάλογο των υποψηφίων του κόμματος μέσω ελάχιστου ποσοστού γυναικών ή κάθε φύλου (20%, 30%, 40% ή ακόμα και 50%) στα ψηφοδέλτια ιδιαίτερα στις περιπτώσεις αναλογικού εκλογικού συστήματος και, τέλος, (γ) σε αυτές που εφαρμόζονται στον κατάλογο των εκλεγμένων μελών του κόμματος με τη μορφή «δεσμευμένων» εδρών όπως ορίζουν οι εκλογικοί νόμοι ή τα Συντάγματα ορισμένων χωρών της Ασίας και της Αφρικής. Στην Ευρώπη οι ποσοτώσεις αυτές δεν εφαρμόζονται.

Βασικό κριτήριο διαφοροποίησης των ποσοτώσεων αποτελεί το είδος του εκλογικού συστήματος στο οποίο εφαρμόζονται. Στα αναλογικά εκλογικά συστήματα είναι ευκολότερο να εφαρμοσθούν ποσοτώσεις, αφού είναι δυνατόν να αυξηθεί ο αριθμός των υποψηφίων (αν χρειάζεται) και τα κόμματα έχουν κίνητρο να έχουν ισορροπημένα ψηφοδέλτια ως προς το φύλο για να κερδίσουν περισσότερες έδρες. Εθελοντικές ποσοτώσεις στα ψηφοδέλτια των πολιτικών κομμάτων στην Σουηδία και Γερμανία, ενώ στο Βέλγιο υπάρχει σχετική νομοθετική ρύθμιση η οποία (όπως και στη Γαλλία) ορίζει ισάριθμη συμμετοχή των φύλων (50% -50%). Στα πλειοψηφικά εκλογικά συστήματα η εφαρμογή ποσοτώσεων είναι περισσότερο δύσκολη από ό,τι στα αναλογικά εκλογικά συστήματα, αφού κάθε κόμμα ορίζει ένα μόνο υποψήφιο κατά εκλογική περιφέρεια. Μόνο στο 1/3 των χωρών με πλειοψηφικό σύστημα παγκοσμίως εφαρμόζουν ποσοτώσεις σε αντίθεση με το 80% των χωρών με αναλογικά συστήματα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν τα συστήματα του Εργατικού Κόμμα-

τος στη Βρετανία και του Εργατικού Κόμματος της Σκωτίας. Το πρώτο εφάρμοσε το σύστημα της «γυναικείας λίστας» στις μισές σίγουρες περιφέρειες του κόμματος από την οποία τα μέλη του κόμματος εκλέγουν την υποψήφια του κόμματος. Το Εργατικό Κόμμα της Σκωτίας εφάρμοσε το «δίδυμο» σύστημα κατά το οποίο εκλέγονται οι υποψήφιοι του κόμματος μαζί σε δύο εκλογικές περιφέρειες με τρόπο ώστε να εκλέγεται ένας άνδρας και μια γυναίκα στις περιφέρειες αυτές. Η ιδιαίτερη περίπτωση της Γαλλίας με την ισάριθμη συμμετοχή (50%-50%) είχε περισσότερη επιτυχία στις δημοτικές και περιφερειακές εκλογές (από 25,7% το 1995 σε 47,5% το 2001 στα δημοτικά συμβούλια και από 27,5% το 1998 σε 47,6% το 2004 στα περιφερειακά συμβούλια) παρά στις εθνικές εκλογές, οι οποίες γίνονται με πλειοψηφικό σύστημα σε δύο γύρους. Σε αυτές η εφαρμογή της ισάριθμης συμμετοχής είχε μικρότερα αποτελέσματα (από 10,9% το 1997 σε 12,3% το 2002 και 18,2 % το 2007).

Ανεξάρτητα από το σύστημα ποσοστώσεων που εφαρμόζεται, κρίσιμο ρόλο στη εκλογή γυναικών στα κέντρα πολιτικών αποφάσεων παίζουν τα πολιτικά κόμματα τα οποία συγκροτούν τα ψηφοδέλτια από τη δεξαμενή των πιθανών υποψηφίων και μελών του κόμματος. Η διαδικασία επιλογής και διορισμού των υποψηφίων δεν μπορεί να επηρεασθεί σημαντικά από τους/τις ψηφοφόρους του κόμματος, αφού συνήθως δεν γίνεται με διαφάνεια και οι μηχανισμοί των κομμάτων έχουν ήδη προεπιλέξει τους/τις υποψηφίους/-ες. Η πολιτική ιδεολογία του κόμματος παίζει ρόλο στην πολιτική εκπροσώπηση των γυναικών. Γενικότερα τα κόμματα που βρίσκονται στην αριστερή πλευρά του πολιτικού φάσματος, δηλαδή τα σοσιαλδημοκρατικά, εργατικά, κομμουνιστικά, σοσιαλιστικά και οικολογικά κόμματα έχουν επιτύχει μεγαλύτερα ποσοστά γυναικών από αυτά που βρίσκονται στην δεξιά πλευρά του πολιτικού φάσματος. Σε κάθε περίπτωση η εφαρμογή ποσοστώσεων φύλου λειτουργεί συχνά ως στοιχείο εκσυγχρονισμού των κομμάτων αλλά και «μιμητισμού» (contagion) ανάμεσά τους. Αυτό δεν πρέπει να παραγνωρίζει το θετικό ρόλο που μπορεί να παίξει η γενικότερη θέση που έχει η ισότητα των φύλων στις κοινωνικές αξίες κάθε χώρας, γεγονός που μεταφράζεται και σε αντίστοιχες πιέσεις από το εκλογικό σώμα.

Στη μελέτη επισημαίνεται επίσης ότι οι προσπάθειες επίτευξης ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στα πολιτικά κέντρα εξουσίας μπορούν να εξελιχθούν με δύο διαφορετικές ταχύτητες. Η πρώτη είναι η χαμηλή ταχύτητα που εφαρμόστηκε στις Σκανδιναβικές χώρες στις οποίες

χρειάστηκαν 60 χρόνια για να ξεπεράσει η συμμετοχή των γυναικών το 20% και άλλα 70 για να ξεπεράσει το 30%. Η δεύτερη μεγάλη ταχύτητα εφαρμόστηκε σε χώρες που επέβαλαν δια νόμου τις ποσοτώσεις και αύξησαν τη συμμετοχή των γυναικών ανάμεσα σε λίγες εκλογικές διαδικασίες, πολύ γρήγορα. Οι δύο αυτές ταχύτητες αντιστοιχούν σε δύο διαφορετικά είδη πολιτικών ισότητας των φύλων. Το ένα προωθεί την τυπική ισότητα στη βάση της αρχής των ίσων ευκαιριών και το άλλο επιδιώκει την ουσιαστική ισότητα στη βάση της αρχής της ισότητας στο αποτέλεσμα. Τα είδη αυτά πολιτικών ισότητας που αντιστοιχούν και σε διαφορετικές ιστορικές και γεωγραφικές περιόδους διακρίνονται από διαφορετική κατανόηση του προβλήματος της άνισης συμμετοχής, από διαφορετική ανάλυση των λόγων για τους οποίους θα πρέπει αυτή να αυξηθεί ή να εξισωθεί με τη συμμετοχή των ανδρών και, κατά συνέπεια, από διαφορετική στρατηγική προώθησης της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων.

Το πρώτο μοντέλο πολιτικών ισότητας που χαρακτηρίζει την χαμηλή ταχύτητα θεωρεί ότι οι γυναίκες δεν διαθέτουν το απαραίτητα στοιχεία για την άσκηση πολιτικής (εκπαίδευση, χρόνο, χρήμα κλπ) τα οποία θα πρέπει σταδιακά να αποκτήσουν. Η αντίληψη αυτή στηρίζεται σε μια αισιόδοξη άποψη της γραμμικής κοινωνικής εξέλιξης. Σε αυτή τη περίπτωση η στρατηγική αλλαγής περιλαμβάνει εκπαιδευτικά σεμινάρια στο δημόσιο λόγο και στη διενέργεια προεκλογικής εκστρατείας. Αντίθετα, σύμφωνα με το μοντέλο πολιτικής ισότητας που αντιστοιχεί στην μεγάλη ταχύτητα απορρίπτεται η έννοια της σταδιακής βελτίωσης της συμμετοχής των γυναικών και θεωρείται ότι η ανάπτυξη των ικανοτήτων των γυναικών δεν θα επιφέρει αυτομάτως ισόρροπη συμμετοχή. Κεντρικό στοιχείο της ανάλυσης αυτής είναι η ύπαρξη κοινωνικών διακρίσεων και κοινωνικών μηχανισμών αποκλεισμού των γυναικών, γεγονός που απαιτεί την εφαρμογή δεσμευτικών θετικών δράσεων υπέρ των γυναικών για να επιταχυνθεί ο στόχος της ισότητας. Ανάλογα με το μοντέλο πολιτικής ισότητας που υιοθετείται και τον τρόπο που αναλύεται η χαμηλή συμμετοχή των γυναικών, αποδίδονται ευθύνες είτε στις ίδιες τις γυναίκες που θα πρέπει να εκπαιδευθούν περισσότερο, είτε στο πολιτικό σύστημα και τα πολιτικά κόμματα τα οποία θα πρέπει και να αντιδράσουν και να λάβουν σαφή διοικητικά μέτρα.

Η μελέτη έχει τίτλο *Electoral Gender Quota Systems and Their Implementation in Europe*, και εκδόθηκε το 2008 από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Women's Rights and Gender Equality, PE 408.309).

Τα νέα γραφεία του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας

(Σκουφά 6Ο, Αθήνα, Τηλ.: 210 36 26 46Ο)

είναι ανοιχτά κάθε πρωί, εκτός Σαββάτου, 11.00-14.00

Σ Π Ο Υ Δ Ε Σ Φ Υ Λ Ο Υ

της Χαράς Καραγιαννοπούλου*

A. Πάντειο Πανεπιστήμιο

[Σπουδές Φύλου και Ισότητας στις Κοινωνικές και Πολιτικές Επιστήμες]

1. Ψηφιοποιημένα Αρχεία Εντύπων του Φεμινιστικού Κινήματος

Ήδη είναι γνωστό στους/τις αναγνώστριες αυτής της στήλης πως ένα από τα πιο σημαντικά περιοδικά για την μελέτη της ιστορίας του γυναικείου κινήματος στην Ελλάδα, ο «Αγώνας της Γυναίκας» έχει ψηφιοποιηθεί και είναι εύκολα προσβάσιμο από τον/την επισκέπτη/τρια της ιστοσελίδας του Εργαστηρίου Σπουδών Φύλου και Ισότητας.

¹ Το νέο στοιχείο σχετικά με αυτό το περιοδικό είναι πως ολοκληρώθηκε η ψηφιοποίηση και των τριών φάσεων της κυκλοφορίας του (1923 -1936, 1964 - 1967, 1979 – 2007).

Επίσης στο ίδιο διαδικτυακό τόπο μπορεί κανείς να βρει αρχειοθετημένο, ψηφιοποιημένο, αποδελτιωμένο και ταξινομημένο ένα ακόμη από τα πιο σημαντικά έντυπα της μεσοπολεμικής περιόδου, το μηνιαίο περιοδικό «Ελληνίς», το οποίο εξέδιδε το Εθνικό Συμβούλιο των Ελληνίδων. Η ψηφιοποίηση καλύπτει τα έτη 1921-1935.

Το «Γυναικείο Αρχείο Δελφούς», το οποίο δημιουργήθηκε το 1990 ως συνέχεια του Αρχείου του Βιβλιοπωλείου των Γυναικών (1983-1990) φιλοξενείται επίσης ηλεκτρονικά στο Εργαστήριο Σπουδών Φύλου και Ισότητας. Το Αρχείο περιέχει 2000 περίπου βιβλία, φακέλους και Ντοσιέ, περιοδικά και εφημερίδες, ατζέντες και ημερολόγια, αφίσες, πλακάτ και άλλο υλικό του Αυτόνομου Γυναικείου χώρου, καθώς και των γυναικείων οργανώσεων της μεταδικτατορικής περιόδου.

2. Διαλέξεις

Στο Εργαστήριο Σπουδών Φύλου και Ισότητας παρουσιάστηκαν στις 31 Μαρτίου 2008 τα αποτελέσματα τριών ερευνητικών προγραμμάτων (Πυθαγόρας II) των Πανεπιστημίων Αιγαίου, Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και Παντείου με θέμα: «*Επιχειρηματικότητα γυναικών στην ύπαιθρο*». Η παρουσίαση περιελάμβανε τις εξής εισηγήσεις: «*Η γυναικεία εργασία στις ατομικές, οικογε-*

νειακές και συνεταιριστικές επιχειρήσεις στον τουρισμό. Οι περιπτώσεις της Μυκόνου και της Λέσβου». της Δέσποινας Νάζου (Παν. Αιγαίου) «*Η γυναικεία επιχειρηματικότητα στην ελληνική ύπαιθρο: Οι ντόπιες, οι νέες και οι άλλες*» της Σταυριανής Κουτσού (ΤΕΙ Θεσσαλονίκης), «*Όψεις και δυναμικές της επιχειρηματικότητας των γυναικών της υπαίθρου στην παραγωγή τροφίμου*» της Θεοδοσίας Ανθοπούλου (Πάντειο Πανεπιστήμιο), «*Από την κόρη στη σύζυγο και από την νοικοκυρά στην επιχειρηματία. Μετασχηματισμοί των σημασιών και των ρόλων της τροφής/διατροφής του Νίκου Καμπέρη* (Ακαδημία Αθηνών).

B. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

[Διατμηματικό πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών, Θέματα Φύλου και Ισότητας]

1. Διαλέξεις

1.1. Ο Robert J.C. Young (καθηγητής στο N.Y. University) έδωσε στις 7 Μαρτίου 2008 διάλεξη με θέμα: «*A Historical Introduction to Postcolonialism*».

1.2. Επίσης διάλεξη με θέμα «*Elektra in Exile*» δόθηκε στις 28 Μαρτίου 2008 από τον καθηγητή Kirk Ormand (Oberlin College, Ohio, USA).

2. Διεθνείς Ημερίδες

Στις 20 Ιουνίου 2008 το διατμηματικό πρόγραμμα «Θέματα Φύλου και Ισότητας» πραγματοποίησε Διεθνή Ημερίδα με θέμα «*Φύλο και Θρησκεία στην*

Πρώμη Νεότερη Ευρώπη».

Τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί ένα έντονο διεπιστημονικό ενδιαφέρον γύρω από το θέμα του φύλου και της θρησκείας στη Πρώμη Νεότερη Ευρώπη. Ποικίλες θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις έχουν αναδείξει την στενή αλληλεξάρτηση μεταξύ φύλου και θρησκείας στη διαμόρφωση ταυτοτήτων και συμπεριφορών. Συνήθως, η θρησκεία υπαγορεύει την έμφυλη ιεραρχία, επιβάλλοντας συγ-κεκριμένους κοινωνικούς ρόλους και τρό-

* Η Χ. Καραγιαννοπούλου, μέλος του Δ.Σ. του Σ.Δ.Γ., διδάσκει το μάθημα «Το Φύλο στις Διεθνείς Σπουδές» στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

1. www.genderpanteion.gr

πους συμπεριφορές για τις γυναίκες και τους άνδρες. Ενίοτε, ωστόσο, εναλλακτικές θρησκευτικές θεωρήσεις έχουν αμφισβητήσει την κυρίαρχη έμφυλη τάξη. Η ημερίδα ενθάρρυνε τον προβληματισμό σχετικά με το ρόλο του φύλου και της θρησκείας στη διαμόρφωση ταυτοτήτων, κοινωνικών ρόλων και πρακτικών ενσωμάτωσης / αποκλεισμού στη Πρώιμη Νεότερη Ευρώπη. Κύριοι άξονες του προβληματισμού ήταν: η θρησκευτική εμπειρία και οι έμφυλες πρακτικές, το ζήτημα της αγιοσύνης και της πνευματικότητας, η απόκλιση, αίρεση και πειθάρχηση, η θρησκεία ως φορέας θηλυκότητας/αρρενωπότητας και η χρήση των πηγών για τη μελέτη του φύλου και της θρησκείας.

3. Σεμινάρια

Στις ελληνικές αρχιτεκτονικές Σχολές το ποσοστό φοιτητριών φθάνει το 75-80% του φοιτητικού πληθυσμού. Αυτό το ποσοστό όμως δεν ανταποκρίνεται στην πρακτική του επαγγέλματος και πολύ περισσότερο στη δημόσια εικόνα της αρχιτεκτονικής. Έτσι στο πλαίσιο του μαθήματος «Φύλο και Χώρος» του τμήματος Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, δόθηκε μια σειρά διαλέξεων

(μεταξύ 19 Μαΐου και 3 Ιουνίου 2008) με θέμα «Αναγνωρίζοντας την πρακτική ΤΗΣ»². Η σειρά αυτή των διαλέξεων στόχευε στο να κατασκευάσει ένα βήμα όπου θα παρουσιάζεται η πρακτική γυναικών αρχιτεκτόνων στην εκπαίδευση, στον σχεδιασμό, την κατασκευή, την έρευνα την τέχνη. Να απαντήσει έτσι στο απλοϊκό αλλά ισχυρό ερώτημα που είχε θέσει μια φοιτητική ομάδα σε μια από τις εργασίες της «Γυναίκες αρχιτεκτόνισσες που είστε;» Στη σειρά αυτή των διαλέξεων υπήρξαν οι ακόλουθες εισηγή-

σεις: «*Hafencity*» Ρούλη Λεκατσά (19-5-2008), «*Forms that cannot be imagined*» Martine de Maeseneer (27-5-2008), «*Otherness Transformed: From Painting to John Hejduk's Poetry and Architecture to an Installation Project*» Weiling He (3-6-2008).

Γ. Πανεπιστήμιο Κρήτης

[Το Φύλο στις Κοινωνικές Επιστήμες]

1. Εκδηλώσεις – Διαλέξεις

1.1. Το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών για Θέματα Φύλου και Ισότητας (τα τμήματα Κοινωνιολογίας, Ιστορίας και Αρχαιολογίας και Φιλοσοφικών & Κοινωνικών Σπουδών) πραγματοποίησαν εκδήλωση με θέμα: «*Γυναίκες Φορείς στο Νομό Ρεθύμνου*». Η εκδήλωση έγινε στις 11 Ιουνίου 2008.

1.2. Ο μήνας μεταξύ 13 Μαΐου και 11 Ιουνίου 2008 ήταν «*Μήνας δράσεων για το Κοινωνικό Φύλο*». Στο πλαίσιο αυτών των «*Δράσεων*» δόθηκαν οι εξής διαλέξεις: «*Legislating sexual order: crime and punishment in Ottoman Imperial law*» Leslie Pierce (N.Y. University), «*Εμφυλοποίηση, κοινωνικές αναπαραστάσεις και διαμόρφωση ταυτότητας, Η περίπτωση της Μπάρμπι*» Μαρίζα Λεγάκη (Πάντειο Παν.), «*Much ado about matrimony. Lover's desires, family controls and state scrutiny in early modern Ottoman Anatolia*» Leslie Pierce (N.Y. University), «*Two governess stories*» Biljana Dojcinovic (Belgrade University), «*Gender and women's studies education in Serbia*» Biljana Dojcinovic (Belgrade University). Ακολούθησε διήμερο workshop με θέμα: «*Methods of studying gender and political participation*». Οι «*Δράσεις*» ολοκληρώθηκαν με μια συνάντηση όπου έγινε Απολογισμός των Προγραμμάτων για το κοινωνικό φύλο στα ελληνικά πανεπιστήμια.

2. Κύκλος Σεμιναρίων

2.1. Από τις 9 Ιουνίου ως τις 24 Ιουνίου 2008 πραγματοποιήθηκε ο Θερινός Κύκλος Σεμιναρίων. Θέμα του κύκλου αυτού ήταν «*Φύλο, Μειονότητες, Μετανάστευση, Εθνογραφικές προσεγγίσεις*». Η εισηγήτρια, Κατερίνα Μάρκου αναφέρθηκε στα εξής ζητήματα: «*Δυσκολίες επιτόπιας έρευνας σε θέματα μεταναστριών και γυναικών που ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες*», «*Πολιτική συμμετοχή μουσουλμάνων γυναικών (σύλλογοι, πολιτικά κόμματα) στην τοπική κοινωνία της Θράκης*», «*Μαντίλα και life-style στις μουσουλμάνες της Θράκης*», «*Φοιτήτριες από γειτονικές βαλκανικές χώρες στο ελληνικό πανεπιστήμιο. Εμπειρίες μιας δύσκολης ενσωμάτωσης*», «*Με άφησε για μια ξένη*»: μαρτυρίες και λόγοι ελληνίδων για τις μετανάστριες, τις εξωσυζυγικές σχέσεις και το διαζύγιο», «*Τσιγγάνες γυναίκες από τη Θράκη στο Γκάζι και η εκπαίδευση των παιδιών τους*».

2. Στο διαδικτυακό τόπο: <http://www.arch.uth.gr/genderandspace/projects/event-her.shtml> έχουν αναρτηθεί περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις διαλέξεις.

Νέα από παντού

επιμέλεια: Καίτη Μποτοπούλου

Ζιμπάμπουε-Ανθρώπινα Δικαιώματα

Η Διεθνής Αμνηστία καταγγέλλει για πολλοστή φορά της βαρβαρότητες που λαμβάνουν χώρα στη Ζιμπάμπουε σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι φοιτήτριες που υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα υφίστανται όλες τις κακοποιήσεις: φυλάκιση, δαρμό με αστυνομικά κλόμπς, στέρηση τροφής και νερού.

Η Μορίν Καντεμόνγκα είναι φοιτήτρια, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου των φοιτητών και Πρόεδρος των φοιτητριών.

Την συνέλαβαν πέντε φορές επειδή κατήγγειλε τα πολύ ακριβά δίδακτρα των σχολείων και την αδυναμία των κοινωνικών υπηρεσιών.

Κατά την τελευταία της σύλληψη κτυπήθηκε από τους αστυνομικούς οι οποίοι της στέρησαν ακόμη και το δικαίωμα να πάει στην τουαλέτα.

Παρ' όλες όμως τις κακουχίες και τη σωματική βία που υφίστανται, τα κορίτσια αυτά δεν διστάζουν να διακινδυνεύουν την ελευθερία τους ακόμη και τη ζωή τους για να υπερασπιστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Μεξικό – Λεωφορεία μόνο για γυναίκες

Από τον Ιανουάριο του 2008 εγκαινιάστηκε στην πόλη του Μεξικού το πρόγραμμα «Αθηνά» που προβλέπει την εξυπηρέτηση των γυναικών με 40 λεωφορεία της πόλης. Οι λόγοι για τους οποίους η δημοτική αρχή της πόλης έθεσε σε εφαρμογή αυτό το πρόγραμμα είναι δύο α) αποφεύγονται οι παρενοχλήσεις εκ μέρους των ανδρών λόγω συνωστισμού και β) διευκολύνονται οι γυναίκες οι οποίες συχνά συνοδεύουν παιδιά και κρατούν ψώνια και άλλα βάρη.

Η φεμινίστρια Μάρθα Λάμας που εργάζεται στην ομάδα του Δημάρχου Μαρσέλο Εμπράδ δηλώνει ότι αυτό το πρόγραμμα βέβαια διευκολύνει τις μετακινήσεις των γυναικών αλλά δημιουργεί μια τεχνητή κατάσταση δεδομένου ότι άλλες εκδηλώσεις της ζωής έχουν μικτό χαρακτήρα. Αντί να απομονώνουμε τις γυναίκες, τονίζει, είναι

καλύτερα να καλλιεργήσουμε μια ομαδική συμπεριφορά όπου θα αποφεύγονται οι δυσάρεστες καταστάσεις.

Πακιστάν- Δημόσια μαστίγωση κοριτσιού

Μια 17χρονη Πακιστανή μαστιγώθηκε σε δημόσια θέα με 34 βουρδουλίες, επί δύο λεπτά, επειδή την είδαν να περπατά στο δρόμο συνοδευόμενη από έναν άνδρα που δεν ήταν σύζυγός της.

Το επεισόδιο σημειώθηκε στο Πακιστάν, στην κοιλάδα του Σουάτ και την ευθύνη ανέλαβαν οι Ταλιμπάν που ελέγχουν το Σουάτ προκαλώντας την οργή της κοινής γνώμης. Το επεισόδιο παρουσιάστηκε σε βίντεο που τραβήχτηκε από κινητό τηλέφωνο και έκανε το γύρο του κόσμου.

Στο Καράτσι και το Λαχώρη διοργανώθηκαν διαδηλώσεις από φοιτητικές οργανώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα και κατά των Ταλιμπάν.

Ινδία – Δικαίωμα γυναικών στη διασκέδαση

Στην Μανγκαλόρ της Ν. Ινδίας απαγορεύεται η ζωντανή μουσική στα μπαρ και τα κλαμπ με το πρόσχημα του εξοβελισμού της παρακμιακής δυτικής συμπεριφοράς, όπως τόνισε ο αρχηγός της εξτρεμιστικής ινδουιστικής οργάνωσης Σρι Ραμ Σένα. Έτσι στις 24 Ιανουαρίου 40 περίπου μέλη της οργάνωσης μπήκαν σ' ένα μπαρ και έδειραν όλες τις γυναίκες που βρίσκονταν εκεί, τις τραβούσαν τα μαλλιά και τις έσερναν στο δρόμο ισχυριζόμενοι ότι είναι οι προστάτες της ινδικής κουλτούρας.

Μια δημοσιογράφος, η Νίσα Σούζαν, 29 ετών έξαλλη από τα γεγονότα αυτά που επαναλαμβάνονταν συχνά, αποφάσισε να φτιάξει μια ομάδα διαμαρτυρίας στο Facebook: την Ένωση Άνετων Προοδευτικών Γυναικών που πηγαίνουν σε μπαρ. Το επόμενο πρωί είχε 500 μέλη και σήμερα τα μέλη ανέρχονται σε μερικές χιλιάδες. Το γκρουπ έχει 55.000 υποστηρικτές και ενθαρρύνει τι Ινδές να αφηγήσουν τις απόψεις των εξτρεμιστών και να βγαίνουν για ποτό στα μπαρ.

Τουρκία - Αυτοκτονίες τιμής

Η Ελίφ, ένα κορίτσι 18 ετών που μένει στο Μπατμάν της Ανατολικής Τουρκίας, αρνήθηκε στον πατέρα της να δεχθεί έναν προσυμφωνημένο γάμο επειδή ήθελε να συνεχίσει τις σπουδές της.

Αυτή η πράξη ανυπακοής θεωρήθηκε ατιμωτική για όλη την οικογένεια και ως τέτοια έπρεπε να τιμωρηθεί με θάνατο. Αντί για θανάτωση ο πατέρας της της ζήτησε να αυτοκτονήσει.

Η Ελίφ, που αισθάνεται ότι δεν έκανε τίποτε κακό, δεν δέχτηκε την τρομερή τιμωρία, έφυγε από το σπίτι της και κρύφτηκε σε ένα καταφύγιο γυναικών όπου οι γονείς και οι συγγενείς της την αναζητούν για να την σκοτώσουν.

Η εξωφρενική αυτή ιστορία δεν αποτελεί εξαίρεση στα ήθη των κατοίκων της Αν. Τουρκίας, όπου τρεις στους τέσσερις αυτόχειρες είναι γυναίκες που εξαναγκάζονται σε «αυτοκτονίες τιμής». Τα κορίτσια στα χωριά της Αν. Τουρκίας ζουν με φόβο και αγωνία για το χειρότερο καθώς βλέπουν τα εγκλήματα τιμής να είναι συχνό φαινόμενο στο περιβάλλον τους.

Διακόσια και πλέον εγκλήματα τιμής διαπράττονται κάθε χρόνο στην Τουρκία, τα περισσότερα στις ανατολικές επαρχίες Μπατμάν, Μαρτίν και Ντιγιαρ-μπακίρ.

Αφγανιστάν – Πορεία διαμαρτυρίας γυναικών

Παρ' όλη τη σχετική πρόοδο της θέσης των γυναικών με το νέο καθεστώς στο Αφγανιστάν τριακόσιες Αφγανές διοργάνωσαν πορεία διαμαρτυρίας στους δρόμους της Καμπούλ για έναν νόμο που δεν θα επέτρεπε στις γυναίκες της σιιτικής μειονότητας «Χαζάρα» να αρνούνται σεξουαλικές σχέσεις στο σύζυγό τους όταν δεν θα επιθυμούσαν (συζυγικός βιασμός) δηλαδή επιστροφή στο καθεστώς των Ταλιμπάν.

Η θαρραλέα αυτή πορεία των Αφγανών γυναικών μαζί με τις επικρίσεις της Ε.Ε. και των ΗΠΑ ανάγκασαν τον Πρόεδρο Χαμίτ Καρζάι να αποσύρει το νέο νόμο για το οικογενειακό δίκαιο.

Ευρώπη – Ελλάδα – Χαμηλό ποσοστό γυναικών στα Δ.Σ. Εταιρειών

Τον Ιανουάριο του 2009 πραγματοποιήθηκε η πρώτη επίσκεψη στη χώρα μας της Προέδρου του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επαγγελματιών Γυναικών, Mirella Visser.

Η κ. Mirella Visser είναι Ολλανδή, έχει σημαντικούς μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών και έχει αναπτύξει μία εντυπωσιακή σταδιοδρομία στον τομέα της αγοράς εργασίας που αφορά ειδικά τις γυναίκες στελέχη. Έχει την ευθύνη τεσσάρων επιχειρηματικών μονάδων στην Νοτιοανατολική Ασία και είναι υπεύθυνη για τις συγχωνεύσεις εταιρειών οικονομικών υπηρεσιών. Η κ. Visser ήρθε στη χώρα μας προσκεκλημένη της Επιτροπής Women in Business (WIB) του Ελληνοαμερικανικού

Εμπορικού Επιμελητηρίου. 225 Ελληνίδες-στελέχη οργανισμών απάντησαν στην έρευνα της Επιτροπής Women in Business σχετικά με τη δραστηριοποίηση των γυναικών στελεχών αναφερόμενες στους θετικούς και αρνητικούς παράγοντες που χαρακτηρίζουν την πορεία των γυναικών-στελεχών προς την κορυφή της διοικητικής ιεραρχίας. Στο πρώτο συμπέρασμα της έρευνας τονίζεται η ανάγκη για τις σημερινές γυναίκες να ξεπεράσουν τις προκαταλήψεις και να αγωνιστούν για την αναγνώριση της αξίας της εργασίας τους. Στην ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της έρευνας τονίζεται και η ανάγκη προώθησης και διερεύνησης του τρόπου επιρροής στον επιχειρηματικό κόσμο από τις γυναίκες μέλη που εργάζονται στα Δ.Σ. των 300 μεγαλύτερων ευρωπαϊκών εταιρειών.

Η κ.Visser παρουσίασε στοιχεία για τις γυναίκες-μέλη που εργάζονται στα Δ.Σ. των εταιρειών αυτών.

Σε σύνολο 5.146 θέσεων οι γυναίκες στα Δ.Σ. καλύπτουν μόνο τις 501 θέσεις, δηλαδή το 9,7%, ενώ στη χώρα μας, που κατέχει τη 15 θέση μεταξύ των 17 χωρών της έρευνας, σε σύνολο 116 θέσεων στα Δ.Σ. των 9 από τις 300 μεγάλες εταιρείες που έχουν έδρα στην Ελλάδα, οι γυναίκες κατέχουν τις επτά θέσεις, δηλαδή ποσοστό 0,8%.

Οι Ελληνίδες στελέχη προσδοκούν, από τα κοινωνικά και επαγγελματικά δίκτυά τους, να συμβάλλουν στην ενδυνάμωση των γυναικών στην ελληνική αγορά στελεχών.

Αθήνα – Φυλακές Ελαιώνα Θηβών

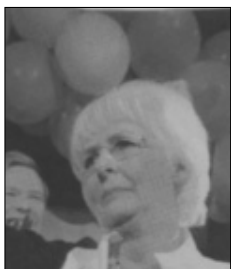
Στις 22 Μαρτίου 2009 εκδηλώθηκε στις γυναικείες φυλακές Ελαιώνα Θηβών εξέγερση γυναικών με αφορμή την άρνηση της διευθύντριας των φυλακών να συνομιλήσει με εκπροσώπους της Πρωτοβουλίας για τα Δικαιώματα των Κρατουμένων σχετικά με το θέμα της κολπικής εξέτασης που χαρακτηρίζεται από τις κρατούμενες ως εξευτελιστική.

Την οργάνωση Πρωτοβουλία των Κρατουμένων είχε κινητοποιήσει η κρατούμενη Κατερίνα Γκουλιώνη, η οποία με επιστολή της καταγγέλλει τον απαράδεκτο τρόπο με τον οποίο πραγματοποιείται η κολπική εξέταση στις κρατούμενες αντί του προβλεπόμενου από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου υπερηχογραφήματος.

Μετά το θάνατο της Κατερίνας Γκουλιώνη που συνέβη κατά τη μεταγωγή της από τη Θήβα στην Κρήτη, όπου επρόκειτο να δικαστεί για εμπορία ναρκωτικών, ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δικαιοσύνης υποσχέθηκε στην επιτροπή κρατουμένων και τους εκπροσώπους της Πρωτοβουλίας για τα Δικαιώματα των Κρατουμένων ότι θα ικανοποιηθούν τα αιτήματά τους. Έτσι, μετά θάνατον η Κατερίνα Γκουλιώνη χαρίζει μια νίκη στην αξιοπρέπεια των συγκρατουμένων της.

Γυναίκες στον κόσμο

Γιοχάνα Σιγκουρταρντότιρ

Μετά τη βαθεία οικονομική κρίση που έπληξε την Ισλανδία, στις 25 Απριλίου 2009, διεξήχθησαν γενικές εκλογές και μια νέα κυβέρνηση του συνασπισμού της αριστεράς ανέλαβε τα υνία της χώρας με επικεφαλής την Γιοχάνα Σιγκουρταρντότιρ, που ήταν ήδη πρωθυπουργός της προσωρινής κυβέρνησης από τον περασμένο Φεβρουάριο.

Η νέα πρωθυπουργός είναι 67 ετών και είχε εργαστεί ως αεροσυνοδός στις εθνικές αερογραμμές μεταξύ των ετών 1962 και 1971. Εξελέγη για πρώτη φορά το 1978 και κατέλαβε τη θέση της Υπουργού «Κοινωνικών Υποθέσεων».

Το 1984 εξελέγη αντιπρόεδρος του σοσιαλδημοκρατικού κόμματος. Η νέα πρωθυπουργός είναι πολύ δημοφιλής. Δηλώνει ότι θα βοηθήσει την πιο αδύναμη μερίδα της κοινωνίας και ότι θα υποστηρίζει την είσοδο της χώρας της στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο γίνεται γρηγορότερα. Παράλληλα είναι αποφασισμένη να υπερασπίσει τον εθνικό πλούτο και να ενισχύσει τον τομέα της αλιείας που αντιπροσωπεύει το 36,6% των εξαγωγών της χώρας.

Τις επόμενες ημέρες η Γιοχάνα Σιγκουρταρντότιρ, ως πρωθυπουργός, θα αρχίσει διαπραγματεύσεις με τα μέλη των κομμάτων του συνασπισμού της αριστεράς για την κατάρτιση του υπουργικού της συμβουλίου. Η εκπροσώπηση των γυναικών στη Νέα Βουλή έχει αυξηθεί σε σχέση με τις προηγούμενες εκλογές και από το 31% έχει φτάσει στο 43%.

Ίνγκριτ Μπετακούρ

Ύστερα από έξι και πλέον χρόνια ομηρίας στα χέρια της αριστερής οργάνωση ανταρτών FARC στην Κολομβία, η Ίνγκριτ Μπετακούρ αφέθηκε ελεύθερη μαζί με τρεις Αμερικανούς και 11 Κολομβιανούς τον Μάιο του 2008.

Η Ίνγκριτ Μπετακούρ, πρώην προεδρική υποψήφια στην Κολομβία κρατήθηκε όμηρος κάτω από άσχημες συνθήκες συχνά με χειροπέδες και η κατάσταση της υγείας της ενέπνεε ανησυχία. Η Ίνγκριτ Μπετακούρ, η οποία γεννήθηκε στην Κολομβία το 1961, ανατράφηκε στη Γαλλία

από την Κολομβιανή μητέρα της και τον Γάλλο διπλωμάτη πατέρα της και μόνο αργότερα γύρισε στην πατρίδα της για να ασχοληθεί με την πολιτική. Παντρεύτηκε έναν Γάλλο διπλωμάτη τον οποίο αργότερα χώρισε, αφού απέκτησε μαζί του μια κόρη και ένα γιό. Η γαλλική κυβέρνηση και ο γαλλικός τύπος ενδιαφέρθηκαν επίμονα και δραστικά για την απελευθέρωση της Ίνγκριτ Μπετακούρ, αλλά η επιχείρηση και η πραγματοποίηση της απελευθέρωσής της που ετοιμαζόταν από χρόνια είχε αιφνιδιαστικό χαρακτήρα και χαρακτηρίζεται ως θρίαμβος του Προέδρου της Κολομβίας Αλβάρο Ονρίμπτε, ο οποίος αρνήθηκε να υποκύψει στις πιέσεις των ανταρτών για διαπραγματεύσεις.

Λίλι Λεντμπέτερ

Η Λίλι Λεντμπέτερ έδωσε το όνομά της στον πρώτο νόμο της προεδρίας Ομπάμα. Εργαζόταν επί 19 χρόνια στο εργοστάσιο Goodyear στην Αλαμπάμα. Όταν συνταξιοδοτήθηκε, διαπίστωσε ότι ο μισθός της ήταν χαμηλότερος από αυτόν των ανδρών που είχαν λιγότερα προσόντα και λιγότερη πείρα. Η Λίλι Λεντμπέτερ άρχισε μια πολύχρονη εκστρατεία για τη βελτίωση της σχετικής νομοθεσίας ξέροντας ότι για εκείνη ήταν πολύ αργά για να αποζημιωθεί για τα χρόνια της αδικίας που υπέστη. Το έκανε όμως «γιατί σκεπτόταν την επόμενη γενιά», όπως είπε ο Πρόεδρος Ομπάμα, ο οποίος επαίνεσε την 70χρονη γυναίκα για τη πολύχρονη προσπάθειά της και για την πίστη της στο μέλλον.

Ο νόμος Λίλι Λεντμπέτερ διευρύνει τη δυνατότητα εργαζομένων που πέφτουν θύματα μισθολογικών διακρίσεων να μηνύσουν τις επιχειρήσεις τους, ικανοποιώντας συνδικαλιστικές και γυναικείες οργανώσεις.

Νόρα αλ Φάγεζ

Για πρώτη φορά στην ιστορία της η Σαουδική Αραβία απέκτησε γυναίκα υπουργό. Είναι η Νόρα αλ Γάγκελ η οποία διορίστηκε από τον βασιλιά Αμπάλα Υφυπουργός Παιδείας αρμόδια για την εκπαίδευση των κοριτσιών.

Η Νόρα αλ Γάγκελ από το 1993

επικεφαλής της Διεύθυνσης Γυναικών στο Ινστιτούτο Δημόσιας Διοίκησης, έχει σπουδάσει κοινωνικές επιστήμες στο Πανεπιστήμιο «Βασιλιάς Σαούντ» και το 1982 έλαβε μάστερ στις τεχνικές της εκπαίδευσης από το Πολιτειακό Πανεπιστήμιο της Γιούτα, στις Η.Π.Α.

Οι γυναίκες στη Σαουδική Αραβία έχουν αποστασιοποιηθεί από το δυτικό στερεότυπο που τις ήθελε «κακομοίρες» και παραμελημένες. Υπάρχουν πολλές γυναίκες που διευθύνουν επιχειρήσεις, είναι δικηγόροι και δημοσιογράφοι αλλά οι λιγότερο προνομιούχες τάξεις παραμένουν περισσότερο συντηρητικές, είναι υποχρεωμένες να συμμορφώνονται με το σύστημα κηδεμονίας που δεν τους επιτρέπει να ενεργούν χωρίς άδεια του συζύγου, πατέρα ή αδελφού.

Έλα Μπατ

Η Έλα Μπατ είναι σήμερα 76 ετών. Είναι δικηγόρος και οπαδός της φιλοσοφίας του Γκάντι. Επισημαίνει ότι οι πιο φτωχοί πρέπει να μπορέσουν να επωφεληθούν από την ανάπτυξη της οικονομίας.

Έτσι έχει οικοδομήσει μια ισχυρή αυτοκρατορία από συνεταιρισμούς, περίπου εκατό, τους οποίους διαχειρίζονται γυναίκες. Είναι η Ένωση Αυτοαπασχολούμενων Γυναικών (SEWA) όπου πάνω από 100.000 γυναίκες είναι γραμμένες στα προγράμματα ασφάλειας ζωής και υγείας και 350.000 καταθέτριες έχουν καταφύγει στις υπηρεσίες της τράπεζάς της η οποία έχει ποσοστό αποπληρωμής των δανείων 97%.

Η Ένωση εμπνέεται από το μοντέλο αυτάρκειας του Γκάντι. Η Έλα Μπατ ζει σ' ένα εξαιρετικά λιτό σπίτι δύο δωματίων παρ' όλο που κατάγεται από οικογένεια βραχμάνων της ανώτατης κάστας στις Ινδίες. Σπούδασε νομικά και διάλεξε τον άντρα που παντρεύτηκε πριν από 35 χρόνια, στο Αχμενταμπάντ, στην πόλη της Ινδίας που άλλοτε ευημερούσε χάρη στην υφαντουργία της.

Η Έλα Μπατ αγωνίστηκε ως δικηγόρος για να πάρουν καλύτερους μισθούς οι γυναίκες που μετέφεραν ρολά υφάσματος στο κεφάλι τους. Σήμερα αγωνίζεται για την ελευθερία των γυναικών και για καλύτερες συνθήκες στη ζωή τους.

Κωνσταντίνα Κούνεβα

Η 44χρονη μετανάστρια-συνδικαλίστρια από τη Βουλγαρία Κωνσταντίνα Κούνεβα δέχτηκε δολοφονική επίθεση με βιτριόλι από αγνώστους, λίγο πριν τα Χριστούγεννα του 2008. Τα αποτελέσματα της επίθεσης ήταν να χάσει τις φωνητικές της χορδές και το ένα μάτι της.

Η Κωνσταντίνα Κούνεβα πάλευε, ως συνδικαλίστρια, για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και αμοιβής των

καθαριστριών οι οποίες για ένα επισημασμένο μεροκάματο εργάζονταν κάτω από απαράδεκτες συνθήκες πίεσης, αβεβαιότητας, κακής συμπεριφοράς εκ μέρους των εργοδοτών, φόβου για απόλυση, εξαναγκασμό στη δουλειά για επιβίωση.

Μετά την άνανδρη δολοφονική επίθεση εναντίον της, η Κωνσταντίνα Κούνεβα νοσηλεύεται ακόμη στον «Ευαγγελισμό» με αβέβαιη την έκβαση της θεραπείας της. Έστω και αργά το θέμα των εργασιακών σχέσεων του κλάδου της έφτασε στις πρώτες σελίδες των εφημερίδων και στα τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων, ενώ έγινε αντικείμενο έρευνας του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΕΣΕΕ.

Το τίμημα που πληρώνει η Κωνσταντίνα Κούνεβα για τη δράση της είναι πολύ βαρύ, ας ελπίσουμε όμως ότι η περιπέτειά της θα γίνει αφορμή για να έρθουν καλύτερες μέρες για τις 10.000 συναδέλφους της.

Taslina Naszeen

Γεννημένη στο Μπαγκλαν-τές το 1962, σε μια αστική οικογένεια, η Taslina Naszeen σπούδασε ιατρική αλλά γρήγορα εγκατέλειψε το επάγγελμά της για να αφοσιωθεί στην ποίηση και την λογοτεχνία. Γεννημένη φεμινίστρια επαναστάτησε κατά της κακομεταχείρισης των γυναικών από τους φονταμενταλιστές μουσουλμάνους της χώρας της και με τα βιβλία της υπερασπίζεται τη θέση των γυναικών. Ένα από τα βιβλία της με τίτλο «Ας κάψουμε τη μπούργκα» ξεσηκώνει βίαιες αντιδράσεις από τους φανατικούς μουσουλμάνους και το 1994 αναγκάζεται να εγκαταλείψει τη Ντακάστην και καταφεύγει στη γειτονική Ινδία. Στην Καλκούτα η Taslina Naszeen μετά από 14 χρόνια αισθάνεται σαν στο σπίτι της αλλά το 2007 ξαναζεί τον ίδιο εφιάλτη. Οι φονταμενταλιστές και εδώ αντιδρούν με τον πιο βίαιο τρόπο κατεβαίνοντας στους δρόμους της Καλκούτας με συνθήματα κατά της συγγραφέως.

Η Taslina Naszeen σαν παρίας και κυνηγημένη φεύγει από την Καλκούτα, πηγαίνει στο Ζαπίρ και μετά στο Νέο Δελχί όπου αναγκάζεται να ζει κλεισμένη σε ένα δωμάτιο, σαν φυλακισμένη. Έτσι αρχίζει τη ζωή της περιπλανώμενης. Αλλά στο Παρίσι όπου καταφεύγει το 2008 αναγνωρίζεται το έργο της ως σύμβολο αντίστασης κατά της θρησκευτικής κυριαρχίας. Της απονέμεται το βραβείο «Σιμόν ντε Μπωβουάρ» για τη σημαντική προσφορά της στο γυναικείο κίνημα. Το έργο της αναγνωρίζεται στην Ινδία ακόμη και στο Μπαγκλαντές από μερίδα προοδευτι-

κών δυνάμεων .

Το όνειρο της Taslima Naszeen είναι πάντα να μπορέσει να επιστρέψει στην πατρίδα της και να βοηθήσει τις καταπιεζόμενες γυναίκες.

Παναγιώτα Ράππη

Η Παναγιώτα Ράππη ανθυποπλοίαρχος-ιατρός του Πολεμικού Ναυτικού είναι 25 ετών, κατάγεται από τη Λειβαδιά και υπηρετεί στη ναυαρχίδα της ευρωπαϊκής ομάδας που έχει ως αποστολή το κυνήγι των πειρατών στα ανοιχτά της Σομαλίας.

Η ανθυποπλοίαρχος-ιατρός Παναγιώτα Ράππη είναι μία από τις 21 γυναίκες-μέλη του πληρώματος της φρεγάτας «Ψαρρά» και μία από τις περίπου 400 συναδέλφους της που υπηρετούν σήμερα στο Πολεμικό Ναυτικό.

Οι γυναίκες αξιωματικοί και υπαξιωματικοί αποτελούν το 15% των πληρωμάτων στα πολεμικά πλοία. Είναι μάχιμες, μηχανικοί, ιατροί, οικονομικοί και νοσηλεύτριες και συμμετέχουν σε όλες τις αποστολές στο Αιγαίο και στο εξωτερικό.

Έλεν Σούζμαν

Τον Ιανουάριο του 2009 έφυγε από τη ζωή, σε ηλικία 91 ετών, η Έλεν Σούζμαν, αγωνίστρια κατά του apartheid στη Νότια Αφρική.

Γεννημένη το 1917 από μετανάστες Εβραίους της Λιθουανίας η Έλεν Σούζμαν σημάδεψε με τη στάση της απέναντι στο apartheid την ιστορία της Νότιας Αφρικής. Ως βουλευτής, ηγετικό στέλεχος του Προοδευτικού Κόμματος, η Σούζμαν ήταν η μοναδική εκλεγμένη βουλευτής επί 13 χρόνια (1961-1974). Κατά τη διάρκεια της φυλάκισης του Νέλσον

Μαντέλα ήταν από τους λίγους που τον επισκέφτηκαν επιτυχάνοντας μάλιστα και τη βελτίωση των συνθηκών κράτησής του. Η Έλεν Σούζμαν έμεινε στο πολιτικό προσκήνιο μέχρι το 1989, οπότε και αποχώρησε οριστικά. Προτάθηκε δύο φορές για το Νόμπελ Ειρήνης και έλαβε το 1978 το Βραβείο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων από τον Ο.Η.Ε.

Αριάννα Στασινοπούλου – Χόφινγκτον

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1950. Σπούδασε οικονομικά στο Πανεπιστήμιο του Cambridge όπου εξελέγη Πρόεδρος του Cambridge Union Society (πρώτη Πρόεδρος της Ένωσης).

Στα 21 της είναι πτυχιούχος. Οκτώ χρόνια αργότερα αποκαλύπτεται το ταλέντο της ως στιχουργού και γράφει τους στίχους στο άλμπουμ «Ωδές», τη μουσική του οποίου υπογράφει ο Βαγγέλης Παπαθανασίου και ερμηνεύει η Ειρήνη Παππά. Στο Λονδίνο γνωρίζει και ερωτεύεται τον διάσημο και κατά 20 χρόνια μεγαλύτερό της δημοσιογράφο Μέρναρντ Λέβιν αλλά ο έρωτας αυτός δεν καταλήγει σε γάμο και η Αριάννα φεύγει για την Αμερική.

Το 1985 γνωρίζει τον πολυεκατομμυριούχο Μάικλ Χόφινγκτον τον οποίο και παντρεύεται. Στην Αμερική ξεκινά τη δημοσιογραφική της καριέρα στο National Review με το επώνυμο του συζύγου της.

Το 1993 συγγράφει τη βιογραφία της Μαρίας Κάλλας και τρία χρόνια αργότερα τη βιογραφία του Πάμπλο Πικάσο. Το 2003 αποφασίζει να ασχοληθεί με την πολιτική διεκδικώντας ως ανεξάρτητη υποψήφια τη θέση του Κυβερνήτη της Καλιφόρνιας με αντίπαλο τον Άρνολντ Σβαρτζενέγκερ. Μία εβδομάδα όμως πριν από τις εκλογές εγκαταλείπει την προσπάθεια και επανέρχεται στη δημοσιογραφία. Πρόσφατα βραβεύθηκε ως προσωπικότητα της χρονιάς στο χώρο των media στην Αμερική (Media Person of the year).

Ο ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Υ Π Ε Ν Θ Υ Μ Ι Ζ Ε Ι

την έναρξη λειτουργίας της ιστοσελίδας του, στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

www.leaguelwomenrights.gr

Σας καλούμε να επισκεπτεσθε την ιστοσελίδα μας για την έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωσή σας σε ό,τι αφορά τις δραστηριότητες του Συνδέσμου

ΒΙΒΛΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΒΙΒΛΙΑ

παρουσιάζει η Πόλυ Μηλιώρη

Στις διακοπές διαβάζουμε περισσότερο, αυτή είναι η αλήθεια. Διαβάζουμε κυρίως αφηγηματικά κείμενα (μυθιστορήματα, βιογραφίες, μαρτυρίες). Γι' αυτό το λόγο διαλέγω σήμερα να σας προτείνω βιβλία που εντάσσονται στα αφηγηματικά, τηρώντας πάντα τις προδιαγραφές της στήλης: Συγγραφείς γυναίκες ή μυθιστορηματικές γυναικείες μορφές, ή βιογραφίες γυναικών.

ΤΟ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΜΕΝΟ ή οι δικόι μου άνθρωποι

Πρόκειται για το τελευταίο βιβλίο της αρχαιολόγου και ζωγράφου **Μαρίνας Καραγάτση**, και πρόκειται για μια σπαρακτική βιοματική αφήγηση της οικογενειακής ζωής του μεγάλου συγγραφέα και πατέρα της. Θα έλεγα καλύτερα της δικής της οικογενειακής ζωής, τότε που η Μαρί-

να, το 1950 ήταν νεαρό κορίτσι. Η ίδια δε μιλά στο βιβλίο. Μιλάνε διαδοχικά ο Καραγάτσης, η υπηρέτρια Λασκαρώ και η Ανδριώτισσα γιαγιά Μίνα. Η μικρή Νίκη είναι παρούσα και ακούει, είναι παρούσα στα σχόλια του πατέρα της γι' αυτήν, στην επιτομή των οικογενειακών ηθών που

κάνει η μίνα, στην απελπισία της υπηρέτριας. Η ίδια μιλά μόνο στο τελευταίο μέρος, ένα μικρό μονόπρακτο που σμίγει ύστερα από πενήντα χρόνια νεκρούς και ζωντανούς μέσα στο «αυλιδάκι». Τον χώρο της συγχώρεσης και της αγάπης. Το βιβλίο κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «**Άγρα**».

Ακόμα μια ιστορία για μια γιαγιά

«**Η γιαγιά μου**» τιτλοφορείται το βιβλίο που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «**Πατάκη**» και προσπαθεί να βιογραφήσει την γιαγιά της συγγραφέως **Φετχιέ Τσετίν**, δικηγόρο της Κωνσταντινούπολης και μέλος της επιτροπής ανθρωπίνων δικαιωμάτων του δικηγορικού συλλόγου. Η ιστορία μιας άσημης «γιαγιάς» συνήθως έχει νόημα μόνο για τους απογόνους της. Με δυο μεγάλες βέβαια εξαιρέσεις: Αν το λογοτεχνικό ταλέντο είναι τόσο που να υψώσει την άσημη και περασμένης εποχής γυ-

ναίκα σε μυθιστορηματική ηρωίδα – παράδειγμα η «Λωξάνδρα της Ιορδανίδου» – ή αν η ζωή της συγκεκριμένης γιαγιάς είναι ενδεικτική μίας ολόκληρης κατηγορίας γυναικών, που ενδιαφέρουν το μελετητή του ιστορικού και λαογραφικού χτες.

Η γιαγιά της Φετχιέ Τσετίν ανήκει στη δεύτερη αυτή κατηγορία: Γεννημένη Αρμένισα στην Τουρκία των αρχών του 20^{ου} αιώνα, μετά από τη σφαγή των γονιών της παραδίδεται σε έναν τούρκο αξιωματικό, ο οποίος και της αλλάζει το όνομα από Χε-

ρανούς σε Σεχέρ, της αλλάζει την θρησκεία από χριστιανή σε μουσουλμάνη και η κοπέλα μεγαλώνει σε μια ψεύτικη και μυστική ταυτότητα. Ωστόσο παντρεύεται μουσουλμάνο, κάνει παιδιά κι εγγόνια αποκρύπτοντας το προσωπικό της δράμα, και μέσα από τον πόνο μα και το πείσμα της επιβίωσης γίνεται σύμβολο συμφιλίωσης και συνύπαρξης των λαών. Τη μετάφραση από τα τουρκικά της έχει κάνει η **Φραγκώ Καρόγλαν**.

Η Γαλλική Επανάσταση στη μνήμη των γυναικών

Πρόκειται για μία επιστημονική μελέτη, που ωστόσο ρουφιέται σε μυθιστόρημα. Τόσο η συγγραφέας **Μάριλιν Γιάλομ** όσο και οι αριστοκράτισσες, οι αστές κι οι χωρικές που έζησαν στο πετσί τους τα γεγονότα της μεγάλης επανάστασης του 1789, γράφουν υπέροχα. Έτσι, η εισαγωγή του βιβλίου, που μας μιλά

για την αξία των «απομνημονευμάτων» και κυρίως για την αξία των συγκεκριμένων απομνημονευμάτων – ως προς την ανάγνωση που οφείλουμε να κάνουμε σωστά για την θέση της γυναίκας τότε – αλλά κι οι προλογισμοί από τη Γιάλομ των παλαιών κειμένων, όπως επίσης και καθαυτά τα κείμενα, που είτε γράφτηκαν από

τις ίδιες της γυναίκες – τις εγγράμματες – ή υπαγορεύτηκαν για να διασωθεί η μνήμη, συνθέτουν αυτό το εξαιρετικό βιβλίο, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «**Άγρα**» με τον τίτλο «**Ο καιρός των καταιγίδων**», σε πολύ καλή μετάφραση της **Εύης Κλαδούχου**.

Οι μάγισσες κι οι μάντισσες του Σάλεμ

Απολαυστικό το μυθιστόρημα της **Μπρυονίνα Μπάρου** που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «**Πατάκη**» με τον τίτλο «**Η αναγνώστρια της δαντέλας**» (μετάφραση **Μάρας Μοίρα**).

Οι «μάγισσες του Σάλεμ» όπως τις γνωρίσαμε μέσα από το θέατρο και τον κινηματογράφο κι όπως τις γνώρισαν όσοι και όσες έχουν επισκεφτεί το Ροντ Άιλαντ και τα μούσεία του, στο σημερινό Σάλεμ ζούνε ως τουριστικά αξιοθέατα μα και

ως τρέχουσα πραγματικότητα. Μπορεί μεν οι σημερινές «μάγισσες» – φεμινίστριες και οπαδοί μιας αρχαίας θρησκείας – να μην καίγονται, αλλά οι απλές γυναίκες συνεχίζουν να κακοποιούνται, οι φανατικοί τάχατες χριστιανοί να εγκληματούν, κάποιες γυναίκες να υποτάσσονται από έρωτα, κάποιες να επαναστατούν και να οργανώνουν την αλληλεγγύη τους.

Το θέμα του βιβλίου είναι, θα

έλεγα, το ζήτημα της προσωπικής ταυτότητας και πώς αυτή συγχέεται και διαχέεται, κυρίως στην περίπτωση των διδύμων – τουλάχιστον αυτό είναι το «δείγμα» της Μπάρου. Οι δαντέλες του Σάλεμ και ο οδηγός για την «ανάγνωσή» τους, είναι το εύρημα με το οποίο η συγγραφέας μας οδηγεί σ' αυτήν την απίθανη ιστορία, που στο τέλος ανατρέπεται με καταπληκτικό τρόπο. Διαβάστε το.

παρουσιάζει η Κούλα Κασιμάτη

ΚΥΡΙΑΚΗ ΡΑΓΚΟΥΣΗ-ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΟΥ
ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥ

Εκδόσεις Ανθέμιον 2008, σελ. 268

Η Κυριακή Ραγκούση-Κοντογιώργου με το πλούσιο και σημαντικό έργο της –λευκώματα, βιογραφίες, αναμνήσεις, οικογενειακά πορτραίτα– ανέδειξε πολλές όψεις της κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής της Πάρου από όπου κατάγεται. Φώτισε πολλές πτυχές της καθημερινότητας της παριανής ζωής, ανέδειξε ήθη και έθιμα που σήμερα τείνουν να εξαφανιστούν, και ασχολήθηκε με ανθρώπους επώνυμους αλλά και απλούς που με την παρουσία τους και το ήθος τους άφησαν τα χνάρια τους στην τοπική κοινωνία και κρίθηκαν άξιοι για να τους θυμούνται οι νεότεροι. Το βιβλίο «Γυναίκες της Πάρου» εκθέτει το ιστορικό διάβα δέκα γυναικών που δεν φιλοδοξούσαν να γράψουν ιστορία, ωστόσο, η στάση ζωής τους και οι σκέψεις τους αξίζει να συζητηθούν στη μνήμη μας γιατί έτσι σκιαγραφείται η καθημερινή ζωή και όχι μόνο της γυναίκας Παριανής που είναι: αγρότισσα, μικρασιάτισσα, δασκάλα, μαία, καπετάνισσα αλλά και γυναίκα της εγκαρτέρησης, γυναίκα στην πολιτική, γυναίκα του ήρωα, βιοχημικός, λαϊκή ζωγράφος, γυναίκα στον Τουρισμό. Η απαρίθμηση των ιδιοτήτων αυτών των γυναικών δείχνει ότι η συγγραφέας θέλει να καλύψει ένα ευρύ φάσμα γυναικών προκειμένου να αποκτήσουμε σφαιρική εικόνα της Παριανής γυναίκας. Είναι

μια θεματολογία που σήμερα απασχολεί την παγκόσμια επικαιρότητα γιατί ωρίμασαν οι καιροί για να φανεί η γυναικεία παρουσία στη σύγχρονη κοινωνία. Οι διηγήσεις που περιέχονται σ' αυτή την έκδοση αναβιώνουν μια εποχή –τον 20ό αιώνα– τα δρώμενα της οποίας θα χάνονταν στο πέρασμα του χρόνου αν η συγγραφέας δεν τα εντόπιζε και δεν τα ανέδειχνε.

Όπως σημειώνει η ίδια «μια εικόνα της γυναίκας του περασμένου αιώνα επιθυμεί να δώσω με παρατηρήσεις που ενδιαφέρουν και την παράδοσή μας. Μιας εποχής που συνεχίστηκε και λίγο αργότερα και της οποίας τα στοιχεία χάνονται καθώς φεύγουν οι πρωταγωνίστριες της ζωής. Οι γυναίκες οι άγνωστες, οι διπλανές μας υπάρξεις, στις οποίες οφείλουμε τη ζωή...».

Η προσέγγιση των γυναικών από τη συγγραφέα ήταν εύκολη γιατί γνώριζε το κοινωνικό περιβάλλον τους, τις συνθήκες τους, την ψυχοσύνθεσή τους. Κατόρθωσε έτσι να την εμπιστευτούν και να εξομολογηθούν τη ζωή τους, όπως την βίωσαν μέσα από τις μεγάλες δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι γυναίκες του περασμένου αιώνα στο κοινωνικό κλίμα ενός μικρού τόπου. Οι μαρτυρίες τους είναι κατάθεση ψυχής_προσδοκίες, φιλοδοξίες, εγκαρτέρηση, υπομονή στις δυσκολίες και τις δυστυ-

χίες ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο, περιστατικά από τη ζωή τους είναι το υλικό που με τέχνη και μεράκι η συγγραφέας χρησιμοποίησε και αξιοποίησε. Οι μαρτυρίες τους μας έδωσαν μια γεύση για τη γυναίκα της Πάρου που δεν διαφέρει ουσιαστικά από τις γυναίκες των άλλων περιοχών –ιδιαίτερα αγροτικών– της χώρας μας. Και είναι μαρτυρίες σημαντικές γιατί μας επιτρέπει να γνωρίσουμε από πρώτο χέρι το παρελθόν, τις ρίζες μας στη σημερινή πραγματικότητα με τη γνώση της διαχρονικής πορείας και εξέλιξης που σημειώθηκε στο κοινωνικό περιβάλλον μας.

Ασφαλώς θα έχει ενδιαφέρον αν ύστερα από 50 ή 100 χρόνια στον ίδιο χώρο επαναλαμβανόταν αυτή η έρευνα. Θα βλέπαμε τότε την εξελικτική πορεία της παριανής και κατ' επέκταση της Ελληνίδας και θα αξιολογούσαμε τις αλλαγές που συντελέστηκαν ύστερα από τις διαφοροποιήσεις που μεσολάβησαν στο αξιακό σύστημα και στις συνθήκες ζωής. «Οι γυναίκες της Πάρου» όπως εκτίθενται από τη συγγραφέα με τρόπο άμεσο, με έντονα συναισθηματικά στοιχεία, καλή διατύπωση και καλαίσθητη έκδοση ενδιαφέρουν όχι μόνο όσους και όσες προέρχονται από την Πάρο αλλά από όσους ενδιαφέρονται να γνωρίσουν καλύτερα τον κόσμο μας και τη χώρα μας.

ΚΑΤΑΡΓΩΝΤΑΣ ΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ: ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ**Λ.Τ. ΑΡΣΕΛ, Μ. ΧΑΡΙΤΟΥ ΦΑΤΟΥΡΟΥ, Θ. ΑΔΑΜΑΚΗ (επιμ.)****Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, 2008, σελ. 406**

Η έκδοση αυτή έχει γραφεί από γυναίκες επιστήμονες με μακρόχρονη πείρα στη Συμβουλευτική και προσφέρει την οπτική του Φύλου για να αντιμετωπίζεται η γυναίκα ως ισότιμο μέλος της κοινωνίας. Περιλαμβάνει 14 εργασίες και ένα εκτενές εισαγωγικό σημείωμα των επιμελητριών της έκδοσης. Τα θέματα περιστρέφονται γύρω από το κοινωνικό στερεότυπο των φύλων (εργασία **Λ. Αρσέλ, Μ. Χαρίτου-Φατούρου**) και τα προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας που καταλήγουν σε ψυχικό χάος, κατάθλιψη, ανορεξία ή βουλιμία, δυσκολίες στη σεξουαλική ζωή, εθισμό στις ψυχοτρόπες ουσίες. Είναι οι εργασίες των **Μ. Παπαθανασίου, Χ. Στέκα** σχετικά με την γυναικεία κατάθλιψη και τους αριθμούς που αμφισβητεί καθώς εμφανίζονται διπλάσια ποσοστά κατάθλιψης για τις γυναίκες, **Ε. Λεοντίδου** που αναφέρεται στη σεξουαλικότητα και αναλύει τους βιολογικούς παράγοντες που καθορίζουν την ερωτική ζωή τονίζοντας διαφορές ανάμεσα στα φύλα και **Ε. Χαΐντς** που περιγράφει τα συμπτώματα διατροφικών διαταραχών παχυσαρκίας, νευρικής ανορεξίας, βουλιμίας και τις επιπτώσεις που έχουν στην υγεία των γυναικών. Η εργασία της **Θ. Αδαμάκη** επικεντρώνεται στον αποκλεισμό των γυναικών από την αγορά εργασίας αναδειχνο-ντας τα μεγάλα ποσοστά ανεργίας και ιδιαίτερα των νεοεισερχομένων στον εργασιακό χώρο. Η **Α. Γούλιαρου** σε δύο εργασίες της διαπραγματεύεται την αρχή της ισότητας στο οικογενειακό δίκαιο διερευνώντας τις συνέπειες του νόμου 1983 στη μία και αποτιμά τις διατάξεις του 2006 ως προς τη σημασία τους και των προβλημάτων που ορισμένες έχουν. Στην εργασία τους των **Α. Καββαδία – Μ. Στρατηγάκη** δίνουν μίαν εικόνα των Κέντρων Συμβουλευτικής ως καταφύγιο των γυναικών που αντιμετωπίζουν προβλήματα και επισημαίνουν τις δυσκολίες που εμφανίζονται στην πράξη, υποδεικνύοντας μοντέλα λειτουργίας. Με την εμπορία γυναικών καταπιάνεται η **Χ. Παπαδοπούλου** και αντιμετωπίζει το φαινόμενο στη χώρα μας από πλευ-

ράς νομοθεσίας, δίωξης δραστών, προστασίας θυμάτων πρόληψης και ευαισθητοποίησης. Η **Αρσέλ** πραγματεύεται τη βία ενάντια στις γυναίκες όχι μόνο από την πλευρά των κακοποιημένων γυναικών αλλά και από την πλευρά των ανδρών και αναλύει την ψυχολογική βάση της βίας. Τέλος η **Γ. Τσακλάγκανου** δίνει στοιχεία στις οργανώσεις για τις δυνατότητες που προσφέρει η διεθνής κοινότητα προκειμένου να οδηγηθούμε στην ουσιαστική ισότητα. Όλες οι εργασίες έχουν ως κεντρική αναφορά την έμφυλη διάσταση των θεμάτων και την φεμινιστική οπτική τόσο από την εκτίμηση του παρόντος όσο και από την αισιόδοξη οπτική του μέλλοντος.

Οι ανισότητες σε βάρος των γυναικών εντοπίζονται σε πολλούς τομείς. Οι γυναίκες βιώνουν τον αποκλεισμό τους από την αγορά εργασίας ιδιαίτερα σε περιόδους ανεργίας όπου πλήττονται περισσότερο και ακόμη σε δυσμενέστερη θέση είναι οι νεοεισερχόμενες στην αγορά εργασίας. Διακριτικές μεταχειρίσεις επιφυλάσσουν για τις γυναίκες οι θεσμοί και οι νόμοι και στο επίπεδο της οικογένειας, των προσωπικών σχέσεων των δύο φύλων και στο σύστημα σωματικής και ψυχικής υγείας οι ανισότητες είναι μεγάλες. Η κοινωνία μας στην οποία έχουν κυριαρχήσει ειδικά στερεότυπα για τη γυναίκα την αντιμετωπίζει με αρκετή καχυποψία και τη γυναίκα που πάσχει τη βλέπει με διάθεση αρνητική.

Η φεμινιστική συμβουλευτική που ουσιαστικά διαπερνά όλες τις εργασίες της έκδοσης επικεντρώνεται σε δύο βασικά σημεία: (i) αντιμετωπίζονται τα προβλήματα στο γενικό πλαίσιο της άνισης εξουσίας και όχι ως ατομικά προβλήματα κάθε μεμονωμένης γυναίκας (ii) προτείνονται παρεμβάσεις μέσω της Συμβουλευτικής στην οπτική του φύλου με στόχο να βοηθήσουν τη γυναίκα να ανεξαρτοποιηθεί.

Οι εργασίες που περιλαμβάνονται στην έκδοση αυτή προτείνουν συγκεκριμένα μοντέλα συμβουλευτικής για κάθε πρόβλημα που αποτελεί αντικείμενο διερεύνησης και λύσης. Προτεί-

νονται συγκεκριμένα προγράμματα δράσης στο πεδίο των νόμων, των οργανισμών και των φορέων με στόχο την ενδυνάμωση των γυναικών και την προώθηση της ισότητας. Από τα πλεονεκτήματα των εργασιών αυτών είναι ο συνδυασμός θεωρητικών αναζητήσεων και βιωμένων ιστοριών γυναικών ώστε το κράμα που προκύπτει να ικανοποιεί τόσο τους θεωρητικούς όσο και τους πρακτικούς σκοπούς.

Από τις εργασίες προκύπτει ότι χρειάζεται ένας συνεχής αγώνας αμφισβήτησης των στερεότυπων των έμφυλων αξιών. Αυτό συνεπάγεται συγκρούσεις, διλήμματα και φοβικά σύνδρομα για άντρες και γυναίκες. Αυτός ο αγώνας για να στεφθεί με επιτυχία χρειάζεται από κοινού προσπάθειες για να αλλάξει το κοινωνικό περιβάλλον σε βάθος χρόνου. Ενδιαφέρουσες τέλος είναι οι προτάσεις για δράσεις στους τομείς ψυχολογίας, ιατρικής, δικαίου, επαγγελματικής αποκατάστασης και διεκδίκησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Είναι εν κατακλείδι μια έκδοση αξιοπρόσεκτη και εξαιρετικά χρήσιμη για τους επαγγελματίες της Συμβουλευτικής και της ψυχικής υγείας αλλά και για τους άντρες και γυναίκες που προβληματίζονται για την ισότητα των φύλων γιατί: Συνδυάζει τη θεωρία με την πράξη δηλαδή με τα υπαρκτά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στους διάφορους τομείς. Καλύπτει πολλούς τομείς της ανθρωπίνης δράσης (ανθρώπινα δικαιώματα, δίκαιο, ψυχολογία, εργασία, ιατρική). Αναδειχνει συγκεκριμένα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στην προσωπική και κοινωνική τους ζωή. Προτείνει, τέλος, λύσεις πλουραλιστικές που δεν περιορίζονται μόνο στο συγκεκριμένο πρόβλημα αλλά στοχεύουν στην αλλαγή του κοινωνικού περιβάλλοντος.

Τα κείμενα είναι καλογραμμένα, έχουν καλή δομή, τα διακρίνει καλή επιστημονική τεκμηρίωση και η γλώσσα είναι στρωτή χωρίς ακρότητες. Πλουτίζεται έτσι η Φεμινιστική και Συμβουλευτική βιβλιογραφία με αξιόλογο υλικό.

ΣΙΝΕΜΑ ΣΙΝΕΜΑ ΣΙΝΕΜΑ ΣΙΝΕΜΑ

της Έλλιας Κοδοκυθά

Γυναίκες χωρίς άνδρες – Women without men Shirin Neshat

(Στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης)

Το έργο είναι της διεθνούς φήμης Ιρανο-αμερικανίδας Σιρίν Νεσάτ. Γεννήθηκε το 1957, έχει παγκόσμια αναγνωρισθεί για τις φωτογραφίες της *Women of Allah*. Επισκέφτηκε τη χώρα της στις αρχές της δεκαετίας του '90. Τη

βρήκε μεταμορφωμένη και τις γυναίκες τραγικά καταπιεσμένες από το θεοκρατικό καθεστώς του Χαμείνι. Οι Γυναίκες τού Αλλάχ είναι ντυμένες με τσαντόρ και κρατούν όπλα. Στα ακάλυπτα μέρη του σώματός τους διαβάζονται γραμμένα με μελάνι ποιητικά κείμενα με περσική καλλιγραφία. Ακολούθησαν οι πρώτες βιντεοεγκαταστάσεις της και το πρώτο διεθνές βραβείο στη 48^η Μπιενάλε της Βενετίας. Το 2004 ξεκίνησε ένα μνημειακό κύκλο πέντε βιντεοεγκαταστάσεων με θέμα πέντε γυναίκες από το απαγορευμένο στο Ιράν, μυθιστόρημα της Σαρνούς Παρσιπούρ *Women without Men*². Βιβλίο πολυμεταφρασμένο που διδάσκεται στα τμήματα Γυναικείων Σπουδών στις ΗΠΑ.

Η αφήγηση της Νεσάτ είναι άκρως ελλειπτική και αφαιρετική. Στο όριο πάντα μεταξύ εικαστικής τέχνης και κινηματογράφου εκμεταλλεύεται ρητορικές επανάληψης και μετωνυμικής αποσπασματικότητας της κινηματογραφικής γλώσσας, επιτυγχάνοντας μια σπάνιας πυκνότητας υπαινικτική δύναμη και αμφισημία στην αφήγηση η οποία μετατοπίζεται από τον αφηγητή στο θεατή.

Μέσα από τη δική του φαντασία τις δικές του γνώσεις, μνήμες και ευαισθησίες θα αναζητήσει συσχετίσεις, σημασίες και νοητικές αλληλουχίες ανάμεσα στις προβαλλόμενες εικόνες, θα δημιουργήσει μια ή περισσότερες από τις

πολλαπλές εκδοχές ενός ατέρμονα ανοιχτού έργου³.

Οι ιστορίες των γυναικών της Σιρίν Νεσάτ ξετυλίγονται σε ένα ονειρικό κήπο, ένα φανταστικό τοπίο με φυτά ξωτικά μακρινά, περίεργο, ονειρικό τοπίο με μυστικά νερά, πράσινα, γαλάζια, διάφανα. Αισθητικές που μας ταξιδεύουν στα ποιητικά ξέφωτα του Σεργκέι Αϊνστάιν του Αντρέι Ταρκόφσκι, του Θεόδωρου Αγγελόπουλου. Εμένα ο κήπος της Νεσάτ με πήγε στη *Νοσταλγία* του Ταρκόφσκι.

Οι πέντε γυναίκες, η Μαχντότ, η Ζαρίν, η Μουνίς, η Φαεζέ και η Φαράχ Λαγκά είναι οι γυναίκες χωρίς άνδρες, όμως οι άνδρες είναι παρόντες, υπάρχουν με τη βαριά σκιά τους. Οι γυναίκες υποφέρουν. Θέλουν να φύγουν.

Η Μαχντότ, η γυναίκα της πρώτης ιστορίας, φοβάται τη γονιμότητά της, φοβάται να αποκτήσει παιδί. Καταφεύγει στον ονειρικό κήπο μοναχή της, γίνεται δένδρο για να μπορέσει χωρίς να χάσει την παρθενικότητά της, να δώσει καρπούς, ν' αφήσει το σπόρο της στον κόσμο. Τη βλέπουμε να πλέκει ένα κίτρινο πλεκτό, γύρω της κίτρινα ονειρικά φυτά. Παιδιά αγόρια και κορίτσια ντυμένα με το ίδιο χρώμα να τρέχουν και να χορεύουν. Βρήκε μια ελευθερία στην ένωση με τη φύση. Στο τέλος τη βλέπουμε να γλιστρά στο νερό σαν Οφηλία ντυμένη στα λευκά. Μια γυναίκα βασανισμένη, διχασμένη, σε μια χώρα όπου οι γυναίκες ζουν υποταγμένες στη χειρότερη ανδροκρατία.

Η Νεσάτ διηγείται, ξαναγράφει το βιβλίο, το ξαναβρίσκεις γραμμένο με τη δική της συγκλονιστική κινηματογραφική γραφή.

Η Ζαρίν είναι μια νεαρή πόρνη, λιπόσαρκη. Το ανορεκτικό σώμα της φέρνει λύπη. Οι άντρες έρχονται σαν εφιάλτες, πληρώνουν και φεύγουν, ξαφνικά δεν έχουν πρόσωπο, έχουν χέρια, πόδια. Αλλά το πρόσωπό τους δεν υπάρχει. Φοβάται ότι τρελάθηκε, είναι από τις πιο τραγικές εικόνες της γυναίκας, αντικείμενο της ανδρικής εκμετάλλευσης. Εκμετάλλευσης χωρίς ανθρώπινο πρόσωπο, τρέχει στο λουτρό για να εξαγνιστεί. Οι εικόνες του λουτρού, το αδύνατο σώμα της που το ματώνει τρίβοντάς το,

1. Σιρίν Νεσάτ, Βιογραφικό Σημείωμα – *Women without men* – κατάλογος ΕΜΣΤ.

2. Shahrnush Parsipour – *Women without men* – The Feminist Press – The City University of New York 2004.

3. Άννα Καφέτζη, Διευθύντρια του ΕΜΣΤ – Εισαγωγή καταλόγου της Έκθεσης.

ΣΙΝΕΜΑ ΣΙΝΕΜΑ ΣΙΝΕΜΑ ΣΙΝΕΜΑ

οι άλλες γυναίκες γύρω, το μικρό αγόρι που κοιτάζει γυμνό ένας μελλοντικός άνδρας. Στο Δρόμο προς τη Δύση η Ιρίνα μια άλλη νεαρή πόρνη⁴ έχει την ίδια αγωνία για το σώμα της «αυτή η μυρωδιά έχει ποτίσει το σώμα μου» λέει, «δεν θα φύγει ποτέ». Και πλένεται, πλένεται αλλά η μυρωδιά μένει. Φεύγει στους δρόμους της πόλης αφού ούτε η προσευχή την έσωσε κι η Ζαρίν πήγε στον κήπο. Ο κήπος είναι κάτι σαν παράδεισος για τις γυναίκες.

Στην τρίτη ιστορία η Νεσάτ μεταφέρει την νεαρή Μουνίς στο πραξικόπημα του '53 και στους αγώνες του Ιράν για τη διαφύλαξη της δημοκρατίας στη χώρα της. Η Μουνίς πήδησε από την ταράτσα του σπιτιού της. Είναι μια γυναίκα δίπλα σε έναν γενναίο άνδρα. Μιλά με έναν γενναίο άνδρα που δεν υπάρχει πια, βρήκε μόνο με το θάνατο το δρόμο να ξεφύγει από τα δεσμά της παράδοσης.

Η Φαεζέ είναι η γυναίκα της τέταρτης ιστορίας. Δεν επαναστατεί. Ήσυχια και απελπισμένα όπως οι άλλες θέλει να παντρευτεί απλά ονειρεύεται να παντρευτεί. Όμως ένας βάρβαρος άνδρας τη βίασε και της στέρησε την παρθενιά της, στη χώρα που ζει είναι η ίδια υπεύθυνη γι' αυτό, ντρόπιασε τον εαυτό της, εξευτέλισε την οικογένειά της. Δεν έχει δικαίωμα να παντρευτεί, να κάνει οικογένεια, να ζήσει μια ευτυχισμένη ζωή. Τη βλέπουμε δίπλα στη φιγούρα μιας γυναίκας σκεπασμένης με τσαντόρ που είναι η ίδια, να οδηγείται στην τρέλα. Στο τέλος αντιμετωπίζει τους δαίμονές τους εσωτερικούς και εξωτερικούς και τη βρίσκουμε γαληνεμένη δίπλα στη Ζαρίν.

Η Φαράχ Λαγκά, η τελευταία γυναίκα χωρίς άνδρα ανήκει στην τάξη των πλουσίων. Είχε άνδρα ένα πλούσιο πολύ που πέθανε. «Σε λίγο θα μπεις στην εμμηνόπαυση και θα είσαι άχρηστη», της έλεγε γράφει στο βιβλίο η Parsipour.

Ο κήπος αγοράστηκε από εκείνη τον θέλησε καταφύγιο για τις γυναίκες, τους τον πρόσφερε για να βρουν τον εαυτό τους. Όμως κατακλύζεται τελικά από τον κόσμο των ανδρών. Η σκηνή της άφιξης των ανδρών με τα στρατιωτικά αυτοκίνητα. Το φορτωμένο τραπέζι, ο τρόπος που τρώνε οι άνδρες. Η ελπίδα για μια άλλη ζωή, πλού-

σια, ειρηνική, χάθηκε για τη Φαράχ Λαγκά.

Έτσι τελειώνουν οι ιστορίες των γυναικών στο Ιράν. Οι χίλιες και μία νύχτες της ζωής τους ανάμεσα στο όνειρο και στο παραμύθι, στην αγωνία και στην απόρριψη.

Όμως οι Γυναίκες του Αλλάχ δεν μοιάζουν καταδικασμένες, με πολύ πόνο, με σπαραγμό για την άγρια κυριαρχία που τις περιβάλλει, αγωνίζονται, δεν τις πνίγει το τσαντόρ, βρίσκουν ένα κομματάκι, μια ακρούλα ξεσκέπαστη απ' το τσαντόρ που τις σκέπασε πάλι ο Αγιατολάχ Χομείνι για να γράψουν ποίηση να αντισταθούν με χίλιους τρόπους. Δεν τις τρομάζει η τιμωρία κι η φυλακή, τέσ-

σερα χρόνια, επτά μήνες και επτά ημέρες. Προσπάθησαν να μας διαλύσουν με τις πιο απάνθρωπες τιμωρίες, περιγράφει πώς τη συλλάβανε εκείνη και την οικογένειά της, όταν γύρισε στο Ιράν γιατί ο ρόλος που έπαιζαν οι γυναίκες στην Ιρανική επανάσταση την ενδιέφερε ιδιαίτερα. Και δεν ήθελε να μείνει απ' έξω. Γρήγορα τη συλλάβανε. Η Parsipour είναι πολύτιμη με το έργο της για να κατανοήσουμε τη σύγχρονη λογοτεχνία και τον πολιτισμό του Ιράν και να αρχίσουμε ένα διάλογο πέρα από πολιτικές και κυβερνήσεις⁵.

Εκείνο όμως που παίρνεις μαζί σου βγαίνοντας από τα μικρά κατασκότεινα δωμάτια που προβάλλονται οι ιστορίες είναι ένας κόσμος ονειρικός, αλλιώςτικός, παραμυθένιος κι αληθινός μαζί. Οι γυναίκες υπάρχουν αληθινές, βασανισμένες, βιασμένες όμως πλούσιες σε επιθυμίες, όμορφες στον κήπο του παραδείσου. Βγαίνοντας από τις προβολές, νέες γυναίκες και μαζί νέοι άνδρες, σιωπηλοί, δεν άκουσα να σχολιάζουν.

«Μια μπουνιά στο στομάχι» είπε δίπλα μου μια μεγάλη σαν και μένα. Ένα μαγευτικό ταξίδι στο όνειρο θα' λεγα εγώ. Ταξίδι με όνειρα και εφιάλτες, μνημειακό,

μοναδικό έργο. Η Shirin Neshat θα το παρουσιάσει σε ταινία μεγάλου μήκους για τις κινηματογραφικές αίθουσες. Οι εικόνες της με τη δύναμη και τη μαγεία τους θα φτάσουν παντού. Γυναίκες και άνδρες με ανθρώπινα πρόσωπα θα ονειρεύονται στον κήπο της. Οι αίθουσες θα είναι ανοιχτές και θα σας περιμένουν όλες.

4. Ο Αγώνας της Γυναίκας, No 76.

5. Persis M. Karim, Post Face, Women without men.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΠΡΟΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ*
ΣΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ
15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2009

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η παγκόσμια κρίση έχει επηρεάσει αρνητικά και την ελληνική οικονομία. Και εν μέρει λόγω αυτής, έχουν αποδυναμωθεί οι ευνοϊκοί παράγοντες που επί πολλά χρόνια στήριζαν την αναπτυξιακή διαδικασία στη χώρα μας. Στα χρόνια της ισχυρής ανάπτυξης, η εγχώρια ζήτηση αυξανόταν ταχύτερα από την εγχώρια προσφορά, ο πληθωρισμός διαμορφωνόταν σε επίπεδα μονίμως υψηλότερα από το μέσο όρο της ζώνης του ευρώ, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διευρυνόταν και το εξωτερικό χρέος του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα διογκωνόταν συνεχώς. Το μέγεθος και η επιμονή των ανισοροπιών αυτών υποδήλωναν καθαρά ότι οι διαρθρωτικές αλλαγές που συντελέστηκαν δεν ήταν επαρκείς. Ίσως ενέπνεαν εφησυχασμό οι σχετικά υψηλοί ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης και η συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ, η οποία εξασφάλιζε συνθήκες σταθερότητας με χαμηλά επιτόκια.

Σήμερα, η παγκόσμια κρίση έχει αναδείξει εναργέστερα τις χρόνιες μακρο-ανισοροπίες και τις διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας.

Ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης επιβραδύνθηκε από 4% το 2007 σε 2,9% το 2008 (2,4% το τελευταίο τρίμηνο του έτους), κυρίως λόγω της μεγάλης πτώσης των επενδύσεων. Εκτιμάται ότι το 2009 η οικονομική δραστηριότητα θα είναι στάσιμη. Είναι μάλιστα πιθανό να σημειωθούν μέσα στο έτος και αρνητικοί ρυθμοί ετήσιας μεταβολής του ΑΕΠ, ενώ ενδέχεται η εξέλιξη της δραστηριότητας να είναι ακόμη δυσμενέστερη, αν οι διεθνείς οικονομικές συνθήκες χειροτερεύσουν ουσιαστικά. Τα μέχρι στιγμής στοιχεία είναι χαρακτηριστικά. Σε ετήσια βάση, τον Ιανουάριο εφέτος, σε σύγκριση με πέρυσι, ο όγκος των λιανικών πωλήσεων μειώθηκε κατά 5,8% και ο όγκος της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας βάσει αδειών κατά 33,5%, ενώ το πρώτο δίμηνο η παραγωγή της μεταποίησης υποχώρησε κατά 10% και η αξία των εξαγωγών αγαθών (εκτός καυσίμων και πλοίων) κατά 20% περίπου. Τέλος, το πρώτο τρίμηνο οι νέες κυκλοφορίες αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσεως μειώθηκαν κατά 38,7%.

Η κρίση επηρεάζει, μεταξύ άλλων, την οικονομική δραστηριότητα με διττό τρόπο. Πρώτον, οι τράπεζες εφαρμόζουν αυστηρότερα κριτήρια όταν χορηγούν πιστώσεις, καθώς αναμένουν άνοδο του πιστωτικού κινδύνου και των επισφαλειών. Περιορίζεται έτσι η προσφορά δανείων. Δεύτερον, υποχωρούν σημαντικά οι προσδοκίες και η εμπιστοσύνη των επιχειρήσεων και των νοικο-

κυριών. Παρατηρείται έτσι συγκράτηση της κατανάλωσης (ιδίως διαρκών καταναλωτικών αγαθών), πτώση των επενδύσεων σε κατοικίες και υποχώρηση της διάθεσης των επιχειρήσεων για ανάληψη κινδύνων, με αποτέλεσμα να μειώνονται οι επιχειρηματικές επενδύσεις. Περιορίζεται επομένως και η ζήτηση πιστώσεων από τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις.

Η υποχώρηση της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας και του διεθνούς εμπορίου θα πλήξουν καιρία τις ελληνικές εξαγωγές αγαθών. Επίσης θα υποχωρήσουν οι ταξιδιωτικές εισπράξεις, ενώ σημαντικά μειωμένες θα είναι και οι εισπράξεις από τη ναυτιλία, λόγω της υποχώρησης των ναύλων και της συρρίκνωσης του παγκόσμιου εμπορίου. Εκτιμάται ότι η πτώση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών, σε σταθερές τιμές, θα είναι της τάξεως του 12%.

Ορισμένοι πάντως παράγοντες ενδέχεται να μετριάσουν τις δυσμενείς επιπτώσεις της κρίσης. Μεταξύ άλλων, η πτώση των τιμών του πετρελαίου οδηγεί σε αισθητή αποκλιμάκωση του πληθωρισμού και ενίσχυση του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος. Επίσης, η προβλεπόμενη αύξηση των μέσων πραγματικών αποδοχών των μισθωτών - ακόμη και αφού ληφθούν επίσης υπόψη ο παρατηρούμενος περιορισμός του μέσου χρόνου εργασίας και η αναμενόμενη μείωση της απασχόλησης - μπορεί να στηρίξει αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης έως και 1%. Τέλος, η εφαρμογή του σχεδίου ενίσχυσης της ρευστότητας εκτιμάται ότι θα συμβάλει ώστε ο ρυθμός πιστωτικής επέκτασης προς τον ιδιωτικό τομέα να είναι υψηλότερος από το ρυθμό αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ. Η τελική διαμόρφωση βεβαίως του ρυθμού αυτού δεν εξαρτάται μόνο από την προσφορά, αλλά και από τη ζήτηση δανείων. Και η τελευταία, λόγω της χαμηλής ροπής προς διενέργεια δαπανών, θα τείνει να εξασθενήσει.

Η απασχόληση το 2008 αυξήθηκε κατά 1,1%, αλλά εφέτος εκτιμάται ότι θα καταγραφεί μικρή μείωση του αριθμού των απασχολούμενων. Σχετικά πιο σημαντική όμως θα είναι η μείωση του μέσου χρόνου εργασίας, τόσο επειδή σε ορισμένες επιχειρήσεις περικοπώνται οι υπερωρίες, όσο και επειδή μειώνεται το κανονικό ωράριο εργασίας. Προβλέπεται ότι η μείωση του συνολικού αριθμού απασχολούμενων θα είναι στα επίπεδα του 0,5-0,8%, ενώ η μείωση του αριθμού των απασχολούμενων μισθωτών θα είναι περίπου 1%. Για τους αυτοαπασχολούμενους

* Απόσπασμα

η εξασθένηση της δραστηριότητας συνεπάγεται κατά κανόνα περιορισμό του χρόνου εργασίας, δηλαδή υποαπασχόληση και επομένως μείωση εισοδήματος, αλλά όχι ανεργία. Πάντως, σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της ΕΣΥΕ, εφέτος τον Ιανουάριο η συνολική απασχόληση μειώθηκε κατά 0,6% σε σύγκριση με πέρυσι, ενώ το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε στο 9,4%, από 8,9% το Δεκέμβριο και 8,0% τον Ιανουάριο του 2008. Στην παρούσα φάση, ευπαθέστερες κατηγορίες εργαζομένων είναι κυρίως οι ανειδίκευτοι, όσοι έχουν χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, οι προσωρινά απασχολούμενοι και οι μετανάστες.

Η υποχώρηση, από τα μέσα του 2008, των διεθνών τιμών των καυσίμων και των τροφίμων οδήγησε το τελευταίο τρίμηνο του 2008 σε σημαντική πτώση του πληθωρισμού, η οποία συνεχίστηκε το πρώτο τρίμηνο του 2009. Ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού (βάσει του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή) υποχώρησε στο 1,5% το Μάρτιο και ενδέχεται να διαμορφωθεί γύρω στο 1% ή και χαμηλότερα περί τα μέσα του έτους. Στη συνέχεια όμως θα αυξηθεί και πάλι, αντανakλώντας κυρίως την αναμενόμενη διαμόρφωση των διεθνών τιμών του πετρελαίου στον κάθε μήνα του 2009 σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους (αποτέλεσμα βάσης). Εκτιμάται ότι το 2009, σε μέσο επίπεδο έτους, ο ρυθμός πληθωρισμού είναι δυνατόν να υποχωρήσει στο 1,5% ή και λίγο χαμηλότερα, έναντι 4,2% το 2008. Ο πυρήνας του πληθωρισμού όμως θα παραμείνει σχετικά υψηλός, γύρω στο 2,9%, δηλαδή θα εμφανίσει μικρή μόνο υποχώρηση σε σχέση με το 2008 (3,4%). Θα διαμορφωθεί έτσι και πάλι σε επίπεδο σημαντικά υψηλότερο από ό,τι στη ζώνη του ευρώ, με αποτέλεσμα να συνεχιστεί η διάβρωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας ως προς τις τιμές. Σημειωτέον ότι εφέτος διαμορφώνονται συνθήκες που θα έπρεπε λογικά να ευνοήσουν την ταχύτερη μείωση του πυρήνα του πληθωρισμού. Εφέτος, λόγω χάρι: (α) δεν θα υπάρχουν συνθήκες υπερβάλλουσας ζήτησης, και (β) ο ρυθμός ανόδου του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος θα επιβραδυνθεί αισθητά. Επειδή όμως αρκετοί κλάδοι της ελληνικής οικονομίας εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από συνθήκες ατελούς ανταγωνισμού, εκτιμάται ότι ο πυρήνας του πληθωρισμού θα υποχωρήσει λιγότερο από ό,τι θα ήταν κατ' αρχήν εφικτό.

Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών παραμένει πολύ υψηλό. Το 2008 ανήλθε στο 14,4% του ΑΕΠ. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κυρίως στις αυξημένες καθαρές πληρωμές για εισαγωγές καυσίμων και για τόκους, μερίσματα και κέρδη. Επιβαρυντικά στις πληρωμές τόκων έχει συμβάλει η αύξηση του τμήματος του δημόσιου χρέους που διακρατείται από κατοίκους εξωτερικού. Το 2009 το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών θα επηρεαστεί από την επιδείνωση του διεθνούς και του εγχώριου οικονομικού περιβάλλοντος και αναμένεται ότι το έλλειμμα του θα περιοριστεί στο 12,5-13% του ΑΕΠ. Αυτό θα οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι, σε απόλυτα μεγέθη, οι εισαγωγές θα μειωθούν περισσότερο από τις εξαγωγές. Παρά την αναμενόμενη μείωση, το εξωτερικό

έλλειμμα παραμένει δυστυχώς υψηλό. Και θα τείνει και πάλι να διευρυνθεί, όταν ξεκινήσει η ανάκαμψη της οικονομίας, λειτουργώντας ως τροχοπέδη της ανάπτυξης. Παραμένει, επομένως, επιτακτική η ανάγκη της εφαρμογής μέτρων πολιτικής που να έχουν μεσομακροπρόθεσμο ορίζοντα και να θεραπεύουν τις χρόνιες αιτίες του ελλειμματικού ισοζυγίου. Στην επιμονή του εξωτερικού ελλείματος να διαμορφώνεται σε ανησυχητικά επίπεδα, έχουν συντελέσει η διαρκής υποχώρηση της ανταγωνιστικότητας κόστους και τιμών και η επί σειρά ετών σημαντική υστέρηση της εθνικής αποταμίευσης, έναντι των εγχώριων επενδύσεων. Απαιτείται, μεταξύ άλλων, να βελτιωθεί η διεθνής ανταγωνιστικότητα και παράλληλα να διορθωθούν οι μακροοικονομικές ανισοροπίες, κυρίως μέσω δημοσιονομικής εξυγίανσης.

Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης (σε εθνικολογιστική βάση) ξεπέρασε το 2008, για δεύτερο συνεχές έτος, την τιμή αναφοράς της Συνθήκης του Μάαστριχτ, με αποτέλεσμα να ενεργοποιηθεί η Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείματος. Και ταυτόχρονα, το 2008 το ενοποιημένο χρέος της γενικής κυβέρνησης υπερέβη το 95% του ΑΕΠ. Αν το έλλειμμα εξακολουθήσει και το 2009 να κινείται σε υψηλά επίπεδα, το μήνυμα που θα εκπέμπεται στις διεθνείς αγορές είναι ότι, για μια ακόμη φορά, η δημοσιονομική προσαρμογή αναβάλλεται ή βραδυνορεί. Και ως εκ τούτου οι αγορές θα αντιδράσουν ανάλογα. Ήδη από το Σεπτέμβριο του 2008 παρατηρήθηκε μεγάλη διέυρυνση της διαφοράς αποδόσεων μεταξύ των ελληνικών και των γερμανικών κρατικών ομολόγων. Το πρώτο τρίμηνο του 2009, η διαφορά αυτή στην αρχή αυξήθηκε και στη συνέχεια παρουσίασε διακυμάνσεις, ενώ πρόσφατα υποχώρησε ελαφρά, παραμένοντας ωστόσο σε υψηλό επίπεδο. Η εξέλιξη αυτή αντανakλά τις ανησυχίες των αγορών για το πολύ υψηλό δημόσιο χρέος της χώρας (το δεύτερο σε μέγεθος στην ΕΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ), για τη συνεχιζόμενη αδυναμία επίτευξης μιας διατηρήσιμης δημοσιονομικής θέσης, για το ογκούμενο εξωτερικό έλλειμμα, καθώς και για την καθυστέρηση των απολύτως αναγκαίων διαρθρωτικών προσαρμογών.

Ο ετήσιος ρυθμός πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις, που από το Νοέμβριο του 2008 παρουσίαζε έντονη επιβράδυνση, το Φεβρουάριο του 2009 διαμορφώθηκε σε 15,3%. Η επιβράδυνση αυτή οφείλεται στην αυστηροποίηση των όρων και κριτηρίων χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και στην τάση αποδυνάμωσης της ζήτησης.

Ο ετήσιος ρυθμός πιστωτικής επέκτασης προς τα νοικοκυριά παρουσίασε το 2008 έντονη πτωτική τάση, η οποία συνεχίστηκε και το πρώτο δίμηνο του 2009. Το Φεβρουάριο εφέτος διαμορφώθηκε σε 10,3%. Η επιβράδυνση, στην προκειμένη περίπτωση, οφείλεται μεταξύ άλλων και στην υποχώρηση της ζήτησης δανείων, λόγω περιορισμού των δαπανών για αγορά ή επισκευή κατοικίας και για τρέχουσα κατανάλωση, καθώς τα νοικοκυριά τείνουν να αναβάλλουν δαπάνες, αποθαρρυνόμενα από την αβεβαιότητα για τη μελλοντική πορεία των εισοδημάτων τους.

No 86
January - June
 2009

WOMEN'S STRUGGLE **(O AGONAS TIS GYNAEKAS)**

A Journal of the Greek League for Women's Rights
 60, Skoufa st., Athens 106 80, Greece
Tel.: 210-36 26 460 - **Fax:** 210-36 16 236 - **e-mail:** L.Women-rights@otenet.gr

This journal was first published in September 1923. Its publication was suspended by the Metaxas dictatorship (1936-1940), while the League ceased the publication during the colonel's dictatorship (1967-1974) in order to avoid censorship. It is being published in a new format.

Editor:	Lili Kourakou
Editing Committee:	Soula Panaretou, Koula Kassimati, Elia Kolokytha, Terpsi Lambrinopoulou, Laoura Maratou-Alipranti
Columnists:	Poly Miliori, Kety Botopoulou, Elia Kolokytha, Joanna Manganara, Maria Stratigaki
Copy editors:	Lia Barbati-Vartsou, Lili Kourakou

GREEK LEAGUE FOR WOMENS' RIGHTS: THE BOARD

Honourary President: Alice Yotopoulos-Marangopoulos

President: Soula Panaretou

Vice-Presidents: Elia Kolokytha, Lili Kourakou

Secretary General: Terpsi Lambrinopoulou

Secretary: Vasso Farmaki

Treasurer: Dora Chiliadaki

Members:

Koula Anagnostopoulou-Kourakou, Lia Barbati-Vartsou,
Kety Botopoulou, Chara Karayannopoulou, Koula Kassimati
Laoura Maratou-Alipranti, Deta Petroglou
Maria Stratigaki, Irini Fereti

ENGLISH SUMMARIES

EXPECTATIONS FROM A NEW UP-GRADED EUROPEAN PARLIAMENT (p. 1-2)

By Soula Panaretou

The Greek League for Women's Rights (GLWR) President Soula Panaretou writes on the nature, synthesis and role of the new European Parliament to result from the June 2009 elections, and the expectations of

European citizens, especially women of Europe, from it.

The EU Parliament is the only institution of the EU the synthesis of which is decided by the vote of its 500 mil. citizens. Its 785 members (736

in the new Parliament) representing 27 countries and many political parties, work together for the common interests of Europe. Women's participation in the 2004-2009 Plenary reached 31.21 %, with Greek women reaching for the first

time a percentage of 29.17% on the total number of Greek seats. These percentages constitute a progress, considering where we started trying to convince that gender equality is an unquestionable value of the European civilization that must be expressed in decision making centers. However, women's participation is still less than 1/3, while women's potential justifies a target of an equal 50/50 participation.

The EU Parliament decides on a number of issues in parallel with the European Commission. Approves the budget and exercises important controls. Among its 20

Parliamentary Committees there is one on Women's Rights and Gender Equality. All the above make the EU Parliament a democratic institution, that can be even more democratic to the degree that it embodies and takes advantage from women's participation.

The 5 year term of the EU Parliament soon to start is crucial for the European unification. The past few decades, under the influence of new-liberalism, saw achievements of the European civilization that had taken centuries to establish, especially in the sphere of economic and social rights, being abolished,

the social state decline, lack of social justice and of equal opportunities.

And then came the crisis, financial at first, of the real economy later, to make things worst.

For all these reasons, the new term of the EU Parliament members, men and women, can be crucial for the fulfillment of our expectations, namely peace, democracy, sustainable development, social solidarity, gender equality. Women politicians in particular must commit themselves in securing "gender justice" and supporting women's rights.

European Elections 2009 p. 3

In view of the forthcoming elections the GLWR addresses a letter to all women candidates for the EU Parliament, of all political parties, by which the League states its positions on all crucial feminist matters, and, drawing from its experience

of many years in the pursuit of gender equality, calls their attention on certain important target issues that must be supported for the improvement of the position of women in society. Crucial among them are: advancing gender

mainstreaming, supporting the social role of the state by the central and local governments, establishing a steady bilateral cooperation between women members of the EU Parliament and feminist/women's organizations.

The European Women's Lobby (EWL) campaign for the European elections 2009 and its promotion in Greece p. 4

The EWL has launched a European campaign for the equal participation of women and men in the new European Parliament, proposing a 50/50 participation of men and women and the zipper system for the electoral lists.

In Greece the promotion of the campaign was undertaken by a coordinating committee of the local

organizations participating in the Lobby, as well as by the League of Women in Politics, an organization aiming at securing equal participation of genders in decision making centers. The General Secretariat for Equality gave support to the campaign.

The Greek Branch of the EWL pre-sented the 50/50 campaign on April 29th, while the League

of Women in Politics organized two events in Athens, one round table on March 16th gathering together ex members of the EU Parliament, ex Commissioners, representatives of the Government, political parties, women's organizations etc., and a second one on May 13th with representatives of women's organizations.

International Woman's Day - March 8th 2009 p. 5-16 Woman's Social Achievement Award "Alice Yotopoulos-Marangopoulos"

The International Woman's Day (8th March) gives the GLWR each year the opportunity, honoring the anniversary, to look back and consider what has been achieved and how much still remains to be done until full and substantial equality between men and women is reached.

Honoring woman's social contribution was an idea of Alice Yotopoulos-Marangopoulos, then President and now Honorary President of the LWR, since woman's social contribution is significant, but voluntary and discrete, consequently remains unknown.

Combining the two occasions each year, the GLWR brings its members in contact with both women's perspectives as well as with hot

social problems and the contribution of women in the social arena.

This year on the 8th of March the GLWR honored the Association "Friends of the General Tumor Hospital Ag. Anargyroi" a group of women acting on a voluntary basis, offering significant moral and material support and relief to people under treatment in the Hospital, but also active in the spheres of preventive care for breast cancer and the hospitalization of patients and relatives coming from other parts of the country to this hospital for treatment.

During the event organized this year, distinguished speakers shed light on both the targets of the day.

From the part of GLWR, President Soula

Panaretou referred to the history and the meaning of the day in our difficult times, while Hon. President Alice Yotopoulos Marangopoulos spoke on the status of women in the world and in our country to-day, and argued that women are not responsible for the problems and evils of the world in our days.

The social contribution of women was examined by social scientists and persons in leading positions in the Hospital and in the honored Association "Friends of the Hospital". Both the importance of voluntary social work as well as the extent and significance of the work and action of the honored Association were analyzed in interesting presentations, all appearing on this issue.

Women in high managerial posts. Barriers and inhibitions p. 17-18

Women constitute 40% of the working population of the country. Their educational level has improved considerably. However, and in spite of progress achieved, the majority of women occupy lower posts in the hierarchy, especially in the private sector of

the economy. Women have jobs, but not earners. Koula Anagnostopoulou-Kourakou, GLWR Board member, expresses the view that this phenomenon is to a great extent due to persisting gender stereotypes, which place woman mainly or exclusively in the

role of wife, mother and housewife rather than in that of a carrier person. The writer supports that every woman must be conscious of her right not only to work, but to be professional in her approach to her job reaching higher hierarchical positions.

Annual Awards to Journalists p. 19-27

Two journalists, one from the press and one from the electronic media, are each year presented with awards by the GLWR, for "covering, during the previous year, in the best and most systematic way, gender equality matters". The prizes are given during a gathering of the GLWR members and

friends to welcome the new year. Maria Delithanassi from the Athens daily "Kathimerini" and Stelios Kouloglou from the newly established "SX Web TV" received honorary prizes from the hands of Mrs. Evghenia Tsoumani, General Secretary for Equality. The address of the GLWR President

Soula Panaretou was focused on the topic "We fight for substantial equality in conditions of economic crisis", while the Hon. President Alice Yotopoulos-Marangopoulos reviewed the significant achievements of women's movement in the past year, as well as the opportunities missed to achieve more.

Cultural events "Get in touch" p. 28

The GLWR apart from its main activities aiming at gender equality, organizes a series of cultural meetings during which members and friends of the League meet with women

from the spheres of arts and culture. We name these meetings "Get in Touch". During the first 6 months of this year 3 such meetings took place, in the course of which

interesting discussions developed. It is our intention to have more such meetings in the future, since they seem to attract the interest of many women, especially young ones.

Meeting with Chinese women p. 28

President Soula Panaretou reports on a meeting of Greek Women's NGOs with a Delegation of Chinese women visiting

Athens. The meeting was organized by the General Secretariat for Equality, and in its course an interesting exchange of

information on equality promotion programs and good practices took place.

Is there a "Feminine Poetry"? p. 29-31

GLWR Vice President Elia Kolokytha, taking occasion from a recent book referring to women poets of the 20th century, reviews poetry written by women in Greece and internationally, and examines its approach, nature, motives, characteristics.

Yota Cravaritou p. 32-33

Yota Cravaritou, Professor in Law in Aristoteleio University of Salonica, passed away last October. Prof. Niki Kaltsoya writes on her great contribution in developing feminist ideals in the Greek university.

Legal matters p. 34-35

GLWR Board member Laoura Maratou-Alipranti was invited last February by the Committee on Women Rights and Gender Equality of the European Parliament to take part in a Public Hearing on the social effects of the "Anonymous Childbirths", a complicated social and legal problem existing in many European countries. Excerpts from her presentation appear on this issue of the "Struggle of Woman".

International News p. 36-37

United Nations - 61st Annual DPI/NGO Conference (3-5 September 2008, Paris). "Reaffirming Human Rights for All, 60

years from the Universal Declaration," Nena Sakellaropoulou, member of the GLWR, who represented the League in

the above Conference, reports on its works.

European Issues p. 38-39

Maria Stratigaki, member of the Board, writes about quotas in the electoral systems in Europe.

Describes the various systems implemented in different countries and argues that the introduction of quotas is the only suc-

cessful method for increasing women's participation in National Parliaments.

Gender Studies p. 40-41

Maria Stratigaki, member of the Board, writes about quotas in the electoral systems in Europe. Describes the various systems implemented in different countries and argues that the introduction of quotas is the only successful method for increasing women's participation in National Parliaments.

News from everywhere p. 42-43

Books p. 47-49

Women of the World p. 44-46

Cinema p. 50-51